

De Eeuwige Weg

Sadācārānusandhānam

door Śrī Śaṅkara Ācārya

**Deze tekst is uitsluitend voor persoonlijk gebruik.
Commercieel gebruik is niet toegestaan. Evenmin is het
toegestaan de tekst te wijzigen, bewerken, geheel of
gedeeltelijk te publiceren, of anderszins te vermenigvuldigen.
Toegestaan is het kopiëren van citaten of
kleine tekstgedeelten voor studie- en discussiedoeleinden.**

© Copyright 2022 - Stichting Ars Floreat

**www.arsfloreat.nl
info@arsfloreat.nl**



Ars Floreat

INHOUD

Inleiding	ii
Toelichting op de pagina-indeling	x
De Eeuwige Weg	1

De Nederlandse vertaling is gemaakt vanuit het Sanskrit door:

Nel Wiegerinck-Reuvers en Pieter de Wit.

Opmaak: Hein Wiegerinck.

ISBN/EAN: 978-90-72141-36-1

Met dank aan Mr. Warwick Jessup voor zijn toestemming om gebruik te maken van zijn Engelse vertaling (The Eternal Way) bij het maken van deze Nederlandse vertaling.

INLEIDING

Dit is een vertaling van een kort werk dat toegeschreven wordt aan *Ādi Śaṅkara*, de eerste van de *Śaṅkara Ācāryas*, getiteld *Sadācārānusandhānam* (*Sat-ācāra-anusandhānam*). Het Monier-Williams Sanskriet-Engels woordenboek vertaalt '*sadācāra*' als 'deugdzaam gedrag' en '*anusandhānam*' als 'onderzoek', zodat de volledige titel als 'een onderzoek naar deugdzaam gedrag' vertaald zou kunnen worden. Dit moet echter worden begrepen in de context van *Ādi Śaṅkara*'s onderwijs. '*Sat*' betekent 'zijn, blijvend, dat wat werkelijk is', 'dat wat bestaat', '*ācāra*' is 'manier van handelen, oefenen', en '*anusandhānam*' is 'onderzoek'. Dus de gehele titel zou kunnen worden weergegeven als 'een onderzoek naar de manier van handelen die het zijn, is en/of onthult: dat wat blijft, dat wat werkelijk is'. Dit is vereenvoudigd tot 'de Eeuwige Weg'. *Sadācārā* kan ook worden opgevat als '*sadā*', 'eeuwigdurend', '*ācārā*', 'weg'.

Ādi Śaṅkara's filosofie beschrijft de ware aard van het Zelf (*ātman*) als '*sat*', 'bestaan', '*cit*', 'bewustzijn' en '*ānanda*', 'oneindige gelukzaligheid'.

Deze zijn alle drie geïmpliceerd in het woord '*sat*'. Deze tekst is dus gericht op de ontdekking van deze drievoudige natuur '*sat-cit-ānanda*'.

Toch gaat het onderzoek over '*ācāra*', 'een manier van handelen of oefenen'.

De tekst reikt de lezer vervolgens een methode aan om de ware aard van het Zelf te ontdekken. Tegelijkertijd moet erbij gedacht worden dat deze manier zijn, bewustzijn en gelukzaligheid is. De titel impliceert ook dat onderzoek zelf belangrijk is.

Dit wordt bevestigd door het laatste vers van de tekst:

' De wijzen die immer deze eeuwige weg onderzoeken, worden snel bevrijd van de oceaan van wereldse illusie (*saṃsāra*) . Hier bestaat geen twijfel over.'

Dit is het derde korte werk, toegeschreven aan *Ādi Śaṅkara*, dat in deze serie wordt gepubliceerd, volgend op *Onderricht in de Werkelijkheid (Tattvopadeśa)* en *Zelfonthulling (Svātmaprakāśikā)*.

Deze tekst zinspeelt op thema's die al zijn geïntroduceerd door die twee werken, zoals bijvoorbeeld de identiteit van 'Dat' (*tat*) en 'Jij' (*tvam*) zoals onderwezen in *Onderricht in de Werkelijkheid*, welk thema terugkeert in vers 45 van deze tekst, of het thema zelfschijnendheid van de *Ātman* dat wordt onderwezen in *Zelfonthulling*, en weer terugkeert in vers 34 van de huidige tekst.

Er verschijnen verschillende nieuwe onderwerpen in *De Eeuwige Weg*.

Het volgende is een samenvatting van enkele van de belangrijkste onderwerpen die aan de orde kwamen. Bij het beschouwen van deze termen wordt de aard van het onderzoek dat *Ādi Śaṅkara* aanbeveelt duidelijk.

1 Bestaan, bewustzijn en oneindig geluk (*sat-cit-ānanda*)^{1,3,7,36,40,54*}

(* De nummers refereren aan verzen in *De Eeuwige Weg*)

De Eeuwige Weg presenteert 'bestaan, bewustzijn en oneindig geluk',

'*sat-cit-ānanda*' als de aard van het grenzeloze, alles doordringende wezen¹.

Bewustzijn (*cit*) is voorbij de geest³⁶, en is altijd vol gelukzaligheid (*ānanda*)⁴⁰.

Deze drie, 'bestaan', 'bewustzijn' en 'oneindig geluk', zijn in werkelijkheid identiek, en zijn de drie uitdrukkingswijzen van het ultieme wezen, dat ons Zelf is.

2 Gedachte (*vṛtti*) en gereflecteerd bewustzijn (*phala*)^{33,34}

De Eeuwige Weg onderzoekt ook de Advaita-leer over hoe de perceptie van dualiteit en veelheid ontstaat, en hoe deze wordt opgelost. De perceptie van gescheiden objecten wordt beschreven: 'Het denken (*vṛtti*) neemt de vorm aan van een object. Het object wordt verlicht door gereflecteerd bewustzijn (*phala*). Men heeft de kennis van het object, en datzelfde object wordt zichtbaar³³.

'*Vṛtti*' is letterlijk een 'draaiing', hier verwijzend naar de geest die een object doordringt. Volgens het *Advaita* systeem vereist perceptie ook een tweede element, namelijk de weerspiegeling van bewustzijn (*cidābhāsa*) in de geest of het intellect, waardoor de illusie ontstaat van een afzonderlijke kenner of waarnemer. Dit gereflecteerd bewustzijn wordt '*phala*' genoemd, letterlijk een 'vrucht' of 'resultaat', omdat alleen wanneer deze denkbeeldige kenner of ego aanwezig lijkt te zijn, de wereld van externe objecten wordt gekend, waarbij dit denkbeeldige individu wordt betrokken bij denkbeeldige acties en resultaten. Men veronderstelt dat een individuele ziel transmigreert van lichaam naar lichaam overeenkomstig zijn verlangens en daden, in wisselwerking met een wereld van afzonderlijke objecten, die de weerspiegeling van bewustzijn in illusie zijn (*māyā*) (zie *Zelfonthulling* verzen 36 t/m 43). *De Eeuwige Weg* stelt een remedie voor: 'Moge alleen de gedachte (*vṛtti*) aan het Absolute prevaleren. Dan bestaat er geen gereflecteerd bewustzijn (*phala*). Want bewustzijn (*cit*), het Zelf, is zelfonthullend en evident'³⁴. Door het denken (*vṛtti*), vrij van het illusoire individu, wordt het duidelijk dat bewustzijn zelfonthullend is en de reflectie ervan illusoir. Gedachten (*vṛtti*) zoals 'ik ben Absoluut' (*aham brahmāsmi*) worden gegeven door de *Advaita* traditie. Deze gedachten leiden tot perceptie van de werkelijkheid in plaats van de illusoire dualiteit of veelvoudigheid. Toch lossen ook deze gedachten (*vṛtti*), die eveneens reflecties van bewustzijn zijn, op in dit proces, waarbij enkel het zelfverlichtende bewustzijn overblijft, dat van nature bestaan, bewustzijn en oneindig geluk (*sat-cit-ānanda*) is.

3 Hart/Geest (*citta*)^{12,36}

De tekst pleit voor overgave van het hart of de geest (*citta*). 'Men dient de geest (*citta*) als één enkel offer op te dragen aan het vuur van zijn eigen licht: het Zelf (*ātman*)'¹². Er volgt een woordspeling om identificatie met de geest, die wordt bevrijd, te beschrijven: 'Bewustzijn (*cit*) wordt gekend wanneer de geest (*citta*)

zijn 'ta'-uitgang verliest. De lettergreep 'ta' wijst op de onjuiste toekenning van iets aan een object, zoals de rode kleur van een hibiscusbloem schijnbaar aan een helder kristal wordt toegekend³⁶.

4 Kennis (*jñāna*) en gerealiseerde Kennis (*vijñāna*)^{2,4,5,7,14,21,28,30-48 (incl),52}

De Eeuwige Weg gaat uitgebreid in op dit thema. De eerste verzen van de tekst benoemen 'Kennis' (*jñāna*) als praktisch synoniem met het Zelf: 'ik ben die ultieme Kennis (*jñāna*), die onmetelijk is, enkel en één'⁴.

Vervolgens introduceert de tekst de term 'gerealiseerde Kennis' (*vijñāna*), en spreekt aanlokkelijk over 'baden in de wateren van het juiste begrip'⁷.

De werkelijkheid wordt gezien wanneer de handeling van meditatie en het object van meditatie volledig zijn vervangen door Kennis (*jñāna*)¹⁴.

Kennis (*jñāna*) wordt gelijkgesteld met opperste gelukzaligheid (*ānanda*)²¹, en door de eigen ervaring schijnt de kennis (*vijñāna*) van de *Upaniṣads* naar buiten²⁸.

Het is in lijn met uitspraken zoals deze dat '*vijñāna*' wordt vertaald als praktische, ware of 'gerealiseerde' kennis, waarbij het voorvoegsel 'vi' expansie of praktische realisatie aangeeft.

De tekst vervolgt echter met het veel diepgaander verkennen van deze twee termen, 'Kennis' (*jñāna*) en 'gerealiseerde Kennis' (*vijñāna*).

Als 'gerealiseerde Kennis' (*vijñāna*) praktisch is, wordt er niet gesuggereerd dat 'Kennis' (*jñāna*) onpraktisch is, want 'de ene zuivere Kennis (*jñāna*) schijnt onder alle omstandigheden'³⁰. Misschien zouden we kunnen zeggen dat tegen de tijd dat Kennis (*jñāna*) zichzelf laat zien, het 'gerealiseerde Kennis' (*vijñāna*) kan worden genoemd, vooral als Kennis (*jñāna*) de getuige is³¹.

De transcendente aard van Kennis (*jñāna*) wordt benadrukt door de verklaring: 'Wanneer het kenobject wordt losgelaten, dan blijft alleen Kennis (*jñāna*) over'³⁷. Ons wordt dan verteld dat 'gerealiseerde Kennis' (*vijñāna*) de 'hoogste staat is'³⁸.

Nu volgen een aantal verzen waarin zowel 'Kenniss' (*jñāna*) als 'gerealiseerde' Kenniss' (*vijñāna*) verschijnen.

'Kenniss' (*jñāna*) is het gewaarzijn (*bhāna*) van de ziener en het geziene en gerealiseerde Kenniss' (*vijñāna*) is de afwezigheid van het geziene.⁴²

Dit komt overeen met de bewering dat 'Kenniss' (*jñāna*) de ervaring zou zijn van zowel het waargenomene (*ksetra*) en de waarnemer (*ksetrajñāna*).

Wanneer de kenner van het veld en het Allerhoogste Zelf één zijn⁴³, is er ware Kenniss. Verdere verduidelijking wordt gegeven. 'Kenniss' die indirect verkregen wordt via de geschriften heet '*jñāna*'. Het directe gewaarzijn van het Zelf heet '*vijñāna*'.⁴⁴

Vervolgens worden de twee termen gezien in de context van de grote uitspraak: 'Jij bent Dat' (*tat tvam asi*) (*Chāndogya Upaniṣad* 6.8.7), waar ons wordt verteld 'Kenniss' (*jñāna*) wordt gevonden in de betekenis van 'jij' (*tvam*) en gerealiseerde Kenniss' (*vijñāna*), in het woord 'Dat' (*tat*).⁴⁵ Deze interpretatie komt overeen met de etymologie van het Sanskrietwoord voor 'Jij' (*tvam*), dat specificatie aangeeft, en 'Dat' (*tat*), wat wijst op uitbreiding. Op dezelfde manier, als in vers 44, leiden de specifieke zinnen van de geschriften tot 'Kenniss' (*jñāna*), terwijl het directe gewaarzijn van 'gerealiseerde Kenniss' (*vijñāna*), universeel is, waarin het geziene afwezig is⁴².

De tekst verwijst dan naar de samenstelling '*jñānavijñāna*' die ook voorkomt in de *Bhagavad Gītā* 6.8. *De Eeuwige Weg* zegt dat deze samenstelling het besef aangeeft dat 'Jij' (*tvam*) en 'Dat' (*tat*) identiek zijn⁴⁵.

Een belangrijk onderscheid tussen deze twee termen wordt dan naar voren gebracht. 'Kenniss' (*jñāna*) komt voort uit het denken (*vṛtti*). Enkel gerealiseerde Kenniss' (*vijñāna*) is zuivere Kenniss'.⁴⁷ In het licht van vers 44, waarin werd gezegd dat Kenniss' (*jñāna*) via de geschriften wordt ontvangen, is dit begrijpelijk. De 'gedachte' (*vṛtti*) waarnaar hier wordt verwezen, is waarschijnlijk één van de grote uitspraken van de *Upaniṣads*.

Het laatste woord over deze twee termen is: 'Overgave aan dat altijd aanwezige Absolute dient zowel Kennis als gerealiseerde Kennis te behelzen'.⁴⁸

5 Onwetendheid (*ajñāna*)^{5,23,38,39}

De term 'onwetendheid' (*ajñāna*), wordt gebruikt in vergelijking met 'kennis' (*jñāna*). *De Eeuwige Weg* stelt dat 'dit spel van kennis (*jñāna*) en onwetendheid (*ajñāna*) voortkomt uit Kennis en tot rust komt in Kennis. Wanneer kennis en onwetendheid zijn opgegeven, resteert enkel Kennis⁵. De tekst zegt dat 'onwetendheid' (*ajñāna*) een vergissing is, en dat deze illusoire wereld (*māyā*) onwetendheid is (*ajñāna*)^{38,39}.

6 Illusie (*māyā*)^{23,39}

De Eeuwige Weg stelt dat illusie (*māyā*) het causale lichaam van het universum is, en hetzelfde is als onwetendheid (*ajñāna*)²³. De tekst herhaalt dit en zegt dat de 'illusoire wereld' (*māyā*) 'onjuiste kennis' genoemd wordt³⁹.

7 Individuele ziel (*jīva*) en de Heer (*Īśvara*)^{25,26,39}

De tekst onderzoekt opvattingen over de individuele ziel (*jīva*) en de Heer (*īśvara*)²⁵. De volgelingen van de *Upaniṣads*, zo wordt gezegd, zien dat er eenheid is tussen het individu en de Heer²⁵. Dit komt omdat ze beide worden gezien als bewustzijn²⁶. Het is alleen in de dualistische opvattingen van *Nyāya* (logica) en *Sāṅkhya Yoga* dat geloof wordt gehecht aan de individuele ziel en de Heer. In *Nyāya* worden de individuele ziel en de Heer gezien als werkelijk afzonderlijke entiteiten. In *Sāṅkhya Yoga* worden de individuele ziel en de Heer gezien als afzonderlijke entiteiten, maar beide van de aard van bewustzijn²⁵. De tekst beschrijft de Heer (*īśvara*) als de illusionist (*māyin*)³⁹.

8 Meditatie (*dhyāna*)^{8,9,10,14}

Meditatie (*dhyāna*) wordt niet openlijk besproken in de teksten van *Onderricht in de Werkelijkheid* en *Zelfonthulling. De Eeuwige Weg* behandelt dit onderwerp echter wel. De tekst spreekt van het beheersen van de in- en uitademing als voorbereiding op meditatie (*dhyāna*)⁸. Er is dan sprake van een pauze, waarin de geest vrij van wensen is⁹. Vervolgens stelt de tekst dat er altijd een *mantra* resoneert in het lichaam van levende wezens¹⁰; en ten slotte definieert het de ware meditatie (*dhyāna*) als reflectie (*anucintana*) op het Absolute (*brahman*), dat wordt vervangen door Kennis (*jñāna*)¹⁴.

9 Reflectie (*anucintana*)^{14,17,18,19}

De Eeuwige Weg richt zich, zoals de titel suggereert, op de 'reis' naar de realisatie van Zelf. Reflectie op teksten van de *Upaniṣads* is van het grootste belang. 'Men dient de woorden van de *Upaniṣads* (*vedānta*) te horen en hierop met rede te reflecteren, en zich door voortdurende oefening (*abhyasana*) ermee te verbinden'¹⁷. 'Omdat de woorden (*śabda*) van de *Upaniṣads* een kracht bezitten die al het denken overstijgt, brengen alleen deze woorden onmiddellijk begrip'¹⁸. Ook, 'een leerling, die door een leraar op de hoogte wordt gebracht, overstijgt het woord van het Absolute (de *Veda's*)' (verwijzend naar de woorden van de *Upaniṣads*)¹⁹.

10 Positieve en negatieve redentatie (*anvaya* en *vyatireka*)^{4,47}

Er wordt gezegd dat de ultieme kennis wordt ontdekt door positieve en negatieve redentatie (*anvaya* en *vyatireka*)^{4,47}. Met 'negatief redeneren' wordt een proces bedoeld van het onderscheiden van het Zelf van wat er ten onrechte aan

toegekend wordt en met 'positief redeneren' wordt een proces bedoeld van het besef dat het eigen Zelf alles is.

11 De eigenschappen van de natuur (*guṇa*), te weten: zijn (*sattva*), activiteit (*rajas*) en passiviteit (*tamas*)^{29,49,51}

Er wordt gesteld dat 'gebondenheid en vrijheid verschijnen ten gevolge van de kwaliteiten die voortkomen uit de natuur'²⁹. 'Diegene die ervaart' wordt gekenmerkt door 'zijn' (*sattva*); 'het middel om te ervaren', door 'activiteit' (*rajas*); en 'dat wat wordt ervaren', door 'passiviteit' (*tamas*)⁴⁹. 'Iemand met kennis weet "De eigenschappen van de natuur voeren handelingen uit. Ik ben niet degene die handelt" '⁵¹.

12 De levensfasen (*āśrama*), namelijk student (*brahmacārin*), huishouder (*gṛhastha*), gepensioneerde (*vānaprastha*) en verzaker (*sannyāsin*)^{50-53incl}

De tekst beschrijft systematisch de vier levensfasen waarnaar gewoonlijk wordt verwezen binnen de Sanskrietliteratuur. Elk van de vier fasen wordt beschreven als een manier tot bevrijding. De student (*brahmacārin*) weet dat alles Absoluut⁵⁰ is, de huishouder (*gṛhastha*) weet 'ik ben niet de doener'⁵¹, de gepensioneerde (*vānaprastha*) beoefent de discipline van Kennis⁵² en de verzaker (*sannyāsin*) heeft vastgesteld 'ik ben niet het lichaam. Ik ben het Zelf'⁵³. Samengevat: *De Eeuwige Weg* geeft een manier, methode of systeem om absoluut eeuwig Zijn te realiseren. Een goed begrip van de hierboven uitgelichte termen onthult *sat-cit-ānanda*, Zijn, Bewustzijn of Kennis, en Oneindig Geluk.

TOELICHTING OP DE PAGINA-INDELING

Om de Sanskriettekst beter te helpen begrijpen, is de pagina-indeling voor elk vers is als volgt:

1. Nederlandse vertaling van het vers.
2. Vers in het Sanskriet, geschreven in Devanāgarī schrift.
3. Transliteratie van het vers met behoud van de effecten van sandhi tussen woorden, teneinde de uitspraak te vergemakkelijken.
4. De woord voor woord opsplitsing van het Sanskrit, waarbij de samenstellingen als één geheel zijn behouden.
5. Vervolgens wordt van elk tekstfragment en voor elk woord aangegeven hoe het is opgebouwd; van welke wortel (*dhātu*=√) deze afkomstig is en wat de betekenis ervan is. Kennis van de Sanskrit naamvalsuitgangen wordt als bekend verondersteld. Van zelfstandige naamwoorden wordt de stamvorm (*prātipadika*) vermeld, zoals aangegeven in het Monier Monier Williams Sanskrit-Engels woordenboek (MW). Samenstellingen (*samāsa*'s) worden gesplitst weergegeven.

Een buiging voor de grenzeloze en allesdoordringende (*viṣṇu*)¹, geworteld in bewustzijn, kennis en onbegrensd geluk, de oorzaak van het ontkiemen van het universum, eeuwig bloeiend en volmaakt.

सच्चिदानन्दकन्दाय

sac-cid-ānanda-kandāya
die geworteld is in bewustzijn,
kennis en geluk

जगदङ्कुरहेतवे

jagad-aṅkura-hetave
de oorzaak van het ontkiemen van
het universum

सदोदिताय

sadoditāya
altijd bloeiend

पूर्णाय

pūrṇāya
volledig

नमो

namo
buiging

ऽनन्ताय

'nantāya
voor de oneindige

विष्णवे ॥ १ ॥

viṣṇave (1)
Viṣṇu

सच्चिदानन्दकन्दाय

saccidānandakandāya sat-cit-ānanda-kanda geworteld in bewustzijn, kennis en gelukzaligheid; *sat* zijnde, bestaande (1134/2); *√as* zijn, bestaan, leven (117/1); *cit* bewustzijn, zuiver denken, intellect (395/3); *√cit* waarnemen, de aandacht richten op (395/2); *ānanda* gelukzaligheid (139/3); *ā-√nand* zich verheugen, verrukt zijn (139/3); *ā* bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); *√nand* genieten, verheugen, tevreden zijn (526/2); *kanda* wortel, kluit (249/2)

जगदङ्कुरहेतवे

jagadaṅkurahetave jagat-aṅkura-hetu oorzaak van het ontkiemen van het universum; *jagat* dat wat beweegt, wereld, universum (408/1); *√gam* gaan, bewegen (346/3); *aṅkura* kiem, spriet (7/2); *√aṅk* gekromd bewegen, markeren, stempelen (7/1); *hetu* oorzaak, motief, impuls (1303/3)

सदा

sadā altijd, immer (1139/2)

¹ Dit vers verwijst naar het beeld van *Viṣṇu* rustend op de slang *Ananta*, letterlijk 'het grenzeloze'. In dit beeld drijft *Ananta* op de oceaan van gelukzaligheid en ontspruit het universum uit *Viṣṇu*'s navel. *Viṣṇu* betekent letterlijk 'het bewustzijn dat alles doordringt', afgeleid van de Sanskriet woordstam *viś*, 'binnenkomen'. Ook wordt wel beweerd dat *Viṣṇu* is afgeleid van de woordstam *viś*, 'actief zijn, werken, uitvoeren'.

उदित	<i>uditāya, udita</i> opgekomen, gegroeid, hoog verheven (186/1); <i>ut-√i</i> naartoe gaan, oprijzen (185/3); <i>ut</i> omhoog, opwaarts (183/1); <i>√i</i> gaan, lopen, bereiken (163/3)
पूर्णाय	<i>pūrṇāya, pūrṇa</i> gevuld, vol, compleet (642/1); <i>√pṛ</i> vullen, opblazen, voeden (648/1)
नमो	<i>namo, namas</i> buiging, groet (528/1); <i>√nam</i> buigen, onderwerpen (528/1)
अनन्ताय	<i>anantāya</i> an-anta oneindig, eeuwig (25/1); <i>a/an</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); <i>anta</i> einde, grens (42/3); <i>√ant/and</i> binden (42/3)
विष्णवे	<i>viṣṇave</i> Viṣṇu (999/1); <i>√viṣ</i> actief zijn, werken, uitvoeren (995/2)

Ik zal de eeuwige weg (*sadācāra*)² onderwijzen, welke zuiver is en voorspoed brengt, welke geplaveid is met leerstellingen van alle upaniṣads, opdat zij die zoeken naar éénwording, hogere kennis (*jñāna*)³ verkrijgen.

सर्ववेदान्तसिद्धान्तैर्	ग्रथितं	निर्मलं	शिवम् ।
<i>sarva-vedānta-siddhāntair</i>	<i>grathitam</i>	<i>nirmalam</i>	<i>śivam,</i>
met de leer van alle upaniṣads	geplaveid	zuiver	gunstig

सदाचारं	प्रवक्ष्यामि	योगिनां	ज्ञानमिदृये ॥ २ ॥
<i>sad-ācāram</i>	<i>pravakṣyāmi</i>	<i>yoginām</i>	<i>jñāna-siddhaye (2)</i>
de eeuwige weg	ik zal onderwijzen	van zoekers naar eenwording	voor het bereiken van hogere kennis

सर्ववेदान्तसिद्धान्तैः *sarvavedāntasiddhāntaiḥ* sarva-vedānta-siddhānta wat alle upaniṣads concluderen; *sarva* alle, gehele (1184/3); *vedānta* lett. aan het einde van de Veda's, de Upaniṣad's (1017/1); *veda* kennis, ware of heilige kennis, religieuze boeken (1015/1); *√vid* weten, kennen, leren (963/2); *siddhānta* conclusie, doel, leerstelling (1216/1); *√sidh* bevelen, gebieden, goed aflopen (1215/1)

ग्रथितम् *grathitam, grathita* samengebonden, verhard (370/3); *√grath* samenbinden, ordenen (370/3)

निर्मलम् *nirmalam, nirmala* vlekkeloos, zuiver, helder (541/3)

शिवम् *śivam, śiva* gunstig, voorspoedig, veel belovend (1074/1)

² Zie de introductie voor een uitgebreidere uitleg van dit samengestelde woord *sadācāram*, dat in de titel van dit werk voorkomt.

³ Waar het Sanskritwoord voor kennis (*jñāna*) verwijst naar de non-duale ware kennis, die synoniem is met absoluut bewustzijn, wordt een hoofdletter gebruikt in deze vertaling. Dit gebruik van het woord is in overeenstemming met de grote uitspraak 'Kennis is Absoluut' (*prajñānam brahma*) (*Aitareya Upaniṣad* 3.3). Zie de introductie voor een uitgebreidere uitleg van het woord *jñānā*.

सदाचारम्	<i>sadācāram</i> sadā-ācāra eeuwige weg; <i>sadā</i> eeuwig, voortdurend (1139/2); <i>ācāra</i> manier van doen, regel traditie (131/3); <i>ā-√car</i> naderen, voortgaan, uitoefenen, (131/2); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); <i>√car</i> gaan, bewegen, lopen (389/1)
प्रवक्ष्यामि	<i>pravakṣyāmi</i> ik zal onderwijzen; <i>pra-√vac</i> verkondigen, prijzen, onderwijzen, uitleggen (690/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); <i>√vac</i> spreken, zeggen, verklaren (912/1)
योगिनाम्	<i>yoginām, yogin</i> asceet, vereerder, zoeker naar eenwording (857/3); <i>√yuj</i> concentreren, geabsorbeerd in meditatie (853/2)
ज्ञानसिद्धये	<i>jñānasiddhaye</i> jñāna-siddhi het bereiken van hogere kennis; <i>jñāna</i> kennis (426/1); <i>√jñā</i> kennen, waarnemen, onderzoeken (425/2); <i>siddhi</i> succes, het bereiken of verkrijgen (1216/2); <i>√sidh</i> bereiken, slagen (1215/1)

Bij dageraad herinner ik mij die sublieme straling van de goddelijke zon die mijn zelf is. Moge dat zelf onze meditaties op de vreugde van het bewustzijn (*cit*)⁴ krachtgeven.

प्रातः	स्मरामि	देवस्य	सवितुर्भर्ग	आत्मनः ।
<i>prātaḥ</i>	<i>smarāmi</i>	<i>devasya</i>	<i>savitur bharga</i>	<i>ātmanah,</i>
bij dageraad	ik herinner me	van de goddelijke	van de zon straling	van mijn zelf

वरेण्यं	तद्वियो	यो	नश्चिदानन्दे	प्रचोदयात् ॥ ३ ॥
<i>vareṇyam</i>	<i>tad dhiyo</i>	<i>yo</i>	<i>naś cid-ānande</i>	<i>pracodayāt (3)</i>
voortreffelijk	die meditaties	die	onze vreugde van bewustzijn	moge hij kracht geven

प्रातः	<i>prātaḥ</i> bij dageraad (706/2)
स्मरामि	<i>smarāmi</i> ik herinner me; √ <i>smṛ</i> herinneren, denken aan (1271/3)
देवस्य	<i>devasya, deva</i> god(delijk) (492/2); √ <i>div</i> werpen, dobbelen, prijzen (478/2)
सवितुः	<i>savituh, savitr</i> zon, schepper (1190/2); √ <i>sū</i> in beweging brengen, aandringen, geven (1239/3)
भर्गः	<i>bhargah, bhargas</i> straling, glans, naam voor Brahmā (748/2); √ <i>bhrj</i> bakken, schroeien, verzengen (765/3)
आत्मनः	<i>ātmanah, ātman</i> individuele zelf, ziel (135/1); √ <i>at</i> rennen, voortdurend lopen (12/1)
वरेण्यम्	<i>vareṇyam, vareṇya</i> wenselijk, uitstekend, eerbiedwaardig, voortreffelijk (923/1); √ <i>vr</i> kiezen (1007/3)
तद्	<i>tad</i> dat (434/1)

⁴ Dit vers haalt inspiratie uit twee bronnen. De eerste bron is een hymne die wordt toegeschreven aan Śaṅkara en begint met de woorden ‘*prātaḥ smarāmi*’, waarin de herinnering aan het zelf wordt geprezen. De tweede bron is de *Gāyatrī* mantra (*Rg Veda* 3.62.10), dat een beroep doet op het licht van kennis.

धियः	<i>dhiyah, dhī</i> meditatie, reflectie (516/3); $\sqrt{dhī}$ waarnemen, denken, wensen (516/3)
यो	<i>yah</i> van <i>yad</i> wie, welke, wat (844/2)
नः	<i>nah</i> van ons; van <i>asmad</i> ik, wij (123/2)
चिदानन्दे	<i>cidānande</i> cit-ānanda; <i>cit</i> bewustzijn, intellect (395/3); \sqrt{cit} waarnemen, de aandacht richten op (395/2); <i>ānanda</i> geluk, vreugde (139/3); <i>ā-√nand</i> zich verheugen, genieten (139/3); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{nand} genieten, zich verheugen, tevreden zijn (526/2)
प्रचोदयात्	<i>pracodayāt</i> moge hij kracht geven; <i>pra-√cud</i> in beweging zetten, inspireren (657/3); <i>pra</i> voor, voort (652/2); \sqrt{cud} aandrijven, vragen (400/1)

Ik ben die ultieme Kennis, die onmetelijk is, enkel één, die onthuld wordt door eliminerende en opbouwende redentatie (*anvayavyatireka*)⁵ met betrekking tot waken, droom en diepe slaap.

अन्वयव्यतिरेकाभ्यां जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु ।

anvaya-vyatirekābhyām

jāgrat-svapna-susuptiṣu,

door eliminerende en opbouwende redentatie

met betrekking tot waken, droom en diepe slaap

यदेकं केवलं ज्ञानं तदेवास्मि परं बृहत् ॥ ४ ॥

yad ekam

kevalam

jñānam

tad eva asmi

param

br̥hat (4)

welke één

alleen

kennis

die waarlijk ik ben

ultieme

onmetelijk

अन्वयव्यतिरेकाभ्याम्

anvayavyatirekābhyām *anvaya-vyatireka* eliminerende en opbouwende redentatie (46/2); *anvaya* logische verbinding van oorzaak en gevolg (46/1); *anu* achter, langs, langszij (31/1); \sqrt{vi} gaan, lopen, bereiken (163/3); *vyatireka* onderscheid, uitsluiting, logische onderbreking (1030/2); *vy-ati-√ric* voorbijgaan, verschillen van (1030/2); *vi* onderscheidend, apart (949/3); *ati* zeer, te (12/2); \sqrt{ric} leegmaken, evacueren, opgeven (880/2)

जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु

jāgratsvapnasusuptiṣu *jāgrat-svapna-susupti* waken, droom en diepe slaap; *jāgrat* wakker zijnde, waken (417/1); $\sqrt{jāgr}$ waakzaam zijn, ontwaken (417/1); *svapna* slaperig zijnde, droom (1280/3); \sqrt{svap} slapen, liggen, (1280/2); *susupti* diepe slaap (1237/3); \sqrt{svap} slapen, liggen, (1280/2)

यद्

yad wie, welke, wat (844/2)

एकम्

ekam, eka één (227/3)

केवलम्

kevalam, kevala alleen, slechts, zonder anderen (309/3)

⁵ *Vyatireka*, eliminerend redeneren, is een proces waarbij het zelf wordt onderscheiden van de eigenschappen van de staten van waken, dromen en diepe slaap, die er ten onrechte aan toe worden gekend. *Anvaya*, opbouwend redeneren, is een proces van besef dat iemands zelf alles is dat in deze staten verschijnt.

ज्ञानम्	<i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); √ <i>jñā</i> kennen, waarnemen, onderzoeken (425/2)
तद्	<i>tad</i> dat (434/1)
एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, alleen, slechts; benadrukt het voorafgaande woord (232/2)
अस्मि	<i>asmi</i> ik ben; √ <i>as</i> zijn, bestaan, leven (117/2)
परम्	<i>param, para</i> hoogste, ultieme (586/1); √ <i>pr</i> leveren, beschermen, redden (645/1)
बृहत्	<i>bṛhat</i> onmetelijk, groots, massief (735/3); √ <i>bṛh/bṛṇh</i> dik zijn, groeien, toenemen (735/3)

Dit spel van kennis (*jñāna*)⁶ en onwetendheid komt op uit Kennis en komt tot rust in Kennis. Als kennis en onwetendheid zijn opgegeven resteert enkel Kennis.

ज्ञानाज्ञानविलासो	ऽयं	ज्ञानाज्ञाने	च	शाम्यति ।
<i>jñāna-ajñāna-vilāso</i>	<i>'yaṃ</i>	<i>jñānāj-jñāne</i>	<i>ca</i>	<i>śāmyati</i>
spel van kennis en onwetendheid	dit	van Kennis in Kennis	en	komt tot rust

ज्ञानाज्ञाने	परित्यज्य	ज्ञानमेवावशिष्यते	॥ ५ ॥
<i>jñāna-ajñāne</i>	<i>parityajya</i>	<i>jñānam eva avaśiṣyate</i> (5)	
kennis en onwetendheid	verlaten hebbend	Kennis enkel resteert	

ज्ञानाज्ञानविलासः *jñānājñānavilāsaḥ* *jñāna-ajñāna-vilāsa* het spel van kennis en onwetendheid; *jñāna* kennis (426/1); *ajñāna* onwetendheid; *a* voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, waarnemen, onderzoeken (425/2); *vilāsa* manifestatie, spel (985/1); *vi-√las* stralen, verschijnen (985/1); *vi* weg van, zonder, tegenover (949/3); \sqrt{las} schijnen, stralen, klinken (899/1)

अयम्	<i>ayam</i> dit; van <i>idam</i> (165/2)
ज्ञानात्	<i>jñānāt</i> vanuit kennis
ज्ञाने	<i>jñāne</i> in kennis
च	<i>ca</i> en, ook (380/1)
शाम्यति	<i>śāmyati</i> komt tot rust; $\sqrt{śam}$ uitputten, bereiden, vernietigen (1053/3)
ज्ञानाज्ञाने	<i>jñānājñāne</i> <i>jñāna-ajñāna</i> kennis en onwetendheid

⁶ Dit gebruik van het Sanskrit woord voor kennis (*jñāna*) verwijst naar de lagere kennis in de wereld van dualiteit en menselijke ervaring. Dit soort kennis kan worden gesteld tegenover onwetendheid (*ajñāna*).

परित्यज्य	<i>parityajya</i> verlaten hebbend (595/2); <i>pari-√tyaj</i> verlaten, opgeven, de geest geven (595/2); <i>pari</i> rond(om), volledig (591/2); <i>√tyaj</i> verlaten, laten gaan, overgeven (456/3)
ज्ञानम्	<i>jñānam</i> ware kennis (426/1)
एव	<i>eva</i> waarlijk, werkelijk (232/2)
अवशिष्यते	<i>avaśiṣyate</i> blijft over, resteert; <i>ava-√śiṣ</i> resteren, (over)blijven (104/2); <i>ava</i> uit, weg, neer (96/1); <i>√śiṣ</i> vertrekken, achterlaten (1076/3)

Het lichaam is totaal onzuiver, en dat wat is belichaamd (*dehin*)⁷, is absoluut zuiver. Er wordt gezegd dat de Kennis ‘ongehecht (*asaṅga*)⁸ ben ik’ waarlijk zuiver is.

अत्यन्तमलिनो	देहो	देही	चात्यन्तनिर्मलः ।
<i>atyanta-malino</i>	<i>deho</i>	<i>dehī</i>	<i>cātyanta-nirmalaḥ</i>
volledig onzuiver	lichaam	wat een lichaam heeft	en, volledig zuiver

असङ्गो	ऽहमिति	ज्ञात्वा	शौचमेतत्प्रचक्षते ॥ ६ ॥
<i>asaṅgo</i>	<i>'ham iti</i>	<i>jñātvā</i>	<i>śaucam etat pracakṣate (6)</i>
onthecht	ben ik aldus	gekend hebbend	zuiverheid dit ze zeggen

अत्यन्तमलिनः *atyantamalinaḥ* atyanta-malina volledig onzuiver; aty-anta grenzeloos, absoluut, bijzonder (16/3); *ati* extreem, erg (12/2); *anta* eind, grens, begrenzing (42/3); √*ant/and* binden (42/3 - 44/3); *malina* vuil, onzuiver (792/2)

देहो *dehaḥ, deha* lichaam (496/3); √*dih* zalven, smeren, bedekken (480/2)

देही *dehī, dehin* een lichaam hebbend, de belichaamde ziel (497/1); √*dih* zalven, smeren, bedekken (480/2)

च *ca* en (380/1)

⁷ Zie *Bhagavad Gītā* 2.13: 'Net zoals het belichaamde Zelf door kindertijd, jeugd en ouderdom heengaat, zo gaat het tenslotte naar een ander lichaam. De wijze laat zich hierdoor niet misleiden.'

⁸ Zie het Kroonjuweel van Wijsheid (*Vivekacūḍāmaṇi*) 489: 'Ik ben niet gehecht, ik ben vrij van het fysieke lichaam, ik ben vrij van het subtiele lichaam en ben onvergankelijk. Ik ben onbewogen, ik ben oneindig, ik ben puur en eeuwig.'

अत्यन्तनिर्मलः	<i>atyantanirmalah</i> aty-anta-nir-mala absoluut zuiver; <i>atyanta</i> aty-anta grenzeloos, absoluut, bijzonder (16/3); <i>ati</i> extreem, erg (12/2); <i>anta</i> eind, grens, begrenzing (42/3); √ <i>ant/and</i> binden (42/3 - 44/3); <i>nirmala</i> smetteloos, zuiver (541/3); <i>nir</i> uit, weg van, zonder (543/2); <i>mala</i> stof, smerig, onzuiver (792/1); √ <i>mal</i> houden, bezitten (792/1-3)
असङ्गः	<i>asaṅgaḥ</i> a-saṅga ongehecht, niet gebonden (118/1); <i>a</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); <i>saṅga</i> vastkleving, aanraking (1132/3); √ <i>sañj/saj</i> gaan, bewegen, vastplakken, kleven (1132/3)
अहम्	<i>aham</i> ik (124/2); van <i>asmad</i> (123/2)
इति	<i>iti</i> “.....”, verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)
ज्ञात्वा	<i>jñātvā</i> gekend hebbend; √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
शौचम्	<i>śaucam</i> , <i>śauca</i> zuiver, zuiverheid integriteit (1092/3); √ <i>suc</i> schijnen, gloeien, branden (1081/1)
एतत्	<i>etat</i> dit; van <i>etad</i> dit (231/2)
प्रचक्षते	<i>pracakṣate</i> zij verklaren, vertellen; <i>pra-√cakṣ</i> vertellen, verklaren (656/3); <i>pra</i> voor, voort, vooruit (652/2); √ <i>cakṣ</i> verschijnen, vertellen, informeren (381/3)

In de oceaan van onbegrensde vreugde (*ānanda*)⁹ speelt mijn geest altijd als een vis¹⁰, die een gezuiverde geest heeft, die schoon gewassen is door de wateren van het juiste begrip.

मन्मनो	मीनवन्नित्यं	क्रीडत्यानन्दवारिधौ ।
<i>man-mano</i> mijn geest	<i>mīnavan</i> <i>nityam</i> als een vis altijd	<i>krīḍaty ānanda-vāridhau</i> , speelt van geluk in de oceaan

सुम्नातस्तेन	पूतात्मा	सम्यग्विज्ञानवारिणा	॥ ७ ॥
<i>susnātas</i> <i>tena</i> schoon door gewassen die	<i>pūtātmā</i> geest die gezuiverd is	<i>samyag-vijñāna-vāriṇā</i> (7) juist van begrip door water	

मन्मनः *manmanaḥ* mat-manas mijn geest; *mat* van *asmad* ik, wij (123/2); *manas* geest, begripsvermogen (783/3); \sqrt{man} denken, geloven verbeelden (783/1)

मीनवत् *mīnavat* als een vis; *mīna* vis (818/3)

नित्यम् *nityam* altijd, constant (547/2)

क्रीडति *krīḍati* speelt; $\sqrt{krīḍ}$ spelen, zich amuseren (321/2)

आनन्दवारिधौ *ānandavāridhau* ānanda-vāridhi oceaan van geluk; *ānanda* geluk, onbegrensde vreugde (139/3); *ā-√nand* zich verheugen, verrukt zijn (139/3); *ā* bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{nand} genieten, verheugen, tevreden zijn (526/2); *vāridhi* oceaan, zee (943/2)

सुम्नातः *susnātaḥ* su-snāta goed gezuiverd door baden (1239/1); *su* goed, excellent (1219/3); *snāta* gewassen, gezuiverd; $\sqrt{snā}$ baden, wassen (1266/3)

⁹ Van *Viṣṇu* wordt gezegd dat hij uitrust op de slang *Ananta*, die zelf uitrust op de oceaan van oneindige vreugde. Zie voetnoot 1.

¹⁰ Er wordt gezegd dat de eerste incarnatie van *Viṣṇu* een vis was die de mensen van een zondvloed heeft gered.

तेन	<i>tena</i> door dat; van <i>tad</i> dat, die (434/1)
पूतात्मा	<i>pūtātmā</i> pūta-ātman die een zuivere geest heeft (641/1); <i>pūta</i> zuiver, helder (640/3); √ <i>pū</i> schoonmaken, zuiveren (640/3); <i>ātmān</i> zelf (135/1); √ <i>at</i> voortdurend gaan (12/1)
सम्यकविज्ञानवारिणा	<i>samyakvijñānavāriṇā</i> samyak-vijñāna-vārin door water van het juiste begrip; <i>samyak</i> verbonden, juist, compleet (1181/2); <i>vijñāna</i> intelligentie, onderscheidingsvermogen, begrip (961/2); <i>vi-√jñā</i> onderscheiden, begrijpen, kennen (961/1); <i>vi</i> weg van, zonder (949/3); √ <i>jñā</i> kennen, waarnemen, onderzoeken (425/2); <i>vārin</i> water (943/1); √ <i>vr</i> bedekken, verbergen, omringen (1013/2)

Wanneer men nu de geest op het onbegrensde gevestigd heeft, alsof men een kruik onderdompelt in de zee, zou men onzuiverheid uit het geheugen moeten bannen, door de in- en uitademing (*prāṇāpāna*)¹¹ te beheersen.

अथाघमर्षणं कुर्यात्प्राणापाननिरोधतः ।

atha agha-marṣaṇam

nu van onzuiverheid
vergeten

kuryāt prāṇa-apāna-nirodhataḥ

men zou moeten ingaande uitgaande ademhaling
beheersing

मनः	पूर्णे	समाधाय	मग्नकुम्भो	यथार्णवे	॥ ८ ॥
<i>manaḥ</i>	<i>pūrṇe</i>	<i>samādhāya</i>	<i>magna-kumbho</i>	<i>yathā arṇave</i>	(8)
de geest	in de volheid	vestigend	een ondergedompelede kruik	alsof in de zee	

अथ *atha* nu, dan, bovendien (17/3)

अघमर्षणम्

aghamarṣaṇam agha-marṣaṇa uit het geheugen bannen van onzuiverheid (6/3); *agha* slecht, gevaarlijk, zonde, onzuiverheid (6/3); *√agh* verkeerd doen, zondigen (6/1); *marṣaṇam* verdragen, vergeven (792/1); *√mrṣ* vergeten, negeren, vergeven (831/1)

कुर्यात्

kuryāt men zou moeten doen; *√kr* doen, maken (300/3)

¹¹ Zie *Bhagavad Gītā* 5.27 en 28: 'Door alle verbindingen met uiterlijke dingen te verbreken en door de blik tussen de wenkbrauwen te richten en gelijkmatig door de neus adem te halen, door de zintuigen, geest en intellect te beheersen, met bevrijding als het uiteindelijke doel, vrij van begeerte, angst en woede wordt de wijze die altijd in deze staat blijft, werkelijk bevrijd.'

प्राणापाननिरोधतः	<i>prāṇāpānanirodhataḥ</i> prāṇa-apāna-nirodhata het beheersen van in- en uitademing; <i>prāṇa</i> levensadem, energie, kracht (705/1); <i>pra-√aṇ</i> ademhalen (705/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); <i>√aṇ</i> ademhalen, leven (11/3); <i>apāna</i> naar buitengaande adem (54/2); <i>apa</i> weg van, terug (47/3); <i>√an</i> ademhalen, leven (24/1); <i>nirodhata</i> beheersing, onderdrukking (554/1); <i>ni-√rudh</i> terughouden, beperken, onderdrukken (553/3); <i>ni</i> neer, terug (538/3); <i>√rudh</i> ontspruiten, groeien, stoppen, tegenhouden, belegeren (884/1)
मनः	<i>manaḥ, manas</i> geest, geestelijke vermogens (783/3); <i>√man</i> denken, geloven, verbeelden (783/1)
पूर्णे	<i>pūrṇe, pūrṇa</i> gevuld, vol, compleet (642/1); <i>√pṛ</i> vullen, opblazen, voeden (648/1)
समाधाय	<i>samādhāya</i> sam-ā-dhāya gevestigd hebbend; <i>sam-ā-√dhā</i> plaatsens, samenvoegen, vestigen (1159/3); <i>sam</i> met, samen met (1152/1); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); <i>√dhā</i> plaatsens, geven, scheppen (513/2)
मग्नकुम्भः	<i>magnakumbhaḥ</i> magna-kumbha ondergedompelde kruik; <i>magna</i> ondergedompeld (773/2); <i>√majj</i> zinken, naar de hel gaan, vergaan (773/2); <i>kumbha</i> pot, kruik, urn (293/1); <i>√kumbh/kumb</i> bedekken (292/3)
यथा	<i>yathā</i> zoals (841/2);
अर्णवे	<i>aṛṇave, aṛṇava</i> vloed, golf, oceaan (90/2)

Daar, in de overgang (*saṁdhi*)¹² van beweging naar inactiviteit is de geest vrij van wensen. Hij die deze overgang beheerst is zonder twijfel bevrijd.

लयविक्षेपयोः	संघौ	मनस्तत्र	निरामिषम् ।
<i>laya-vikṣepayoh</i>	<i>saṁdhau</i>	<i>manas tatra</i>	<i>nirāmiṣam</i>
van beweging naar inactiviteit	in de pauze	de geest daar	vrij van wensen

स	संघिः	साधितो	येन	स	मुक्तो	नात्र	संशयः	॥ ९ ॥
<i>sa</i>	<i>saṁdiḥ</i>	<i>sādhito</i>	<i>yena</i>	<i>sa</i>	<i>mukto</i>	<i>nātra</i>	<i>saṁśayaḥ</i>	(9)
die	pauze	beheerst	door	hij	bevrijd	niet	twijfel	
			wie			hier		

लयविक्षेपयोः *layavikṣepayoh* *laya-vikṣepa* van beweging naar inactiviteit; *laya* mentale inactiviteit, neerliggen (903/2); \sqrt{li} kleven, gaan liggen, smelten (903/2); *vikṣepa* beweging, opwinding, afleiding, verwarring (956/2); *vi-√kṣip* verspillen, vernietigen (956/2); *vi* weg van, zonder (949/3); $\sqrt{kṣip}$ vastmaken, gooien, zenden (328/3)

संघौ *saṁdhau, saṁdhi* pauze, verbinding, overgang (1144/3); *saṁ-√dhā* verbinden, combineren (1144/2); *saṁ* = *saṁ* samen (met) (1152/2); $\sqrt{dhā}$ plaatsen, geven, scheppen (513/2)

मनः *manah, manas* geest, godheid (783/3); \sqrt{man} denken, geloven, verbeelden (783/1)

तत्र *tatra* daar, in dat geval, dan (433/2)

¹² Het woord *saṁdhi* kan op verschillende manieren worden opgevat. Het is hoofdzakelijk een verbinding of overgang van de ene staat naar de andere. 'Saṁdhi' kan zich in de natuur bijvoorbeeld tonen als schemering en in de mens als men zonder notie van tijd, plaats e.d. is.

निरामिषम्	<i>nirāmiṣam, nirāmiṣa</i> vrij van wensen (540/2); <i>nir</i> zonder (538/3); <i>āmiṣa</i> wens, prooi, lust (147/1); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); $\sqrt{miṣ}$ bevochtigen, besprenkelen (818/1)
सः	<i>saḥ</i> hij, die, dat; van <i>tad</i> hij (434/1)
संधिः	<i>saṁdhiḥ, saṁdhi</i> verbinding, overgang (1144/3); <i>saṁ-√dhā</i> verbinden, combineren, (1144/2); <i>saṁ</i> = <i>saṁ</i> samen (met) (1152/2); $\sqrt{dhā}$ plaatsen, geven, scheppen (513/2)
साधितो	<i>sādhito, sādhita</i> beheerst, bereikt (1201/2); $\sqrt{sādh}$ doelgericht zijn, succes hebben, recht maken, beheersen (1200/3)
येन	<i>yena</i> door wie; van <i>yad</i> wie, wat (844/2)
सः	<i>saḥ</i> hij, die, dat; van <i>tad</i> hij (434/1)
मुक्तो	<i>mukto, mukta</i> bevrijd, vrij van (820/3); \sqrt{muc} loslaten, bevrijden (820/3)
न	<i>na</i> niet (523/1)
अत्र	<i>atra</i> hier (17/1)
संशयः	<i>saṁśayaḥ, saṁśaya</i> twijfel, onzekerheid (1117/3); <i>saṁ-√śī</i> zwak worden, twijfelen (1117/3); <i>saṁ</i> = <i>saṁ</i> samen (met) (1152/2); $\sqrt{śī}$ liggen, rusten, slapen (1077/1)

Altijd en overal resoneert er een mantra in het lichaam van levende wezens. Wanneer men weet ‘Ik ben die Hoogste Ziel’ (*haṃsaḥ so’ham*)¹³, dan is men bevrijd van alle gebondenheid.

सर्वत्र	प्राणिनां	देहे	जपो	भवति	सर्वदा ।
<i>sarvatra</i>	<i>prāṇinām</i>	<i>dehe</i>	<i>japo</i>	<i>bhavati</i>	<i>sarvadā</i>
overal	van levende wezens	in het lichaam	resonatie van een mantra	er is	altijd

हंसः	सेऽहमिति	ज्ञात्वा	सर्वबन्धैर्विमुच्यते	॥ १० ॥
<i>haṃsaḥ</i>	<i>so’ham iti</i>	<i>jñātvā</i>	<i>sarva-bandhair vimucyate</i>	(10)
Hoogste Ziel	dat Ik aldus	geweten hebbend	van alle banden is men bevrijd	

सर्वत्र	<i>sarvatra</i> overal, onder alle omstandigheden, altijd (1189/2)
प्राणिनाम्	<i>prāṇinām</i> , <i>prāṇin</i> levend wezen (706/1); <i>pra-√an</i> ademen, leven (705/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); <i>√an</i> ademen, leven (24/1)
देहे	<i>dehe</i> , <i>deha</i> lichaam (496/3); <i>√dih</i> zalven, smeren, bedekken (480/2)
जपो	<i>japo</i> , <i>japa</i> het prevelen, herhalen van gebeden, passages uit de geschriften (412/1); <i>√jap</i> fluisteren (411/3)
भवति	<i>bhavati</i> het wordt, het is; <i>√bhū</i> worden, zijn, oprijzen, verkrijgen (760/1)
सर्वदा	<i>sarvadā</i> altijd (1189/2)

¹³ *Haṃsaḥ so’ham* wordt beschouwd als een universele mantra van alle levende wezens (*prāṇin*) omdat deze, naar men zegt, als een in- en uitademing klinkt (zie vers 8). ‘*Haṃsa*’ betekent ‘zwaan’ of ‘Opperste Geest’. De zwaan symboliseert het vermogen om het werkelijke van het onwerkelijke te onderscheiden, zoals een zwaan melk zou kunnen halen uit een mengsel van melk en water.

हंसः	<i>haṃsaḥ, haṃsa</i> gans, zwaan, de ziel, de geest, de universele geest (1286/1)
सो	<i>so, saḥ</i> hij; van <i>tad</i> (434/1)
अहम्	<i>aham</i> ik (124/2); van <i>asmad</i> (123/2)
इति	<i>iti</i> “.....”, verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)
ज्ञात्वा	<i>jñātvā</i> gekend hebbend, wanneer men weet; $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
सर्वबन्धैः	<i>sarvabandhaiḥ</i> sarva-bandha alle gebondenheid; <i>sarva</i> alle, gehele (1184/3); <i>bandha</i> keten, boei, binding (720/3); \sqrt{bandh} binden, ketenen (720/1)
विमुच्यते	<i>vimucyate</i> hij wordt bevrijd; <i>vi-√muc</i> losmaken, vrijmaken (980/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); \sqrt{muc} loslaten, bevrijden (820/3)

De eigen zintuigen zijn alleen tevreden als het eigen geluk gerealiseerd wordt. Dit is ware tevredenheid (*pratarpaṇam*)¹⁴. Wanneer het stille intellect (*manas*)¹⁵ de bewegende geest observeert, schijnt het Zelf uit zichzelf.

तर्पणं	स्वमुखेनैव	स्वेन्द्रियाणां	प्रतर्पणम्		
<i>tarpaṇam</i>	<i>sva-sukhena eva</i>	<i>sva-indriyāṇām</i>	<i>pra-tarpaṇam</i>		
tevredenheid	slechts door eigen geluk	van de eigen zintuigen	volledige tevredenheid		
मनसा	मन	आलोक्य	स्वयमात्मा	प्रकाशते	॥ ११ ॥
<i>manasā</i>	<i>mana</i>	<i>ālokya</i>	<i>svayam ātmā</i>	<i>prakāśate</i>	(11)
door de geest	geest	gezien hebbend	door zichzelf het Zelf	wordt zichtbaar	

तर्पणम् *tarpaṇam, tarpana* bevrediging (440/2); √*trp* tevreden worden, verheugd zijn (453/3)

स्वमुखेनैव *svasukhena* *sva-sukha* eigen gelukzaligheid; *sva* eigen, zelf (1275/1); *sukha* aangenaam, geluk (1220/3); √*sukh* gelukkig maken, verheugen (1220/3)

एव *eva* waarlijk, juist, inderdaad, slechts (232/2)

स्वेन्द्रियाणाम् *svendriyāṇām* *sva-indriya* eigen zintuig; *sva* eigen, zelf (1275/1); *indriya* zintuig; behorend tot Indra (167/2)

¹⁴ Hier wordt geïmpliceerd dat wanneer het geluk van het eigen Zelf wordt gerealiseerd, de dorst naar zintuiglijke objecten geen probleem vormt.

¹⁵ *Manas* is een zeer algemeen woord en kan op elk aspect van het innerlijk orgaan (*antahkaraṇa*) betrekking hebben. Het woord wordt hier tweemaal gebruikt. De eerste keer betekent het de beweeglijke geest die verbonden is met de zintuigen. De tweede maal betekent dit het stille intellect (*buddhi*) dat de bewegende geest observeert en onderscheid maakt tussen het Zelf en het niet-Zelf. Omdat *manas* wordt gezien als de heer van alle zintuigen, impliceert de stilte van *manas* volledige tevredenheid van de zintuigen, zoals in het eerste deel van het vers wordt gezegd.

प्रतर्पणम्	<i>pratarpaṇam, pratarpaṇa</i> volledige tevredenheid; <i>pra</i> vullend (652/2); $\sqrt{prī}$ vullen, opblazen, voeden (648/1); <i>tarpaṇa</i> tevredenheid, bevrediging (440/2); \sqrt{trp} tevreden worden, verheugd zijn (453/3)
मनसा	<i>manasā, manas</i> geest, innerlijke wereld, intellect (783/3); \sqrt{man} denken, geloven, verbeelden (783/1)
मनः	<i>manas</i> geest, innerlijke wereld (783/3); \sqrt{man} denken, geloven, verbeelden (783/1)
आलोक्य	<i>ālokya</i> gezien hebbend, observerend (154/2); <i>ā-√lok</i> kijken naar, overwegen (154/2); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{lok} zien, waarnemen, herkennen (906/1)
स्वयम्	<i>svayam</i> door of uit zichzelf, spontaan (1278/2)
आत्मा	<i>ātmā, ātman</i> het individuele Zelf (135/1); \sqrt{at} rennen, voortdurend lopen (12/1)
प्रकाशते	<i>prakāśate</i> wordt zichtbaar, straalt, verlicht; <i>pra-√kās</i> stralen, verschijnen (653/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); $\sqrt{kās}$ (ver)schijnen, zichtbaar zijn (280/2)

Men dient de geest als één enkel offer op te dragen aan het vuur van zijn eigen licht: het Zelf. Zo iemand is een ware vuurofferaar (*agnihotrin*)¹⁶, terwijl anderen dit slechts in naam zijn.

आत्मनि	स्वप्रकाशाग्नौ	चित्तमेकाहुतिं	क्षिपेत् ।
<i>ātmani</i>	<i>sva-prakāśa-agnau</i>	<i>cittam eka-āhutim</i>	<i>kṣipet</i>
in het Zelf	in het vuur van zijn eigen licht	de geest één enkel offer	men dient te werpen

अग्निहोत्री	स	विज्ञेयश्चेतरा	नामधारकाः	॥ १२ ॥
<i>agnihotrī</i>	<i>sa</i>	<i>vijñeyas ca itarā</i>	<i>nāma-dhārakāḥ</i>	(12)
de vuurofferaar	die	dient gekend te worden	en anderen dragers van de naam	

आत्मनि *ātmani, ātman* het individuele Zelf (135/2); \sqrt{at} rennen, voortdurend lopen (12/1)

स्वप्रकाशाग्नौ *svaprakāśāgnau* *sva-prakāśa-agni* het vuur van zijn eigen licht; *sva* zelf, eigen (1275/1); *prakāśa* licht, straling (653/1); *pra-√kās* zichtbaar worden, stralen, schijnen (653/1); *pra* voor, voort (652/2); $\sqrt{kās}$ (ver)schijnen, zichtbaar zijn (280/2); *agni* vuur (5/1); \sqrt{ag} kronkelend bewegen (4/2)

चित्तम् *cittam, citta* hart, geest, gedachte (395/3); \sqrt{cit} waarnemen, aandacht richten op (395/2)

एकाहुतिम् *ekāhutim eka-āhuti* een enkel offer; *eka* een (227/3); *āhuti* offer (163/2); *ā* bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{hu} offeren, toewijden (1300/3)

¹⁶ De *agnihotrin* is iemand die het vuuroffer verricht (*agnihotra*). De *agnihotra* is een Vedisch offer aan *Agni*, de god van het vuur. In het offer, wordt een symbolisch geschenk van melk, olie, enz. in het heilig vuur geworpen met de bedoeling bepaalde resultaten te bereiken.

क्षिपेत्	<i>kṣipet</i> men dient te werpen; $\sqrt{kṣip}$ vastmaken, gooien, zenden (328/3)
अग्निहोत्री	<i>agnihotrī</i> agni-hotrin vuurofferaar (6/1); <i>agni</i> vuur (5/1); \sqrt{ag} kronkelend bewegen (4/2); <i>hotrin</i> priester, offeraar (1306/1); \sqrt{hu} offeren, toewijden (1300/3)
सः	<i>saḥ</i> hij, die, dat; van <i>tad</i> hij (434/1)
विज्ञेयः	<i>vijñeyah</i> , <i>vijñeya</i> dient gekend te worden (961/2); <i>vi-$\sqrt{jñā}$</i> onderscheiden, observeren, onderzoeken, weten (961/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder, geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)
इतराः	<i>itarāḥ</i> , <i>itara</i> de ander (164/3)
नामधारकाः	<i>nāmadhārakāḥ</i> nāma-dhāraka hij die enkel de naam draagt van (536/1); <i>nāman</i> naam (563/2); \sqrt{dhr} dragen, onderhouden, bezitten (519/1)

Van het lichaam wordt gezegd dat het de woonplaats is van de goden¹⁷. De bezitter van het lichaam is de zuivere godheid (*nirañjana*)¹⁸. Wanneer hij met hart en ziel vereerd wordt, dan toont hij zich in de persoonlijke ervaring.

देहो	देवालयः	प्रोक्ततो	देही	देवो	निरञ्जनः ।
<i>deho</i>	<i>deva-ālayaḥ</i>	<i>prokto</i>	<i>dehī</i>	<i>devo</i>	<i>nirañjanaḥ</i>
lichaam	woonplaats van goden	gezegd	bezitter van het lichaam; de belichaamde ziel	god	zuiver

अर्चितः	सर्वभावेन	स्वानुभूत्या	विराजते	॥ १३ ॥
<i>arcitaḥ</i>	<i>sarva-bhāvena</i>	<i>sva-anubhūtyā</i>	<i>virājate</i>	(13)
vereerd	volle toewijding	door eigen ervaring	wordt zichtbaar	

देहो *deho, deha* lichaam (496/3); \sqrt{dih} zalven, smeren, bedekken (480/2)

देवालयः *devālayaḥ* deva-ālaya verblijfplaats van de goden, hemel (495/2); *deva* god (492/2); \sqrt{div} werpen, dobbelen, prijzen (478/2); *ālaya* huis, woonplaats (154/1); \bar{a} - \sqrt{li} nabij komen, vestigen (154/1); \bar{a} bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{li} kleven, verkrijgen, smelten, liggen (903/2)

प्रोक्ततो *prokto, prokta* gezegd (690/2); *pra*- \sqrt{vac} verklaren, zeggen (690/1); *pra* voor, voort (652/2); \sqrt{vac} spreken, zeggen, verklaren (912/1)

¹⁷ De Goden kunnen hier worden begrepen als de vijf subtiele elementen (*tanmātra*) waarvan de fijnste (*sattva*) aspecten de vijf zintuigen van waarneming vormen (zie *Vedāntasāra* vers 64). Ruimte vormt het horen, lucht vormt aanraking, vuur het zien, water de smaak en aarde vormt geur.

¹⁸ *Nirañjana* betekent letterlijk ‘zonder opsmuk’ en bestaat uit het woord *añjana* voorafgegaan door het voorvoegsel *niḥ* ‘zonder’. *Añjana* kan worden begrepen als make-up aanbrengen of zichzelf versieren. In deze context kan de versiering worden gezien als de kwaliteiten van de natuur (*guṇa*) zoals uitgelegd wordt in de *Bhagavad Gītā* 14.5: ‘Goedheid (*sattva*), passie (*rajas*) en duisternis (*tamas*), kwaliteiten die uit de natuur voortkomen, ketenen de onverwoestbare, belichaamde ziel in het lichaam, O Machtigarmige.’

देही	<i>dehī, dehin</i> een lichaam hebbend, de ziel omhuld door het lichaam (497/1); \sqrt{dih} zalven, smeren, bedekken (480/2)
देवो	<i>devo, deva</i> god (492/2); \sqrt{div} werpen, dobbelen, prijzen (478/2)
निरञ्जनः	<i>nirañjanaḥ</i> nir-añjana zuiver, smetteloos (539/2); <i>nir</i> uit, zonder (539/2); <i>añjana</i> versierend, insmerend (11/1); $\sqrt{añj}$ zalven, smeren, decoreren (11/1)
अर्चितः	<i>arcitaḥ, arcita</i> vereerd, gerespecteerd (90/1); \sqrt{arc} schijnen, stralen, prijzen, eren (89/3)
सर्वभावेन	<i>sarvabhāvena</i> sarva-bhāva volle toewijding (1186/2); <i>sarva</i> alles, geheel (1184/3); <i>bhāva</i> (ware) staat, realiteit, devotie, natuur, gedrag (754/1+2); $\sqrt{bhū}$ worden, zijn, oprijzen (760/1)
स्वानुभूत्या	<i>svānubhūtyā</i> sva-anubhūti eigen ervaring (1277/2); <i>sva</i> eigen, zelf (1275/1); <i>anubhūti</i> waarneming, kennis (36/3); <i>anu</i> achter, onder, langs (31/1); <i>bhūti</i> bestaan, wezen, kracht (762/3); $\sqrt{bhū}$ worden, zijn, oprijzen (760/1)
विराजते	<i>virājate</i> wordt zichtbaar; <i>vi-√rāj</i> regeren, heersen (982/3); <i>vi</i> weg van, zonder (949/3); $\sqrt{rāj}$ regeren, heersen, verlichten (872/3)

Ware studie van de geschriften betekent zwijgzaamheid. Ware meditatie betekent reflectie op het Absolute. Wanneer studie en meditatie volledig zijn vervangen door wat Kennis (*jñāna*)¹⁹ wordt genoemd, ziet men pas werkelijk.

मैत्रं	स्वाध्यायनं	ध्यानं	ध्येयं	ब्रह्मानुचिन्तनम् ।
<i>maunam</i>	<i>sva-adhyāyanam</i>	<i>dhyānam</i>	<i>dhyeyam</i>	<i>brahma-anucintanam</i>
zwijg- zaamheid	studie van de geschriften	meditatie	moet op gemediteerd worden	reflectie op het Absolute

ज्ञानेनेति	तयाः	सम्यङनिषेधात्तत्त्वदर्शनम्	॥ १४ ॥
<i>jñānena iti</i>	<i>tayoḥ</i>	<i>samyāṅ niṣedhāt</i>	<i>tattva - darśanam (14)</i>
door 'Kennis'	van deze twee	volledig door de verdrijving	werkelijk- visie op heid

मैत्रम्	<i>maunam, mauna</i> stilte, zwijgzaamheid (836/3)
स्वाध्यायनम्	<i>svādhyāyanam</i> sva-adhyāyana zelfstudie van de geschriften; <i>sva</i> zelf, eigen (1275/1); <i>adhyāyana</i> studie van de geschriften (22/3); √ <i>dhyai/dhyā</i> denken aan, verbeelden, overdenken, mediteren (521/1)
ध्यानम्	<i>dhyānam, dhyāna</i> meditatie, gedachte, reflectie (521/1); √ <i>dhyai/dhyā</i> denken aan, verbeelden, overdenken, mediteren (521/1)
ध्येयम्	<i>dhyeyam, dhyeya</i> moet op gemediteerd worden; √ <i>dhyai/dhyā</i> denken aan, verbeelden, overdenken, mediteren (521/1)

¹⁹ In Śaṅkara's filosofische systeem lost ware Kennis (*jñāna*) ieder mogelijke actie op, zelfs meditatie.

ब्रह्मानुचिन्तनम्	<i>brahmānucintanam</i> brahma-anucintana reflectie op het Absolute; <i>brahma</i> Brahman, het Absolute (737/3); $\sqrt{brh/brṅh}$ dik zijn, groeien, toenemen (735/3); <i>anucintana</i> denken over, reflecteren op (32/2); <i>anu-√cint</i> mediteren, overwegen, in de geest terugroepen (32/2); <i>anu</i> achter, langs, langs zij (31/1); \sqrt{cint} denken, gedachten richten op (398/1)
ज्ञानेन	<i>jñānena, jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
इति	<i>iti</i> “.....”, verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)
तयाः	<i>tayoḥ</i> van deze beide, van deze twee; van <i>tad</i> dat (434/1)
सम्यक्	<i>samyak</i> juist, volledig (1181/2)
निषेधात्	<i>niṣedhāt, niṣedha</i> verdringing, ingehaald worden (562/1); <i>ni-√sidh</i> (= \sqrt{sidh}) wegdrijven, inhalen, afhouden, verbieden (562/1); <i>ni</i> neer, in (538/3); \sqrt{sidh} bevelen, gebieden, goed aflopen, verdrijven, tegenhouden (1215/1)
तत्त्वदर्शनम्	<i>tattvadarśanam</i> tattva-darśana het zien van de werkelijkheid; <i>tattva</i> werkelijkheid (432/3); <i>darśana</i> observatie, inzicht, beschouwing, ontmoeting (470/3); $\sqrt{drś}$ zien, kijken, zichtbaar worden (491/1)

Ik sta niet stil bij het verleden en denk niet aan de toekomst.
Zonder voorkeur (*rāga*) of afkeer (*dveṣa*)²⁰ ervaar ik het hier
en nu, ongeacht of het goed of slecht is.

अतीतानागतं	किञ्चिन्न	स्मरामि	न	चिन्तये ।
<i>atīta-anāgatam</i>	<i>kiñcin na</i>	<i>smarāmi</i>	<i>na</i>	<i>cintaye</i>
verleden en toekomst	iets niet	ik herinner mij	niet	ik denk

रागद्वेषं	विना	प्राप्तं	भुञ्जाम्यत्र	शुभाशुभम्	॥ १५ ॥
<i>rāga-dveṣam</i>	<i>vinā</i>	<i>prāptam</i>	<i>bhūñjāmi atra</i>	<i>subha-aśubham</i>	(15)
liefde en haat	zonder	bereikt	ik ervaar hier	goed en slecht	

अतीतानागतम् *atītānāgatam* atīta-anāgata verleden en toekomst;
atīta ooit, verleden, voorbij (16/2); *ati-√i* verlopen,
verder gaan (16/2); *ati* over, ver hoogst (12/2); *√i*
gaan, lopen, bereiken (163/3); *anāgata* niet gekomen,
toekomst (27/2); *an = a* niet (24/1); *āgata* gekomen
(129/2); *ā-√gam* komen, verschijnen (129/2); *ā* bij,
naar, draait de handeling om (126/1); *√gam* gaan,
bewegen (346/3)

किञ्चित्	<i>kiñcit</i> iets (283/1)
न	<i>na</i> niet, geeft ontkenning aan (523/1)]
स्मरामि	<i>smarāmi</i> ik herinner (mij); <i>√smṛ</i> herinneren, denken aan (met spijt of angst) (1271/3)
न	<i>na</i> niet, geeft ontkenning aan (523/1)]
चिन्तये	<i>cintaye</i> ik denk; <i>√cint</i> (na)denken, gedachten richten op (398/1)

²⁰ *Bhagavad Gīta* 2.64: Hij die zichzelf beheerst en de dingen benadert terwijl hij zijn zintuigen beheerst en vrij is van voorkeur (*rāga*) en afkeer (*dveṣa*), bereikt vrede.

रागद्वेषम्	<i>rāgadveṣam</i> rāga-dveṣa liefde en haat (872/1); <i>rāga</i> liefde, passie, voorkeur (872/1); √ <i>rañj</i> keuren, verven, rood maken (861/2); <i>dveṣa</i> afkeur, haat, vijandschap (507/1); √ <i>dviṣ</i> haten, onvriendelijk zijn (506/3)
विना	<i>vinā</i> zonder (969/3)
प्राप्तम्	<i>prāptam</i> , <i>prāpta</i> verkregen, bereikt (707/2); <i>pra</i> -√ <i>āp</i> bereiken, verkrijgen (707/2); <i>pra</i> voor, voort (652/2); √ <i>āp</i> bereiken, verkrijgen, binnengaan (142/1)
भुञ्जामि	<i>bhuñjāmi</i> ik geniet; √ <i>bhuj</i> genieten, gebruiken, eten, ervaren (759/2)
अत्र	<i>atra</i> hier, nu (17/2)
शुभाशुभम्	<i>śubhāśubham</i> śubha-aśubha goed en slecht (1083/3); <i>śubha</i> gunstig, voortuinlijk, goed (1083/2); √ <i>śubh</i> verfraaien, versieren, mooi zijn (1083/1)

De wijzen zeggen dat Kennis voor niets of niemand bang is. Intens verlangen naar blijvend geluk, en niets anders dan dat, wordt beschouwd als het toppunt van onthechting.

अभयं	सर्वभूतानां	ज्ञानमाहुर्मनीषिणः		
<i>abhayam</i>	<i>sarva-bhūtānām</i>	<i>jñānam āhur</i>	<i>manīṣiṇaḥ</i>	
vreesloosheid	met betrekking tot alle wezens	kennis	zij zeggen	de wijzen

निजानन्दे	स्पृहा	नन्ये	वैराग्यस्यावधिर्मतः		॥ १६ ॥
<i>nija-ānande</i>	<i>sprhā</i>	<i>nānye</i>	<i>vairāgyasyāvadhīr mataḥ</i>		(16)
naar blijvend geluk	intens verlangen	niet iets anders	van onthechting, toppunt	wordt beschouwd	

अभयम् *abhayam, abhaya* vreesloosheid, vreesloos; *a* voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); *bhaya* angst (747/1); $\sqrt{bhī}$ vrezende, bang zijn (758/1)

सर्वभूतानाम् *sarvabhūtānām* sarva-bhūtā ieder wezen; *sarva* alles, iedereen (1184/3); *bhūta* bestaande, aanwezige (761/3); $\sqrt{bhū}$ worden, zijn, oprijzen (760/1)

ज्ञानमा *jñānam, jñāna* kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

आहुः *āhuḥ* ze zeiden/zeggen (124/1); \sqrt{ah} zeggen, spreken (124/1)

मनीषिणः *manīṣiṇaḥ, manīṣin* bedachtzaam, wijs, wijze (784/2); \sqrt{man} denken, geloven, verbeelden (783/1)

निजानन्दे *nijānande* nija-ānanda eigen geluk; *nija* aangeboren, eigen, constant (547/1); *ni* neer, terug, in (538/3); \sqrt{jan} voortbrengen, geboren worden oprijzen (410/1); *ānanda* geluk (139/3); *ā-√nand* zich verheugen (139/3); *ā* bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{nand} genieten, verheugen, tevreden zijn (526/2)

स्पृहा	<i>sprhā</i> wens, intens verlangen (1269/3); \sqrt{sprh} verlangen, begeren (1269/2)
न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)
अन्ये	<i>anye, anya</i> ander, verschillend (45/2)
वैराग्यस्य	<i>vairāgyasya, vairāgya</i> vrij van wereldse verlangens, objectief (1025/2); <i>vi-$\sqrt{rañj}$</i> van kleur veranderen, geen interesse hebben voor (982/1); <i>vi</i> apart, weg van, zonder geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{rañj}$ kleuren, verven, rood maken (861/2)
अवधिः	<i>avadhiḥ, avadhi</i> attentie, limiet, conclusie (99/3); <i>ava-$\sqrt{dhā}$</i> neerzetten, wegleggen (99/3); <i>ava</i> vanaf, weg, neer (96/1); $\sqrt{dhā}$ $\sqrt{dhā}$ plaatsen, geven, scheppen (513/2)
मतः	<i>mataḥ, mata</i> gekend, verondersteld, begrepen (783/1); \sqrt{man} denken, geloven, verbeelden (783/1)

Men dient de Upaniṣad's te horen en hier met rede op te reflecteren en zich door voortdurende oefening (*abhyasana*)²¹ er mee te verbinden. Hierdoor wordt het Zelf zichtbaar.

वेदान्तश्रवणं	कुर्यान्मननं	चोपपत्तिभिः	।
<i>vedānta-śravaṇam</i>	<i>kuryān</i>	<i>mananam</i>	<i>ca upapattibhiḥ</i>
het horen van de upaniṣad's	men zou moeten doen	reflectie	en bewijzend

योगेनाभ्यसनं	नित्यं	ततो	दर्शनमात्मनः	॥ १७ ॥
<i>yogena abhyasanam</i>	<i>nityam</i>	<i>tato</i>	<i>darśanam ātmanah</i>	(17)
door verbinding oefening	constant	van dit	het zien van het Zelf	

वेदान्तश्रवणम् *vedāntaśravaṇam* vedānta-śravaṇa het horen van de Upaniṣad's; *vedānta* lett. aan het einde van de Veda's, de Upaniṣad's (1017/1); *veda* kennis, ware of heilige kennis, religieuze boeken (1015/1); \sqrt{vid} weten, kennen, leren (963/2); *anta* einde, grens, conclusie (42/1); \sqrt{ant} binden (42/3); *śravaṇam* het horen (1096/3); $\sqrt{śru}$ horen, luisteren, leren (1100/3);

कुर्यात् *kuryāt* men zou moeten doen; \sqrt{kr} doen, maken, handelen (300/3)

मननम् *mananam, manana* het denken, reflectie (783/3); \sqrt{man} denken, geloven, verbeelden (783/1)

च *ca* en, ook (380/1)

²¹ Het drievoudig proces van *śravaṇam* (het horen), *mananam* (het overdenken) en *nidhidhyāsanam* (het diepgaand overwegen) wordt voortdurend aangegeven in *Vedānta*. (zie *Bṛhadāraṇyaka Upaniṣad* 2.4.5: *ātmā vā are draṣṭavyaḥ śrotavyo mantavyo nidhidhyāsitavyaḥ*). 'Het Zelf, mijn vriend, dient gerealiseerd te worden, dient gehoord te worden en overdacht te worden en diepgaand overwogen te worden.'). Hier, echter, hebben wij de uitdrukking '*yogena abhyasanam nityam*' letterlijk 'voortdurende oefening door verbinding' in plaats van *nidhidhyāsanam*. Dit heeft betrekking op het volledig opnemen van de tekst van de *Upaniṣad*, die tot het 'zien van het Zelf leidt'.

उपपत्तिभिः	<i>upapattibhiḥ, upapatti</i> beredenering, conclusie (201/3); <i>upa-√pad</i> benaderen, geschikt zijn (201/3); <i>upa</i> naar (toe), bij, samen (194/3); <i>√pad</i> vaststaan (582/3)
योगेन	<i>yogena, yoga</i> verbinding (856/2); <i>√yuj</i> vastmaken, verbinden, arrangeren (853/2)
अभ्यसनम्	<i>abhyasanam, abhyasana</i> praktijk, oefening (76/3); <i>abhi-√as</i> oefenen, studeren (76/3); <i>abhi</i> naar, in, over (61/1); <i>√as</i> werpen, schieten (117/2)
नित्यम्	<i>nityam</i> eeuwig, constant (547/2)
ततो	<i>tato, tataḥ</i> vandaar, daardoor, daaruit; van <i>tad</i> dat (432/2)
दर्शनम्	<i>darśanam, darśana</i> het zien, het zichtbaar worden, waarneming (470/3); <i>√dṛś</i> zien, kijken, zichtbaar worden (491/1)
आत्मनः	<i>ātmanah, ātma</i> individuele Zelf, ziel (135/1); <i>√at</i> rennen, voortdurend lopen (12/1)

Omdat de woorden (van de Upaniṣads) (*śabda*)²² een kracht bezitten, die al het denken overstijgt, brengen alleen deze woorden onmiddellijk begrip, net zoals iemand die slaapt door een geluid gewekt wordt.

शब्दशक्तेरचिन्त्यत्वाच्छब्दादेवापरोक्षधीः ।

<i>śabda-śakter</i>	<i>acintyatvāc</i>	<i>chabdād</i>	<i>eva</i>	<i>aparokṣa - dhīḥ</i>
van de kracht van woorden	vanwege de onvoorstelbaarheid	van het woord	alleen	directe realisatie

प्रसुप्तः पुरुषो यद्वच्छब्देनैवावबुद्ध्यते ॥ १८ ॥

<i>prasuptaḥ</i>	<i>puruṣo</i>	<i>yadvac</i>	<i>chabdena</i>	<i>eva</i>	<i>avabuddhyate</i>	(18)
in slaap gevallen	een mens	evenals door	door geluid	alleen	wordt gewekt	

शब्दशक्तेः *śabdaśakteḥ śabda-śakti* de kracht of betekenis van een woord (1053/1); *śabda* klank, stem, woord (1052/2); $\sqrt{śabd}$ geluid maken, roepen, aanspreken (1052/2); *śakti* macht, kracht, kundigheid (1044/2); $\sqrt{śak}$ sterk/machtig zijn, in staat zijn (1044/1)

अचिन्त्यत्वात् *acintyatvāt a-cintyatva* ondenkbaarheid, onvoorstelbaarheid; *a* voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); \sqrt{cint} (na)denken, gedachten richten op (398/1)

शब्दात् *śabdāt, śabda* klank, stem, woord (1052/2); $\sqrt{śabd}$ geluid maken, roepen, aanspreken (1052/2)

एव *eva* waarlijk, inderdaad, alleen, slechts, precies zo; benadrukt het voorafgaande woord (232/2)

²² *Śabda* verwijst naar de woorden van de *Veda*, en in het bijzonder, in deze context, de *Vedānta* of de *Upaniṣads*. In het systeem van *Advaita Vedānta* zijn de woorden van de *Upaniṣads* een geldig middel om kennis te vergaren.

अपरोक्षधीः	<i>aparokṣadhīḥ</i> aparokṣa-dhī directe realisatie, onmiddellijk begrip; <i>aparokṣa</i> niet onzichtbaar, waarneembaar, manifest, direct (51/3); <i>dhī</i> gedachte, reflectie, gebed, begrip, intelligentie (516/3); $\sqrt{dhī}$ waarnemen, denken, wensen (516/3)
प्रसुप्तः	<i>prasuptaḥ</i> , <i>prasupta</i> in slaap gevallen (700/2); <i>pra-√svap</i> in slaap vallen, in diepe slaap (700/2); <i>pra</i> voor, voort, voorwaarts (652/2); \sqrt{svap} slapen, liggen (1280/2)
पुरुषः	<i>puruṣaḥ</i> , <i>puruṣa</i> mens, persoon (637/1)
यद्वत्	<i>yadvat</i> op welke manier, zoals, evenals (844/3)
शब्देन	<i>śabdena</i> , <i>śabda</i> klank, stem, woord (1052/2); $\sqrt{śabd}$ geluid maken, roepen, aanspreken (1052/2)
एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, alleen, slechts, precies zo; benadrukt het voorafgaande woord (232/2)
अवबुद्ध्यते	<i>avabuddhyate</i> wordt gewekt (101/2); <i>ava-budh</i> gevoelig worden, gewaar worden, kennen (101/2); <i>ava</i> weg, van, naar beneden (96/1); \sqrt{budh} ontwaken, observeren, leren, weten (733/1)

Door het Zelf van het niet-Zelf te onderscheiden ontstaat er onwankelbare Kennis. Een leerling, die door een leraar op de hoogte wordt gebracht, overstijgt de veda's (*śabdabrahman*)²³.

आतमानात्मविवेकेन	ज्ञानं	भवति	निश्चलम् ।
<i>ātma-anātma-vivekena</i>	<i>jñānam</i>	<i>bhavati</i>	<i>niścalam</i>
door het Zelf van het niet-Zelf te onderscheiden	kennis	er is	onwankelbaar

गुरुणा	बोधितः	शिष्यः	शब्दब्रह्मातिवर्तते	॥ १९ ॥
<i>guruṇā</i>	<i>bodhitah</i>	<i>śiṣyah</i>	<i>śabda-brahma</i>	<i>ativartate (19)</i>
door een leraar	onderwezen	een leerling	de veda's	overstijgt

आतमानात्मविवेकेन *ātmānātmavivekena* ātma-anātma-viveka het onderscheid tussen het Zelf en het niet-Zelf; *ātman* Ātman, het individuele Zelf, de ziel (135/1); *√at* rennen, voortdurend lopen (12/1); *an-ātman* het niet-Zelf; *a=an* voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); *viveka* onderscheidingsvermogen (987/3); *vi-√vic* scheiden, verdelen (987/3); *vi* apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); *√vic* ziften, scheiden, onderscheiden (958/1)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); *√jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

भवति *bhavati* er is; *√bhū* worden, zijn, oprijzen, verkrijgen (760/1)

²³ *Śabdabrahman* is letterlijk het woord (*śabda*) of geluid dat het Absolute (*brahman*) is. Er wordt gezegd dat dit *Ōm* is dat zich manifesteert als *Vedische* mantra's en in het bijzonder de *Upaniṣads*. In vers 18 wordt gezegd dat door de woorden van de *Upaniṣads* de discipel verlicht wordt. Vers 19 gaat verder door te zeggen dat met de hulp van een leraar zelfs het woord van het Absolute wordt overstegen.

निश्चलम्	<i>niścalam, niścala</i> bewegingloos, onwankelbaar (542/3); <i>niś = nis</i> uit, weg van, zonder (543/2); \sqrt{cal} roeren, schudden, trillen (391/1)
गुरुणा	<i>guruṇa, guru</i> leraar (359/2); \sqrt{gur} optillen, verheffen, groeten (359/2)
बोधितः	<i>bodhitah, bodhita</i> geïnformeerd, herinnerd, wakker gemaakt, verlicht (734/2); \sqrt{budh} (ont)waken, observeren, leren (733/1)
शिष्यः	<i>śiṣyah, śiṣya</i> leerling (1077/1); $\sqrt{śās}$ onderwijzen, instrueren, informeren (1068/3)
शब्दब्रह्म	<i>śabdabrahma śabda-brahman</i> de veda's (1053/1); <i>śabda</i> geluid, stem, toon, spraak, de heilige syllabe Ōm, naam, verbale autoriteit of bewijs; $\sqrt{śabd}$ geluid maken, roepen, aanspreken (1052/2); <i>brahman</i> het Absolute (737/3); \sqrt{brh} groeien, toenemen (735/3)
अतिवर्तते	<i>ativartate</i> overstijgt; <i>ati-√vrt</i> voorbijgaan, overstijgen (15/3); <i>ati</i> zeer, te (12/2); \sqrt{vrt} draaien, rollen, gebeuren, verblijven (1009/1)

Jij bent niet het lichaam, noch de zintuigen, noch de levensadem, noch de geest, noch het intellect (*dhī*)²⁴.

Want deze zijn alle net als een pot onderhevig aan verandering en vernietiging, en kunnen geobserveerd worden.

न	त्वं	देहो	नेन्द्रियाणि	न	प्राणो	न	मनो	न	धीः ।
<i>na</i>	<i>tvam</i>	<i>deho</i>	<i>na indriyāṇi</i>	<i>na</i>	<i>prāṇo</i>	<i>na</i>	<i>mano</i>	<i>na</i>	<i>dhīḥ</i>
niet	jij	lichaam	niet zintuigen	niet	levens-	niet	geest	niet	intellect
					adem				

विकारित्वाद्धिनाशित्वाद्	दृश्यत्वाच्च	घटो	यथा	॥ २० ॥
<i>vikāritvād</i>	<i>vināśitvād</i>	<i>dṛśyatvāc</i>	<i>ca ghaṭo yathā</i>	(20)
vanwege de	vanwege de	vanwege de	en pot	zoals
veranderlijkheid	vernietigbaarheid	zichtbaarheid		

न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)
त्वम्	<i>tvam</i> jij; van <i>yuṣmad</i> (855/3)
देहः	<i>dehaḥ, deha</i> het lichaam (496/3); \sqrt{dih} zalven, smeren, bedekken (480/2)
न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)
इन्द्रियाणि	<i>indriyāṇi, indriya</i> zintuig (167/2)
न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)
प्राणः	<i>prānaḥ, prāna</i> levensadem, energie, kracht (705/1); $\sqrt{prāṇ}$ of $\sqrt{prān}$ (<i>pra-√an</i>) ademhalen (705/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); \sqrt{an} ademhalen, leven (24/1)
न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)

²⁴ Het reflectieproces waarbij de aspirant zich realiseert dat hij of zij niet het lichaam, de levenskracht, de geest of het intellect is, wordt in de *Upaniṣads* meermaals genoemd. Zie bijvoorbeeld *Taittirīya Upaniṣad* 3.1.1-3.6.1. Net als in de *Taittirīya Upaniṣad* bevestigt het volgende vers iemands ware identiteit als opperste gelukzaligheid en kennis.

मनः	<i>manah</i> , <i>manas</i> geest, intellect (783/3); √ <i>man</i> denken, verbeelden, geloven (783/1)
धीः	<i>dhīh</i> , <i>dhī</i> gedachte, reflectie, meditatie, intelligentie (516/3); √ <i>dhī</i> waarnemen, denken, wensen (516/3)
विकारित्वात्	<i>vikāritvāt</i> , <i>vikāritva</i> veranderlijkheid (954/3); <i>vi-</i> √ <i>kr</i> verschillend maken, van vorm veranderen (954/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); √ <i>kr</i> doen, maken, uitvoeren (300/3)
विनाशित्वात्	<i>vināśitvāt</i> , <i>vināśitva</i> vernietigbaarheid; <i>vi-</i> √ <i>naś</i> verloren zijn, verdwijnen, oplossen (969/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); √ <i>naś</i> verloren raken, vergaan (532/1)
दृश्यत्वात्	<i>drśyatvāt</i> , <i>drśyatva</i> zichtbaarheid (491/3); <i>drś</i> zien, kijken, zichtbaar worden (491/1)
च	<i>ca</i> en (380/1)
घटः	<i>ghataḥ</i> , <i>ghata</i> pot, kruik; √ <i>ghaṭ</i> bezig zijn, bereiken, gebeuren, verenigen, spreken, schijnen (375/1)
यथा	<i>yathā</i> zoals (841/2)

Jij bent dat²⁵ non-duale Hoogste, het opperste onbegrensd geluk, enkel zuivere Kennis, smetteloos en zonder onderscheid.

विशुद्धं	केवलं	ज्ञानं	निर्विशेषं	निरञ्जनम्	।
<i>viśuddham</i>	<i>kevalam</i>	<i>jñānam</i>	<i>nirviśeṣam</i>	<i>nirañjanam</i>	
zuiver	slechts	kennis	zonder onderscheid	smetteloos	

यदेकं	परमानन्दं	तत्त्वमस्यद्वयं	परम्	॥ २१ ॥
<i>yad ekam</i>	<i>parama-ānandaṃ</i>	<i>tat tvam asy advayaṃ</i>	<i>param</i>	(21)
dat een	opperste gelukzaligheid	dat ben jij	non-duaal	hoogste

विशुद्धम् *viśuddham, viśuddha* geheel zuiver, schoon (991/2); *vi-√śudh* schoon worden, zuiveren (991/1); *vi* weg van, zonder, tegenover (949/3); *√śudh* zuiveren, schoon maken (1082/1)

केवलम् *kevalam, kevala* slechts, alleen (309/3)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); *√jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

निर्विशेषम् *nirviśeṣam, nirviśeṣa* zonder onderscheid; gelijkheid (542/2); *nir* uit, on-, zonder (539/2); *viśeṣa* onderscheid, verschil (990/2); *vi-√śiṣ* onderscheiden, specificeren (990/2); *vi* apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); *√śiṣ* vertrekken, achterlaten, (1076/3)

निरञ्जनम् *nirañjanam, nirañjana* smetteloos, zuiver (539/2); *nir* uit, on-, zonder (539/2); *añjana* verf, pigment (11/1); *√añj* zalven, smeren, decoreren (11/1)

²⁵ De Sanskrit tekst kan op twee manieren worden uitgelegd: *tat tvam asi* en *tattvam asi*. De eerste uitleg is genomen in deze vertaling, 'Dat ben jij'. Als zodanig komt deze interpretatie als belangrijke uitspraak uit de *Chāndogya Upaniṣad* 6.8.7. De tweede interpretatie legt *tattvam* uit als één woord, waardoor de tekst *tattvam asi* de betekenis: 'Jij bent werkelijkheid' krijgt.

यत्	<i>yat</i> wie, welke (844/2)
एकम्	<i>ekam, eka</i> een (227/3)
परमानन्दम्	<i>paramānandam</i> parama-ānanda hoogste gelukzaligheid (588/3); <i>parama</i> hoogste, verste (588/1); \sqrt{pr} leveren, beschermen, redden (645/1); <i>ānanda</i> geluk, vreugde (139/3); \bar{a} - \sqrt{nand} gelukkig zijn (139/2); \bar{a} bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{nand} genieten, verheugen, tevreden zijn (526/2)
तत्	<i>tat</i> dat, dit (434/1)
त्वम्	<i>tvam</i> gij, jij; van <i>yusmad</i> (855/3)
असि	<i>asi</i> ben, zijt; \sqrt{as} zijn, bestaan, leven (117/1)
तत्त्वमस्यद्वयम्	<i>advayam, advaya</i> non-duaal (19/2)
परम्	<i>param, para</i> beter, hoogste; \sqrt{pr} leveren, beschermen, redden (645/1)

Jij bent enkel dat wat aanwezig (*siddha*)²⁶ is bij het begin en einde van geluid en evenzo aan het begin en einde van het denken, en wat immer de getuige is daartussenin. Laat je verwarring varen!

शब्दस्याद्यन्तयोः	सिद्धं	मनसोऽपि	तथैव	च	।
<i>śabdasya ādi-antayoḥ</i>	<i>siddham</i>	<i>manaso'pi</i>	<i>tathaiva</i>	<i>ca</i>	
van geluid	aan het begin en einde	aanwezig	van de ook	evenzo	en
		geest			

मध्ये	साक्षितया	नित्यं	तदेव	त्वं	भ्रमं	जहि	॥ २२ ॥
<i>madhye</i>	<i>sākṣitayā</i>	<i>nityam</i>	<i>tadeva</i>	<i>tvam</i>	<i>bhramam</i>	<i>jahi</i>	(22)
in het midden	met het getuige zijn	altijd	dat alleen	jij	dwaling	verlaat	

शब्दस्य *śabdasya, śabda* geluid, stem, toon, taal (1052/2);
 √*śabd* geluid maken, roepen, aanspreken (1052/2)

आद्यन्तयोः *ādyantayoḥ* ādi-anta begin en einde; *ādi* begin, te beginnen met, enzovoorts (136/3); *anta* einde, limiet (42/3); √*ant/and* binden (42/3-44/3)

सिद्धम् *siddham, siddha* vervuld, compleet, het hoogste bereikt hebbend, onveranderlijk (1215/1); √*sidh* bereiken, slagen (1215/1)

मनसः *manasaḥ, manas* het denken, geest, intellect (783/3);
 √*man* denken, geloven, verbeelden (783/1)

अपि *api* ook, hoewel, zelfs, nog steeds (55/1)

तथा *tathā* zo, dus, op die manier, evenzo, op dezelfde wijze (433/3)

²⁶ *Siddha*, hier vertaald als 'aanwezig', kan betekenen 'volbracht', 'vervuld', 'geperfectioneerd', 'geldig', 'toegegeven waar of juist te zijn', 'gevestigd', 'vastgelegd', 'bewezen', 'besloten', 'bekend', 'niet-variabel' of 'onveranderlijk' in verschillende contexten. Hier beschrijft *siddha* 'dat' (*tat*), wat het Absolute vertegenwoordigt.

एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, enkel; benadrukt het voorgaande woord (232/2);
च	<i>ca</i> en (380/1)
मध्ये	<i>madhye, madhya</i> midden, in het midden, centraal (781/3)
साक्षितया	<i>sākṣitayā, sākṣitā</i> de staat van het getuige zijn (1198/1); <i>sākṣin</i> ziet met de ogen, getuige (1198/1)
नित्यम्	<i>nityam, nitya</i> voortdurend, eeuwig, altijd (547/2)
तद्	<i>tad</i> dat (434/1)
एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, enkel benadrukt het voorgaande woord (232/2);
त्वम्	<i>tvam</i> jij; van <i>yuṣmad</i> (855/3)
भ्रमम्	<i>bhramam, bhrama</i> verwarring, vergissing (769/3); <i>√bhram</i> zwerven, dwalen (769/2)
जहि	<i>jahi</i> geef op (1296/2); <i>√ha</i> verlaten, prijsgeven, wegdoen (1296/2)

Er is eenheid tussen het fysieke lichaam en het fysieke universum. Er is eenheid tussen het subtiele lichaam en het subtiele universum. Er is eenheid tussen het causale lichaam en het causale universum. Er is eenheid tussen het innerlijk bewustzijn en het oneindig (*pūrṇa*)²⁷ universeel bewustzijn.

स्थूलवैराज्ययोरैक्यं

sthūla-vairājyayor

tussen het individuele fysieke lichaam en het universele fysieke lichaam

aikyam

eenheid

सूक्ष्महैरण्यगर्भयोः

sūkṣma-hairanya-garbhayoḥ

tussen het individuele subtiele lichaam en het universele subtiele lichaam

|

अज्ञानमाययोरैक्यं

ajñāna-māyayor

tussen het individuele causale lichaam en het universele causale lichaam

aikyam

eenheid

प्रत्यग्विज्ञानपूर्णयोः

pratyag-vijñāna-pūrṇayoḥ

tussen het innerlijk bewustzijn en het oneindig universeel bewustzijn

॥ २३ ॥

(23)

स्थूलवैराज्ययोः

sthūlavairājyayoḥ *sthūla-vairājya* het individuele fysieke lichaam en universele fysieke lichaam; *sthūla* groot, fysieke lichaam (1266/1); $\sqrt{sthū}$ = $\sqrt{sthā}$ staan, positioneren (1262/2); *vairājya* uitgebreide, allesomvattende heerschappij (1025/2); *vi-√rāj* regeren, heersen, uitmunten (982/3); *vi* weg van, zonder, tegenover (949/3); $\sqrt{rāj}$ regeren, heersen, verlichten (872/3)

ऐक्यम्

aikyam, aikya eenheid, eenzijn (233/2)

²⁷ *Virāt, hiraṇyagarbha* en *māyā* (ook wel bekend als *īśvara*) vormen volgens de *Advaita* filosofie respectievelijk het universele fysieke, subtiele en causale lichaam. *Vidyāraṇya* zegt in *Pañcadaśī* 1.16 dat *Brahman*, zuiver bewustzijn en oneindig geluk, gereflecteerd in *māyā* gekend wordt als *īśvara*. Het oneindige (*pūrṇa*) correspondeert met *turīya* of ‘vierde’ waarover gesproken wordt in de *Māṇḍūkya Upaniṣad*. De daarin besproken drie staten vinden hun bestaan in deze ‘vierde’.

- सूक्ष्महैरण्यगर्भयोः *sūkṣmahairānyagarbhayoḥ* sūkṣma-hairānya-garbha
 individueel subtiel lichaam en universeel subtiel lichaam;
sūkṣma klein, subtiel (1240/3); *hairānyagarbha* =
hirānyagarbha Brahmā, ‘Gouden Ei’ (1299/3); *hirānya*
 goud (1299/3); *garbha* baarmoeder, binnenste (349/2);
 √*grabh* grijpen, nemen, bevallen (371/2)
- अज्ञानमाययोः *ajñānamāyayor* ajñāna-māyā individueel causaal lichaam
 en universeel causaal lichaam; *ajñāna* onwetendheid,
 individueel causaal lichaam (10/3); *a* niet, geeft
 ontkenning aan (1/1); √*jñā* kennen, weten, ervaren
 (425/2); *māyā* illusie, bron van het zichtbare universum
 (811/1); √*mā* meten, markeren (804/2)
- रेक्यम् *aikyam, aikya* eenheid, eenzijn (233/2)
- प्रत्यग्विज्ञानपूर्णयोः *pratyagvijñānapūrṇayoḥ* pratyag-vijñāna-pūrṇa
 innerlijk bewustzijn en universeel bewustzijn; *pratyag* =
pratyāñc gedraaid naar, tegenover, innerlijk (675/1);
vijñāna onderscheidingsvermogen, bewustzijn (961/2);
vi-√jñā onderscheiden, kennen, observeren (961/1); *vi*
 weg van, zonder, tegenover (949/3); √*jñā* kennen,
 weten, ervaren (425/2); *pūrṇa* volledig, oneindig,
 universeel (642/1); √*prī* vullen, opblazen, voeden
 (648/1)

Net zoals een slang door een vergissing wordt waargenomen in een touw²⁸, zo wordt het universum enkel per abuis waargenomen in dat Allesdoordringende, onveranderlijke (*ekarasa*)²⁹, zuiver bewustzijn dat de eenheid tussen het Absolute en het Zelf is.

चिन्मात्रैकरसे	विष्णौ	ब्रह्मात्मैक्यस्वरूपके	
<i>cin-mātra-ekarase</i>	<i>viṣṇau</i>	<i>brahma-ātma-aikya-sva-rūpake</i>	
in onveranderlijk zuiver bewustzijn	in het Alles- doordringende	dat de natuur heeft van eenheid tussen het Absolute en het Zelf	

भ्रमेणैव	जगज्जातं	रज्ज्वां	सर्पभ्रमो	यथा	॥ २४ ॥
<i>bhramēṇaiva</i>	<i>jagaj</i>	<i>jātaṃ</i>	<i>rajjvām</i>	<i>sarpa-brahmo</i>	<i>yathā</i> (24)
enkel door vergissing	het universum	tot ontstaan gebracht	in een touw	slang- vergissing	zoals

चिन्मात्रैकरसे *cinmātraikarase* cit-mātra-ekarasa zuiver, onveranderlijk bewustzijn; *cit* bewustzijn, zuiver denken (395/3); \sqrt{cit} waarnemen, de aandacht richten op, begrijpen, herinneren (395/2); *mātra* slechts, volledig, niets anders dan (804/3); $\sqrt{mā}$ meten, markeren (804/2); *ekarasa* onveranderlijk (229/1); *eka* één (227/3); *rasa* sap, elixer, tong, smaak (869/2); \sqrt{ras} voelen, waarnemen, liefhebben (869/2)

विष्णौ *viṣṇau, viṣṇu* alles-doordringende (999/1); $\sqrt{viṣ}$ actief zijn, werken, uitvoeren (995/2)

²⁸ De Advaita-filosofie gebruikt vaak deze specifieke analogie van iemand die een donkere kamer binnenloopt, een touw op de vloer ziet en vanwege het gebrek aan licht denkt dat het een slang is. Dit misverstand creëert angst, net zoals de waarneming van het universum in bewustzijn angst kan creëren.

²⁹ 'Ekarasa' betekent letterlijk 'één smaak hebbend'. Dit impliceert dat overal hetzelfde bewustzijn kan worden 'geproefd'. Vergelijk *Chāndogva Upaniṣad* 5.13.2 waar zout dat in water is opgelost overal in dat water kan worden geproefd. In deze analogie vertegenwoordigt het zout het Zelf, puur bewustzijn.

ब्रह्मात्मैक्यस्वरूपके	<i>brahmātmaikyasarūpake</i> brahma-ātma-aikya-sva-rūpaka hebbende de natuur van eenheid tussen het Absolute en het Zelf; <i>brahma</i> het Absolute (737/3); √ <i>br̥h/br̥nh</i> dik zijn, groeien, toenemen (735/3); <i>ātman</i> Ātman, het individuele Zelf (135/1); √ <i>at</i> rennen, voortdurend lopen (12/1); <i>aikya</i> eenheid, eenzijn (233/2); <i>svarūpake</i> eigen conditie, bijzonderheid, karakter, natuur (1267/3); √ <i>rūp</i> formeren, vertegenwoordigen (885/3)
भ्रमेण	<i>bhramēṇa, bhrama</i> verwarring, vergissing (769/3); √ <i>bhram</i> zwerven, dwalen (769/2)
एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, alleen, slechts, precies zo; benadrukt het voorafgaande woord (232/2)
जगत्	<i>jagat</i> aarde, universum (408/1); √ <i>gam</i> gaan, bewegen (346/3)
जातम्	<i>jātam, jāta</i> tot bestaan gebracht (417/2); √ <i>jan</i> voortbrengen, geboren worden (410/1)
रज्ज्वाम्	<i>rajjvām, rajju</i> koord, touw (861/1)
सर्पभ्रमः	<i>sarpabrahmaḥ</i> sarpa-brahma slang-vergissing; <i>sarpa</i> slang (1184/1); <i>bhrama</i> verwarring, vergissing (769/3); √ <i>bhram</i> zwerven, dwalen (769/2)
यथा	<i>yathā</i> zoals (841/2)

Logici zien het individu (*jīva*) en de Heer als letterlijk van elkaar verschillend. De aanhangers van de *Sāṅkhya en Yogā* filosofieën zien deze twee als verschillend bedoeld (*lakṣya*).³⁰ De volgers van de *Upaniṣad*'s daarentegen zien dat er eenheid is tussen het individu en de Heer. De wijzen zijn hiervan op de hoogte.

तार्किकाणां	तु	जीवेशौ	वाच्यावेतौ	विदुर्बुधाः	।
<i>tārkikāṇām</i>	<i>tu</i>	<i>jīveśau</i>	<i>vācyāv</i>	<i>etau</i>	<i>vidur budhāḥ</i>
voor de filosofen	echter	het individu en de Heer	letterlijke betekenis	deze twee	kennen de wijzen

लक्ष्यौ	च	सांख्ययोगाभ्यां	वेदान्तैक्यता	तयोः	॥ २५ ॥
<i>lakṣyau</i>	<i>ca</i>	<i>sāṅkhya-yogābhyām</i>	<i>vedāntair</i>	<i>aikyatā</i>	<i>tayoh</i> (25)
indirecte betekenis	en	voor aanhangers van Sāṅkhya en Yoga	voor volgers van de Upaniṣad's	eenheid tussen deze twee	

तार्किकाणाम् *tārkikāṇām, tārkika* logicus, filosoof (444/2); √*tark* redeneren, afleiden, concluderen (439/3)

तु *tu* daarentegen, echter, maar (449/3)

जीवेशौ *jīveśau* *jīva-īśa* het individu en de Heer; *jīva* individuele ziel, leven (422/2); √*jīv* leven, voeden, ondersteunen (422/2); *īśa* heer, meester (171/1); √*īś* bezitten, commanderen, regeren (171/1)

वाच्यौ *vācyau, vācyā* de uitgesproken, letterlijke betekenis (937/2); √*vac* spreken, zeggen, verklaren (912/1)

एतौ *etau* deze twee; *etad* dit, hier (231/2)

³⁰ *Vācyā* kan worden vertaald als 'letterlijke betekenis' en *lakṣya* als indirecte betekenis. Dus de logici beschouwen het individu en de Heer als letterlijk waar bestaand, terwijl de aanhangers van *Sāṅkhya* en *Yoga* een veel minder letterlijke interpretatie aanhouden, zoals hier beschreven wordt.

विवदुः	<i>viduḥ</i> zij hebben geweten; √ <i>vid</i> weten, kennen, leren (963/2)
बुधाः	<i>budhāḥ</i> , <i>budha</i> wijze (734/1); √ <i>budh</i> (ont)waken, observeren, leren, weten (733/1)
लक्ष्यौ	<i>lakṣyau</i> , <i>lakṣya</i> afgeleide, stilzwijgende, impliciete, indirecte betekenis (893/1); √ <i>lakṣ</i> weten, begrijpen, waarnemen (891/3)
च	<i>ca</i> en (380/1)
सांख्ययोगाभ्याम्	<i>sāṅkhyayogābhyām</i> sāṅkhya-yoga aanhanger van <i>Sāṅkhya</i> en <i>Yoga</i> filosofien; <i>sāṅkhya</i> betrekking hebbend op getallen, filosofisch systeem (1199/1); <i>yoga</i> verbinding, <i>Yoga</i> filosofie (856/2); √ <i>yuj</i> verenigen, samenbrengen (853/2)
वेदान्तैः	<i>vedāntaiḥ</i> , <i>vedānta</i> volger van de Upaniṣad's; <i>veda</i> kennis, ware of heilige kennis, religieuze boeken (1015/1); <i>anta</i> einde, grens; √ <i>ant/and</i> binden (42/2)
ऐक्यता	<i>aikyatā</i> , <i>aikya</i> identiteit, eenheid (233/2)
तयोः	<i>tayoḥ</i> van deze twee; <i>tad</i> dat, dit (434/1)

Door alleen de letterlijke betekenis van de Heer en het individu, als oorzaak en gevolg, op te geven, blijft hun impliciete betekenis, wat voor beide één³¹ en hetzelfde bewustzijn is, behouden.

कार्यकारणवाच्यांशौ	जीवेशौ	यौ	जहच्च	तौ	।
<i>kārya-kāraṇa-vācya-aṃśau</i>	<i>jīva-īśau</i>	<i>yau</i>	<i>jahac</i>	<i>ca</i>	<i>tau</i>
het deel van de letterlijke betekenis van oorzaak en gevolg	het individu en de Heer	welke twee	opgevend en	die twee	

अजहच्च	तयोर्लक्ष्यौ	चिदंशावेकरूपिणौ	॥ २६ ॥
<i>ajahac</i>	<i>ca tayor lakṣyau</i>	<i>cidamśāv eka-rūpiṇau</i>	(26)
niet opgevend	en van die twee	hebbende stilzwijgende betekenis	het bewust-zijndeel één vorm

कार्यकारणवाच्यांशौ *kāryakāraṇavācyaamśau* kārya-kāraṇa-vācya-aṃśa het letterlijke gedeelte van oorzaak en gevolg; *kārya* wat gedaan moet worden, product, effect (276/1); \sqrt{kr} doen, maken, uitvoeren (300/3); *kāraṇa* oorzaak (274/2); \sqrt{kr} doen, maken, uitvoeren (300/3); *vācya* wat gesproken moet worden, letterlijke betekenis (937/3); \sqrt{vac} spreken, zeggen, verklaren (912/1); *aṃsa* deel (1/1)

जीवेशौ *jīveśau* *jīva-īśa* het individu en de Heer; *jīva* persoonlijke ziel (422/2); $\sqrt{jīv}$ leven, voeden, ondersteunen (422/2); *īśa* heer, meester (171/1); $\sqrt{īś}$ bezitten, commanderen, regeren (171/1)

³¹ Dit vers verwijst naar de leer van 'jahad-ajahad-lakṣaṇā', waarin het onjuiste idee van het letterlijke geloof in de individuele ziel en de Heer wordt opgegeven, maar hun basis, alleen indirect waargenomen of geïmpliceerd, wordt niet opgegeven. Deze basis is bewustzijn 'cit' en is één alleen volgens de leer van *Vedānta*. Zie Onderricht in de Werkelijkheid, de verzen 23 t/m 42, waarin de grote uitspraak 'Jij bent Dat' wordt geanalyseerd met behulp van deze methode.

यौ	<i>yau</i> welke twee, van <i>yad</i> (844/2)
जहत्	<i>jahat</i> opgevend (416/3); $\sqrt{hā}$ verlaten, prijsgeven, wegdoen (1296/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)
तौ	<i>tau</i> deze twee; van <i>tad</i> dat (434/1)
अजहत्	<i>ajahat</i> niet opgevend, in tact latend; <i>a</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); <i>jahat</i> opgevend (416/3); $\sqrt{hā}$ verlaten, prijsgeven, wegdoen (1296/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)
त्योः	<i>tayoh</i> van deze twee; van <i>tad</i> dat (434/1)
लक्ष्यौ	<i>lakṣyau</i> , <i>lakṣya</i> signaal, merk, doel, wat gedefinieerd moet worden, dat wat verwijst naar iets anders (893/1); $\sqrt{lakṣ}$ markeren, tekenen, mikken op (891/3)
चिदंशौ	<i>cidamśāu</i> cid-amśa het gedeelte van bewustzijn; <i>cit</i> bewustzijn (395/3); \sqrt{cit} waarnemen, aandacht richten op, begrijpen, herinneren (395/2); <i>aṃsa</i> deel (1/1)
एकरूपिणौ	<i>ekarūpiṇau</i> eka-rūpiṇa hebbende één vorm, identiek; <i>eka</i> een (227/3); <i>rūpin</i> vorm of figuur aangenomen hebbend (886/3); $\sqrt{rūp}$ formeren, vertegenwoordigen (885/3)

Er is geen Kennis in het onderwijs over rituele handelingen³².
 Er is geen zekerheid in het systeem van logica (*tarka*)³³.
 De *Sāṅkhya* en *Yoga* filosofieën³⁴ leiden tot verdeeldheid en de
 grammatici zijn alleen maar geïnteresseerd in woorden³⁵.

कर्मशास्त्रे	कुतो	ज्ञानं	तर्के	नैवास्ति	निश्चयः ।
<i>karma-śāstre</i>	<i>kuto</i>	<i>jñānaṃ</i>	<i>tarke</i>	<i>na eva asti</i>	<i>niścayaḥ</i>
in het onderwijs over rituele handelingen	van waar?	kennis	in het logica systeem	is niet werkelijk	zekerheid

सांख्ययोगौ	भिदापन्नौ	शाब्दिकाः	शब्दतत्पराः	॥ २७ ॥
<i>sāṅkhya-yogau</i>	<i>bhid-āpannau</i>	<i>śābdikāḥ</i>	<i>śabda-tat-parāḥ</i>	(27)
Sāṅkhya en Yoga	leidend tot verdeling	grammatici	geheel toegewijd aan woorden	

कर्मशास्त्रे	<i>karmaśāstre</i>	<i>karma-śāstra</i> ; <i>karman</i> (rituele) handeling (258/2); √ <i>kr</i> doen, maken, uitvoeren (300/3); <i>śāstra</i> onderwijs, instructie, voorschrift (1069/1); √ <i>śās</i> onderwijzen, instrueren, informeren (1068/3)
कुतो	<i>kuto, kutas</i>	waarvan?, waarom?, van waar? (290/2)
ज्ञानम्	<i>jñānam, jñāna</i>	kennis (426/1); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)

³² Dit refereert aan dat gedeelte van de Veda dat gaat over handeling en ritueel (*karma-kāṇḍa*). De *Pūrvamīmāṃsā* is een filosofische school die deze geschriften als hoogst belangrijk beschouwt.

³³ Dit heeft betrekking op een filosofische school, ook wel bekend als *Nyāyā*, waarbij logisch analyseren en concluderen vooropstaan.

³⁴ Deze twee nauw gerelateerde filosofieën delen de opvatting dat er twee ultieme vormen van werkelijkheid bestaan: materie (*prakṛti*) en geest (*puruṣa*).

³⁵ Grammatici als *Bhartṛhari* stonden een filosofie gebaseerd op woorden voor. Ofschoon de *Advaita* traditie de grammaticale traditie gebruikt bij het analyseren van teksten, onderwijst zij dat de uiteindelijke werkelijkheid voorbij gaat aan woorden. Zie de *Taittirīya Upaniṣad* 2.9.1.

तर्के	<i>tarke, tarka</i> onderzoek, filosofisch systeem (439/3); √ <i>tark</i> redeneren, afleiden, concluderen (439/3)
नैवास्ति	<i>naivāsti</i> na eva asti is niet werkelijk; <i>na</i> niet, geeft ontkenning aan (523/1); <i>eva</i> waarlijk, juist (232/2); <i>asti</i> is; √ <i>as</i> zijn, bestaan, leven (117/1)
निश्चयः	<i>niścayah, niścaya</i> onderzoek, zekerheid, overtuiging (561/2); <i>niś-√ci</i> vaststellen, onderzoeken (561/2); <i>niś = nis</i> uit, weg van, zonder (543/2); √ <i>ci</i> ordenen, ophopen, verzamelen (349/2)
सांख्ययोगौ	<i>sāṅkhyayogau</i> Sāṅkhya-Yoga (aanhanger van) <i>Sāṅkhya</i> en <i>Yoga</i> filosofieën; <i>Sāṅkhya</i> filosofisch systeem (1199/1); <i>Yoga</i> verbinding, Yoga filosofie (856/2); √ <i>yuj</i> verenigen, samenbrengen (853/2)
भिदापन्नौ	<i>bhidāpannau</i> <i>bhid-āpanna</i> leidend tot verdeeldheid; <i>bhid</i> brekend, venietigend (757/1); √ <i>bhid</i> splijten, klieven, vernietigen (756/3); <i>āpanna</i> binnengegaan, verkregen (143/1); <i>ā-√pad</i> komen, benaderen, binnengaan (142/3); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); √ <i>pad</i> vaststaan, fixeren (582/3)
शाब्दिकाः	<i>śābdikāḥ, śābdika</i> grammaticus (1065/2)
शब्दतत्पराः	<i>śabdatatparāḥ</i> <i>śabda-tat-para</i> geheel toegewijd aan woorden; <i>śabda</i> woord (1052/2); √ <i>śabd</i> geluid maken, roepen, aanspreken (1052/2); <i>tatpara</i> totaal toegewijd (433/1); <i>tat</i> dat, dit (434/1); <i>para</i> beter, hoogste, gericht op (586/1); √ <i>pr</i> leveren, beschermen (645/1)

Alle anderen, die onjuiste leerstellingen³⁶ aanhangen, zijn matig op de hoogte van het onderwijs in Kennis. Door iemands eigen ervaring schijnt dé Kennis van de *Upaniṣads* naar buiten.

अन्ये	पाषण्डिनः	सर्वे	ज्ञानवार्तासु	दुर्बलाः ।
<i>anye</i>	<i>pāṣaṇḍinaḥ</i>	<i>sarve</i>	<i>jñāna-vārtāsu</i>	<i>durbalāḥ</i>
anderen	zij die onjuiste doctrines volgen	allen	in het onderwijs over Kennis	zwak

एकं	वेदान्तविज्ञानं	स्वानुभूत्या	विराजते	॥ २८ ॥
<i>ekam</i>	<i>vedānta-vijñānam</i>	<i>sva-anubhūtyā</i>	<i>virājate</i>	(28)
een	Kennis van de upaniṣads	door de eigen ervaring	straalt	

अन्ये *anye, anya* de ander, verschillend (45/2)

पाषण्डिनः *pāṣaṇḍinaḥ, pāṣaṇḍin* iemand die verkeerde leerstellingen aanhangt (624/1)

सर्वे *sarve, sarva* alle (1184/3)

ज्ञानवार्तासु *jñānavārtāsu jñāna-vārtā* het onderwijs in Kennis; *jñāna* kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2); *vārtā* (=vārttā?) nieuws, betekenis, verhaal (945/1); \sqrt{vrt} verklaren, uitleggen (1009/1)

दुर्बलाः *durbalāḥ dur-bala* zwak, krachteloos (486/1); *dur=dus* slecht, moeilijk (488/1); *bala* kracht (722/3); \sqrt{bal} ademen, leven, wervelen (722/2)

एकम् *ekam, eka* een, enig (227/3)

³⁶ Dit verwijst waarschijnlijk naar diegenen die het gezag van de *Veda* niet accepteren.

वेदान्तविज्ञानम्

vedānta-vijñānam vedānta-vijñāna Kennis van de Upaniṣads; *vedānta* lett. aan het einde van de Veda's, de Upaniṣad's (1017/1); *veda* kennis, ware of heilige kennis (1015/1); $\sqrt{\text{vid}}$ weten, kennen, leren (963/2); *anta* einde, conclusie (42/1); *vijñāna* kennis, onderscheid (961/2); *vi* - $\sqrt{\text{jñā}}$ onderscheid maken, observeren, onderzoeken (961/1); *vi* apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{\text{jñā}}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

स्वानुभूत्या

svānubhūtyā sva-anubhūti eigen ervaring; *sva* eigen zelf (1275/1); *anubhūti* waarneming, kennis verkregen door waarneming met de zintuigen, gevolgtrekking, vergelijking, verbale autoriteit (36/3); *anu*- $\sqrt{\text{bhū}}$ omarmen, waarnemen, begrijpen, ervaren (36/2); *anu* achter, langs, langszij (31/1); $\sqrt{\text{bhū}}$ worden, zijn, oprijzen (760/1)

विराजते

virājate straalt; *vi*- $\sqrt{\text{rāj}}$ regeren, verlichten, stralen, uitblinken, naar buiten schijnen (982/3); *vi* apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{\text{rāj}}$ regeren, heersen, verlichten (872/3)

Het ‘ik’ en ‘mijn’ verschijnt als gebondenheid. Afwezigheid van ‘mijn’ en ‘ik’ verschijnt als bevrijding. Vrijheid en gebondenheid zijn er ten gevolge van de guṇa’s, die voortkomen uit de natuur (*prakṛti*)³⁷.

अहं	ममेत्ययं	बन्धो	ममाहं	नेति	मुक्तता	।
<i>aham</i>	<i>mama iti</i>	<i>ayam</i>	<i>bandho</i>	<i>mama aham</i>	<i>na iti</i>	<i>muktatā</i>
ik	van mij, aldus	dit	binding	van mij	ik	niet, aldus
						vrijheid

बन्धमोक्षौ	गुणैर्भाति	गुणाः	प्रकृतिसंभवाः	॥ २९ ॥
<i>bandha-mokṣau</i>	<i>guṇair</i>	<i>bhāti</i>	<i>gunāḥ</i>	<i>prakṛti-sambhavāḥ</i>
				(29)
vrijheid en gebondenheid	door de kwaliteiten	verschijnt	kwaliteiten	uit natuur ontstaan

अहम्	<i>aham</i>	ik (124/2); van <i>asmad</i> (123/2)
मम	<i>mama</i>	mijn, van mij; van <i>asmad</i> (123/2)
इति	<i>iti</i>	“...”, aldus, zo (165/1)
अयम्	<i>ayam</i>	dit <i>idam</i> (165/2)
बन्धः	<i>bandhaḥ, bandha</i>	binding, keten, gebondenheid (720/3); √ <i>bandh</i> binden, ketenen (720/1)
मम	<i>mama</i>	mijn, van mij, van <i>asmad</i> (123/2)
अहम्	<i>aham</i>	ik (124/2); van <i>asmad</i> (123/2)
न	<i>na</i>	niet, noch, geen (523/1)
इति	<i>iti</i>	“...” aldus, zo (165/1)
मुक्तता	<i>muktatā</i>	vrijheid, bevrijding (821/1); √ <i>muc</i> loslaten, bevrijden (820/3)

³⁷ Van de drie kwaliteiten (*guṇa*), helderheid (*sattva*), activiteit (*rajas*) en inertie (*tamas*) wordt ook gezegd in de *Bhagavad Gītā* 14.5 dat deze ‘van nature aanwezig zijn’ (*prakṛtisambhava*). De oefening van het zijn (*sattva*) kan leiden tot bevrijding.

बन्धमोक्षौ	<i>bandhamokṣau</i> bandha-mokṣa vrijheid en gebondenheid; <i>bandha</i> binding, keten, gebondenheid (720/3); √ <i>bandh</i> binden, ketenen (720/1); <i>mokṣa</i> bevrijding (835/1); √ <i>mokṣ</i> wensen zichzelf te bevrijden (834/3)
गुणैः	<i>guṇaiḥ</i> , <i>guṇa</i> eigenschap, kwaliteit (357/1)
भाति	<i>bhāti</i> (ver)schijnt; √ <i>bhā</i> schijnen, verlichten, mooi zijn (750/3)
गुणाः	<i>guṇāḥ</i> , <i>guṇa</i> eigenschap, kwaliteit (357/1)
प्रकृतिसंभवाः	<i>prakṛtisambhavāḥ</i> prakṛti-sambhava uit natuur geboren; <i>prakṛti</i> natuur, vorm, oorzaak (654/1); <i>pra-√kr</i> maken, produceren (653/3); <i>pra</i> voor, voort (652/2); √ <i>kr</i> doen, maken uitvoeren (300/3); <i>sambhava</i> oorsprong, geboorte (1179/1); <i>sam-√bhū</i> samen komen, geboren worden, bereiken (1178/3); <i>sam</i> met, tezamen met (1152/1); √ <i>bhū</i> worden, zijn, oprijzen, verkrijgen (760/1)

De ene, zuivere Kennis schijnt onder alle omstandigheden.
De ongelukkigen kennen niet hun eigen natuur, die puur
(*kevala*)³⁸ en oneindig is.

ज्ञानमेकं	सदा	भाति	स्वावस्थामु	निर्मलम् ।
<i>jñānam ekam</i>	<i>sadā</i>	<i>bhāti</i>	<i>sarva-avasthāsu</i>	<i>nirmalam</i>
Kennis één	altijd	schijnt	in alle omstandigheden	zuiver

मन्दभाग्या	न	जानन्ति	स्वरूपं	केवलं	बृहत्	॥ ३० ॥
<i>manda-bhāgyā</i>	<i>na</i>	<i>jānanti</i>	<i>sva-rūpaṃ</i>	<i>kevalam</i>	<i>br̥hat</i>	(30)
ongelukkigen	niet	kennen	eigen natuur	puur	oneindig	

ज्ञानम्	<i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
एकम्	<i>ekam, eka</i> een, alleen (227/3)
सदा	<i>sadā</i> altijd, voortdurend (1139/2)
भाति	<i>bhāti</i> (ver)schijnt; √ <i>bhā</i> schijnen, verlichten, mooi zijn (750/3)
स्वावस्थामु	<i>sarvāvasthāsu</i> <i>sarva-avasthāsu</i> iedere omstandigheid; <i>sarva</i> alle, ieder (1184/3); <i>avasthā</i> situatie, omstandigheid (106/1); <i>ava</i> uit, weg, neer (96/1); √ <i>sthā</i> staan (1262/2)
निर्मलम्	<i>nirmalam, nirmala</i> zuiver, helder, onbevlekt (541/3); <i>nir = nis</i> uit, weg van (543/2); <i>mala</i> vuil, stof, onzuiverheid (792/1);

³⁸ *Kevala* is een naam aan een soort *Advaita*, *Kevalādvaita*, waarin wordt benadrukt dat er maar één puur non-duaal wezen is. *Kevala* kan ook betekenen ‘uitsluitend van het eigen zelf, nergens mee verbonden, geïsoleerd, abstract, absoluut, eenvoudig, niet-samengesteld, onvermengd’.

मन्दभाग्याः	<i>mandabhāgyāḥ</i> manda-bhāgya hebbende een ongelukkig lot, ongelukkig; <i>manda</i> traag, dom, ongelukkig (787/3); √ <i>mad/mand</i> traag zijn, stilstaan (777/3); <i>bhāgya</i> gelukkig, lot, voorspoed (752/1); <i>bhāga</i> deel, portie (751/2); √ <i>bhaj</i> verdelen, distribueren, geven (743/1)
न	<i>na</i> niet, geen noch (523/1)
जानन्ति	<i>jānanti</i> zij kennen; √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
स्वरूपम्	<i>sva-rūpam</i> sva-rūpam de eigen natuur (1276/1); <i>sva</i> zelf, zichzelf, eigen (1275/1); <i>rūpa</i> vorm, natuur, aard (885/3); √ <i>rūp</i> formeren, vertegenwoordigen (885/3)
केवलम्	<i>kevalam, kevala</i> zuiver, alleen, slechts, absoluut (309/3)
बृहत्	<i>br̥hat</i> groot, overvloedig, uitgebreid (735/3); √ <i>br̥h/br̥ṇh</i> dik zijn, groeien, toenemen (735/3)

Hij die weet ‘ik ben enkel die Kennis die getuige is van de bewegingen van de geest³⁹, het ene leven van de hele wereld’ is bevrijd. Hier bestaat geen twijfel over.

संकल्पसाक्षि	यज्ज्ञानं	सर्वलोकैकजीवनम्	
<i>saṃkalpa-sākṣi</i>	<i>yaj jñānam</i>	<i>sarva-loka-eka-jīvanam</i>	
getuige van bewegingen in de geest	welke Kennis	het ene leven van de hele wereld	

तदेवामीति	यो वेद स मुक्तो नात्र संशयः	॥ ३१ ॥
<i>tad eva asmi iti</i>	<i>yo veda sa mukto na atra saṃśayaḥ</i>	(31)
dat alleen ik ben aldus	wie weet hij bevrijd niet hier twijfel	

संकल्पसाक्षि *saṃkalpa-sākṣi* *saṃkalpa-sākṣi* de getuige van beweging in de geest; *saṃkalpa* concept, beweging, wil (1126/3); *saṃ-√kṛp* voortbrengen, tot bestaan komen, verlangen naar (1126/2); *saṃ=sam* samen (met), geeft verbinding aan (1152/1); *√kṛp* georganiseerd zijn, succes hebben, slagen, overeenstemmen (308/2); *sākṣi* (oog)getuige, subject (1198/1)

यज् *yac, yat* van *yad* wie, welke (844/2)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); *√jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

सर्वलोकैकजीवनम् *sarvalokaikajīvanam* *sarva-loka-eka-jīvana* het ene leven van de hele wereld; *sarvaloka* hele wereld (1187/1); *sarva* geheel, alles, compleet (1184/3); *loka* plaats, wereld (906/1); *√lok* zien, waarnemen, herkennen (906/1); *eka* een (227/3); *jīvana* leven gevend, leven (423/2); *√jīv* leven, voeden ondersteunen (422/2)

³⁹ Van de geest wordt gezegd dat deze twee functies heeft: besluit (*saṃkalpa*) en twijfel (*vikalpa*). De samenstelling *saṃkalpasākṣi* kan letterlijk worden vertaald met de getuige (*sākṣi*) van het besluit (*saṃkalpa*), maar *saṃkalpa* staat hier waarschijnlijk voor *saṃkalpa* én *vikalpa* en wordt dan vertaald met ‘bewegingen van de geest’.

तद्	<i>tad</i> dat (434/1)
एव	<i>eva</i> waarlijk, zo (232/2)
अस्मि	<i>asmi</i> ik ben; √ <i>as</i> zijn, bestaan, leven (117/1)
इति	<i>iti</i> al dus, zo (165/1)
यः	<i>yah</i> die; van <i>yad</i> wie, wat (844/2)
वेद	<i>veda</i> weet; √ <i>vid</i> weten, kennen, leren (963/2)
सः	<i>sah</i> hij; van <i>tad</i> dat, hij (434/1)
मुक्तो	<i>mukto, mukta</i> bevrijd, geopend; √ <i>muc</i> loslaten, bevrijden (820/3)
नात्र	<i>nātra</i> na-atra niet hier; <i>na</i> niet, geeft ontkenning aan (523/1); <i>atra</i> hier, daar, in dit opzicht (17/2)
संशयः	<i>saṃśayah, saṃśaya</i> onzekerheid, twijfel (1117/3); <i>saṃ-√śī</i> zwak worden, aarzelen (1117/3); <i>sam</i> samen (met), geeft verbinding aan (1152/1); √ <i>śī</i> wegvallen, verdwijnen (1077/1)

In het licht van die Kennis verschijnen de kenner, het kennismiddel, het voorwerp van kennis en de kennis zelf⁴⁰. Welk bewijs leidt tot die Kennis?

प्रमाता	च	प्रमाणं	च	प्रमेयं	प्रमितिस्तथा	।
<i>pramātā</i>	<i>ca</i>	<i>pramāṇam</i>	<i>ca</i>	<i>prameyam</i>	<i>pramitis tathā</i>	
de kenner	en	het kennismiddel	en	het voorwerp van kennis	oprijzende kennis	ook

यस्य	भासावभासन्ते	मानं	ज्ञानाय	तस्य	किम्	॥ ३२ ॥
<i>yasya</i>	<i>bhāsā avabhāsante</i>	<i>mānam</i>	<i>jñānāya</i>	<i>tasya</i>	<i>kim</i>	(32)
van wie	door licht verschijnen	bewijs	voor kennis	daarvan	welke?	

प्रमाता *pramātā, pramātr* iemand die het juiste begrip heeft; de kenner (686/1); *pra-√mā* meten, schatten, creëren, het juiste begrip vormen (685/3); *pra* voor, vooruit (652/2); *√mā* meten, markeren (804/2)

च *ca* en (380/1)

प्रमाणम् *pramāṇam, pramāṇa* juiste maat, autoriteit, kennismiddel (685/3); *pra-√mā* etc. zie verder boven

च *ca* en (380/1)

प्रमेयम् *prameyam, prameya* wat gemeten of bewezen moet worden (686/1); *pra-√mā* etc. zie verder boven

प्रमितिः *pramitiḥ, pramiti* juiste kennis, verkregen door bewijs (686/1); *pra-√mā* etc. zie verder boven

तथा *tathā* ook, zo, dus, op die manier (433/3)

यस्य *yasya* van wie; van *yad* wie (844/2)

⁴⁰ Voor een ervaring zijn vier factoren nodig, namelijk: de kenner (*pramātr*), het middel tot kennis (*pramāṇa*), het object van kennis (*prameya*) en de kennis die ontstaat (*pramiti*). Deze vier Sanskriettermen zijn allemaal afgeleid van de wortel *mā* ‘meten’, evenals de term voor ‘bewijs’ (*māna*).

भासा	<i>bhāsā, bhās</i> licht, helderheid (756/1); $\sqrt{bhās}$ stralen, verlichten (755/3)
अवभासन्ते	<i>avabhāsante</i> zij verschijnen; <i>ava-</i> $\sqrt{bhās}$ manifest worden verschijnen (101/2); <i>ava</i> uit, weg, neer (96/1); $\sqrt{bhās}$ stralen, verlichten (755/3)
मानम्	<i>mānam, māna</i> standaard, manier van bewijsvoering; $\sqrt{mā}$ meten, markeren (804/2)
ज्ञानाय	<i>jñānāya, jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
तस्य	<i>tasya</i> van dat; van <i>tad</i> dat (434/1)
किम्	<i>kim</i> wat? (282/2)

Gedachte (*vr̥tti*)⁴¹ neemt de vorm aan van een object.
Het object wordt zichtbaar door het gereflecteerde bewustzijn (*phala*)⁴². Men kent het object en datzelfde object wordt zichtbaar⁴³.

अर्थाकारा	भवेद्वृत्तिः	फलेनार्थः	प्रकाशते	।
<i>artha-ākārā</i>	<i>bhaved vr̥tṭiḥ</i>	<i>phalena</i>	<i>arthaḥ prakāśate</i>	
de vorm van een object bezittend	kan worden	gedachte	door het object	wordt zichtbaar

अर्थज्ञानं	विजानाति स एवार्थः	प्रकाशते	॥ ३३ ॥
<i>artha-jñānaṃ</i>	<i>vijānāti sa eva</i>	<i>arthaḥ prakāśate</i>	(33)
kennis van het object	men kent dat hetzelfde	object	wordt zichtbaar

अर्थाकारा *arthākārā* artha-ākāra vorm van object; *artha* object, doel, motief (90/2); \sqrt{arth} wensen, verlangen, verzoeken (90/2); *ākāra* vorm, figuur (127/2); *ā-√kr* naderbij brengen, samen brengen (127/2); *ā* bij, naar, draait de handeling om (126/1); \sqrt{kr} doen, maken, uitvoeren (300/3)

भवेत् *bhavet* kan worden; $\sqrt{bhū}$ worden, zijn, oprijzen (760/1)

⁴¹ Dit vers beschrijft de neiging van de geest om de wereld te zien als een serie verschillende objecten. De visie die hier wordt uitgedrukt is dat de geest gemodificeerd wordt in de vorm van het externe object dat gezien wordt. Deze modificatie staat bekend als *vr̥tti*, dat hier wordt vertaald met 'gedachte'.

⁴² Volgens de leer van *Advaita* doet de reflectie van bewustzijn (*phala*) het object oplichten, waardoor kennis van het object oprijst. Het bewustzijn reflecteert in de geest (*buddhi*) die wordt gemodificeerd door de gedachte (*vr̥tti*) aan het object. Deze voortdurende modificaties produceren de wereld van het individu. Deze reflectie van bewustzijn in het individu (*jīva*) wordt soms '*cidābhāsa*' genoemd maar wordt hier aangegeven als '*phala*', hetgeen letterlijk 'resultaat' 'vrucht' betekent.

⁴³ De gedachte (*vr̥tti*) verdrijft de onwetendheid over het object en het gereflecteerde bewustzijn (*phala*) verlicht de gedachte (*vr̥tti*) aan het object. Deze twee zijn noodzakelijk voor elke ervaring in de wereld.

वृत्तिः	<i>vr̥ttih</i> , <i>vr̥tti</i> stemming van de geest, gedrag, staat (1010/1); <i>√vrt</i> draaien, rollen, gebeuren, verblijven (1009/3)
फलेन	<i>phalena</i> , <i>phala</i> vrucht, resultaat (716/2); <i>√phal</i> openbarsten, splijten, vrucht dragen (716/2)
अर्थः	<i>arthah</i> , <i>artha</i> object, doel, motief (90/2); <i>√arth</i> wensen, verlangen, verzoeken (90/2)
प्रकाशते	<i>prakāśate</i> wordt zichtbaar; <i>pra-√kās</i> zichtbaar worden, verschijnen (653/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); <i>√kās</i> (ver)schijnen, zichtbaar zijn (280/2)
अर्थज्ञानम्	<i>arthajñānam</i> artha-jñāna kennis van het object; <i>artha</i> object, doel, motief (90/2); <i>√arth</i> wensen, verlangen, verzoeken (90/2); <i>jñāna</i> kennis (426/1); <i>√jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
वजानात	<i>vijānāti</i> men (her)kent; <i>vi-√jñā</i> (her)kennen, onderscheiden (961/1); <i>vi</i> weg van, zonder, tegenover (949/3); <i>√jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
सः	<i>sah</i> hij; van <i>tad</i> dat (434/1)
एव	<i>eva</i> waarlijk, juist, precies, hetzelfde (232/2)
अर्थः	<i>arthah</i> , <i>artha</i> object, doel, motief (90/2); <i>√arth</i> wensen, verlangen, verzoeken (90/2)
प्रकाशते	<i>prakāśate</i> wordt zichtbaar; <i>pra-√kās</i> zichtbaar worden, verschijnen (653/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); <i>√kās</i> (ver)schijnen, zichtbaar zijn (280/2)

Moge alleen⁴⁴ de gedachte aan het Absolute prevaleren.
Dan bestaat er geen gereflecteerd bewustzijn (*phala*)⁴⁵.
Want bewustzijn, het Zelf, is zelfonthullend en evident.

वृत्तिव्याप्यत्वमेवास्तु			फलव्याप्तिः	कथं	भवेत् ।	
<i>vr̥tti</i>	-	<i>vyāpyatvam</i>	<i>eva</i>	<i>astu</i>	<i>phala-vyāptih</i>	<i>katham bhavet</i>
van	de staat van	enkel	moge	het doordrongen zijn	hoe	zou
gedachte	het door-		er	van gereflecteerd		kunnen
	drongen zijn		zijn	bewustzijn		zijn

स्वप्रकाशस्वरूपत्वात्सिद्धत्वाच्च			चिदात्मनः	॥ ३४ ॥
<i>sva-prakāśa-sva-rūpatvāt</i>	<i>siddhatvāc</i>	<i>ca</i>	<i>cid-ātmanah</i>	(34)
door de zelfonthullende	door bewijs	en	van het zelf dat	
aard			bewustzijn is	

वृत्तिव्याप्यत्वम् *vr̥ttivyāpyatvam* *vr̥tti-vyāpyatva*; *vr̥tti* stemming van de geest, gedrag, staat (1010/1); \sqrt{vrt} draaien, verblijven, gebeuren, rollen (1009/1); *vyāpyatva* de staat van doordrongen zijn (1037/3); *vy-√āp* doordringen, vullen (1037/2); *vi* apart, weg van, zonder (geeft uitbreiding aan) (949/3); $\sqrt{āp}$ bereiken, verkrijgen, binnengaan (142/1)

⁴⁴ Het Sanskriet, *vr̥ttivyāpyatvam*, betekent hier letterlijk 'doordrongen zijn van een gedachte (*vr̥tti*)'. Deze samenstelling impliceert gedachte (*vr̥tti*) aan het Absolute (*brahman*) of Zelf (*ātman*) alleen. Om dit duidelijk te maken is 'aan het Absolute' in de vertaling toegevoegd. *Advaita* stelt voor om te reflecteren op teksten uit de *Upaniṣads*, zoals de vier grote uitspraken (*mahāvākya*): 'Ik ben het Absolute' (*aham brahmāsmi*), 'Jij bent Dat' (*tat tvam asi*), 'Dit Zelf is het Absolute' (*ayam ātma brahma*), en 'Kennis is het Absolute' (*prajñānam brahma*).

⁴⁵ In vers 33 werd aangetoond dat kennis van uiterlijke objecten altijd gepaard gaat met gereflecteerd bewustzijn (*phala*). In dit vers wordt echter aangetoond dat voor de openbaring van de Kennis van het Absolute, alhoewel het een gedachte vereist (*vr̥tti*), geen gereflecteerd bewustzijn (*phala*) nodig is.

Zie *Pañcadaśī* 7.90-94 en 8.1-10 voor een beter begrip van deze leer.

Kennis van objecten	Kennis van het Absolute
Object gedachte (<i>vr̥tti</i>)	Absolute gedachte (<i>vr̥tti</i>)
Verlicht door bewustzijn in de geest van het individu (<i>phala</i>)	Verlicht door zelf-verlichtend bewustzijn van het Absolute
→ Dualiteit van subject/object wordt gemaakt	→ Gereflecteerd bewustzijn gaat op in het Absolute

एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, alleen, slechts, precies zo; benadrukt het voorafgaande woord (232/2)
अस्तु	<i>astu</i> moge er zijn; \sqrt{as} zijn, bestaan, leven (117/1)
फलव्याप्तिः	<i>phalavyāptih</i> phala-vyāpti het doordringen zijn van gereflecteerd bewustzijn; <i>phala</i> vrucht, resultaat (716/2); \sqrt{phal} openbarsten, splijten, vrucht dragen (716/2); <i>vyāpti</i> doordringing, omnipresentie (1037/3); <i>vy-$\sqrt{āp}$</i> doordringen, vullen (1037/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder (geeft uitbreiding aan) (949/3); $\sqrt{āp}$ bereiken, verkrijgen, binnengaan (142/1)
कथम्	<i>katham</i> hoe? (247/2)
भवेत्	<i>bhavet</i> het zou kunnen zijn; $\sqrt{bhū}$ worden, zijn, oprijzen, verkrijgen (760/1)
स्वप्रकाशस्वरूपत्वात्	<i>svaprakāśasvarūpatvāt</i> sva-prakāśa-sva-rūpatva de zelf onthullende aard; <i>svaprakāśa</i> eigen licht hebbend, zelfonthullend; <i>sva</i> zichzelf, eigen (1275/1); <i>prakāśa</i> licht, straling, helder, zichtbaar, schijnend (653/1); <i>pra-$\sqrt{kāś}$</i> zichtbaar worden, schijnen (653/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); $\sqrt{kāś}$ (ver)schijnen, zichtbaar zijn (280/2); <i>svarūpatva</i> de eigen vorm, natuur, geaardheid (1276/3); <i>sva</i> zichzelf, eigen (1275/1); <i>rūpatva</i> de staat van een vorm hebben (886/1); <i>rūpa</i> vorm, natuur, aard (885/3); $\sqrt{rūp}$ formeren, vertegenwoordigen (885/3)
सिद्धत्वात्	<i>siddhatvāt, siddhatva</i> perfecte staat, het vaststellen van geldigheid van een regel (1215/2); <i>siddha</i> bereikt, bewezen, vastgesteld (1215/1); $\sqrt{sidh/sādh}$ doelgericht zijn, succes hebben, rechtmaken, beheersen (1215/1 en 1200/3)
च	<i>ca</i> en (380/1)
चिदात्मनः	<i>cid-ātmanah</i> cit-ātman het Zelf dat bewustzijn is; <i>cit</i> bewustzijn, zuiver denken (395/3); \sqrt{cit} waarnemen, de aandacht richten op, begrijpen, herinneren (395/2); <i>ātman</i> het Zelf (135/1); \sqrt{at} voortdurend gaan (12/1)

Gedachten bewegen van het ene object naar het andere en er tussenin is er die staat die, zonder ondersteuning en zonder verandering, voorbij de geest (*unmanī*) is.

अर्थादर्थान्तरे	वृत्तिर्गन्तुं	चलति	चान्तरे			
<i>arthād</i>	<i>artha-antare</i>	<i>ṛttir</i>	<i>gantum</i>	<i>calati</i>	<i>ca</i>	<i>antare</i>
van(uit) een object	naar een ander object	gedachte	om te gaan	beweegt	en	tussen

निराधारा	निर्विकारा	या	दशामोन्मनी	स्मृता	॥ ३५ ॥
<i>nirādhārā</i>	<i>nirvikārā</i>	<i>yā</i>	<i>daśā sā unmanī</i>	<i>smṛtā</i>	(35)
zonder ondersteuning	zonder verandering	welke	staat die geest	voorbij de herinnerd	

अर्थात्	<i>arthāt, artha</i> object, doel, motief (90/2); \sqrt{arth} wensen, verlangen, verzoeken (90/2)
अर्थान्तरे	<i>arthāntare</i> artha-antara een ander object; <i>artha</i> object, doel, motief (90/2); <i>arth</i> wensen, verlangen, verzoeken (90/2); <i>antara</i> ander, (na)bij, interval, tussenliggende ruimte of tijd (43/3); \sqrt{ant} binden (42/3)
वृत्तिः	<i>ṛtṭih, ṛtṭi</i> stemming van de geest, gedrag, staat (1010/1); $\sqrt{ṛt}$ draaien, rollen, gebeuren, verblijven (1009/1)
गन्तुम्	<i>gantum</i> om te gaan; \sqrt{gam} gaan, bewegen (346/3)
चलति	<i>calati</i> trilt; \sqrt{cal} bewegen, schudden, trillen (391/1)
च	<i>ca</i> en (380/1)
अन्तरे	<i>antare, antara</i> ander, (na)bij, interval, tussenliggende ruimte of tijd (43/3); \sqrt{ant} binden (42/3)
निराधारा	<i>nirādhārā, nirādhāra</i> zonder ondersteuning (540/1); <i>nir</i> uit, on-, zonder (539/2); <i>ādhāra</i> ondersteuning (139/1); <i>ā-√dhr</i> houden, ondersteunen (139/1); <i>ā</i> bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); \sqrt{dhr} dragen, onderhouden, bezitten (519/1)

निर्विकारा	<i>nirvikārā</i> , <i>nirvikāra</i> onveranderd (542/1); <i>nir</i> uit, on-, zonder (539/2); <i>vikāra</i> verandering (954/2); <i>vi-√kṛ</i> transformeren, veranderen, verschillend worden (954/2); <i>vi</i> weg van, zonder, tegenover (949/3); <i>√kṛ</i> doen, maken, uitvoeren (300/3)
या	<i>yā</i> dat wat; van <i>yat</i> dat wat; van <i>yad</i> (844/2)
दशा	<i>daśā</i> conditie, staat (473/1)
सा	<i>sā</i> dat, van <i>tad</i> (434/1)
उन्मनी	<i>unmanī</i> verward, afwezig (194/1); <i>ud</i> op, omhoog (183/1); <i>manas</i> geest (783/3); <i>√man</i> denken, geloven, verbeelden (783/3)
स्मृता	<i>smṛtā</i> , <i>smṛta</i> herinnerd, vermeld (1272/2); <i>√smṛ</i> herinneren, denken aan (1271/3)

Bewustzijn (*cit*) wordt gekend wanneer de geest (*citta*) zijn ‘*ta*’ uitgang verliest⁴⁶. De letter ‘*ta*’ wijst op een onjuiste toekenning van iets aan een object, zoals de rode kleur van een hibiscus bloem schijnbaar aan een helder kristal⁴⁷ wordt toegekend.

चित्तं	चिदिति		जानीयात्काररहितं		यदा	।
<i>cittam</i>	<i>cid</i>	<i>iti</i>	<i>jānīyāt</i>	<i>ta-kāra-rahitam</i>	<i>yadā</i>	
geest	bewustzijn	aldus	men zou moeten kennen	zonder de letter ‘ <i>ta</i> ’	wanneer	

तकारो	विषयाध्यासो	जपारागो	यथा	मणौ	॥ ३६ ॥
<i>ta-kāro</i>	<i>viṣaya-adhyāso</i>	<i>japā-rāgo</i>	<i>yathā</i>	<i>maṇau</i>	(36)
de lettergreep ‘ <i>ta</i> ’	object onjuiste toekenning	de rode kleur van een hibiscus bloem	zoals	in een kristal	

चित्तम् *cittam, citta* gedachte, verbeelding (395/3); √*cit* waarnemen, de aandacht richten op, begrijpen, herinneren (395/2)

चित् *cit* bewustzijn, zuiver denken (395/3); √*cit* waarnemen, de aandacht richten op, begrijpen, herinneren (395/2)

इति *iti* “.....”, verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)

जानीयात् *jānīyāt* men zou moeten kennen; √*jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

⁴⁶ Dit is een woordspeling gebaseerd op de grammaticale traditie van het Sanskriet. Het Sanskrietwoord voor geest (*citta*) is gebaseerd op het woord *cit* dat bewustzijn betekent. Dus wanneer de *ta* van *citta* verwijderd wordt, blijft alleen het bewustzijn over.

⁴⁷ Dit is een analogie uit de *Advaita* leer om superpositie te illustreren. Wanneer een rode hibiscusbloem in de buurt van een helder kristal wordt gebracht, kleurt het kristal rood. Op dezelfde manier, wanneer de geest op het bewustzijn wordt geprojecteerd, lijkt het bewustzijn mentale activiteit te hebben, terwijl het in werkelijkheid voorbij de geest is.

तकारग्रहितम्	<i>takārarahitam</i> ta-kāra-rahita zonder de letter 'ta'; <i>ta</i> de eerste dentale medeklinker (431/2); <i>takāra</i> de letter 'ta' (431/2); <i>kara</i> letter (274/2); √ <i>kr</i> doen, maken, uitvoeren (300/3); <i>rahita</i> verlaten, zonder (871/2); √ <i>rah</i> verlaten, loslaten (871/1)
यदा	<i>yadā</i> wanneer (844/1)
तकारः	<i>takārah</i> , <i>takāra</i> de letter 'ta' (431/2); <i>kara</i> letter (274/2); √ <i>kr</i> doen, maken, uitvoeren (300/3)
विषयाध्यासः	<i>viṣayādhyāsaḥ</i> viṣaya-adhyāsa het over een object heen geplaatst zijn; <i>vi-ṣaya</i> sfeer (van invloed of activiteit); ieder waarneembaar object (997/1); <i>adhyāsa</i> overheening, onjuiste toekenning (23/3); <i>adhi-√as</i> overheen plaatsen, toeschrijven aan (23/2); <i>adhi</i> boven, over, op (20/2); √ <i>as</i> werpen, schieten (117/2)
जपारागः	<i>japārāgaḥ</i> japā-rāga de rode kleur van een hibiscus bloem; <i>japā</i> Chinese roos (412/1); <i>rāga</i> rode kleur, passie (872/1); √ <i>rañj</i> kleuren, verven, rood maken (861/2)
यथा	<i>yathā</i> op welke manier, (zo) als (841/2)
मणौ	<i>maṇau</i> , <i>maṇi</i> juweel, kristal (774/3); √ <i>maṇ</i> klinken, murmelen (774/3)

Wanneer het kenobject wordt losgelaten blijft alleen Kennis over. Het drievoudige universum (*tripuṭī*)⁴⁸ verdwijnt en lost op⁴⁹ in het Absolute.

ज्ञेयवस्तुपरित्यागाज्ज्ञानं		तिष्ठति	केवलम् ।
<i>jñeya-vastu-parityāgāj</i>	<i>jñānam</i>	<i>tiṣṭhati</i>	<i>kevalam</i>
door het loslaten van het object dat gekend wordt	Kennis	blijft	alleen

त्रिपुटी	क्षीणतामेति	ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति	॥ ३७ ॥
<i>tripuṭī</i>	<i>kṣīṇatām</i>	<i>eti brahma-nirvāṇam ṛcchati</i>	(37)
het drievoudig universum	naar verdwijning	gaat naar oplossing in het Absolute	gaat

ज्ञेयवस्तुपरित्यागात् *jñeyavastuparityāgāt* *jñeya-vastu-parityāga* loslaten van het kenobject; *jñeya* wat gekend moet worden (426/2); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2); *vastu* ding, object, substantie (932/3); \sqrt{vas} verblijven, wonen (932/2); *parityāga* het loslaten, scheiding (595/2); *pari-√tyaj* verlaten, opgeven, afwijzen (595/2); *pari* rond, rondom (591/2); \sqrt{tyaj} verlaten, laten gaan, overgeven (456/3)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

तिष्ठति *tiṣṭhati* blijft; $\sqrt{sthā}$ staan, positioneren, overblijven (1262/2)

⁴⁸ De uitdrukking (*tripuṭī*) kan op elke triade betrekking hebben, zoals de drie kwaliteiten van de natuur (*guṇa*), hij die ervaart, middel tot kennis en dat wat ervaren wordt, of de drie staten waken, dromen en diepe slaap. In deze context echter heeft het hoogstwaarschijnlijk betrekking op kenner, kennis en het kenobject.

⁴⁹ Zie *Bhagavad Gītā* 2.72 waar dezelfde uitdrukking ‘is opgelost in het Absolute’ (*brahmanirvāṇam ṛcchati*) is gebruikt. Dit kan letterlijk worden genomen als ‘wordt uitgeblazen in het Absolute’. Uitblazen (*nirvāṇa*) wordt normaal gekoppeld aan het beeld van een kaars die wordt uitgeblazen.

केवलम्	<i>kevalam, kevala</i> alleen, slechts (309/3)
त्रिपुटी	<i>tripuṭī, tripuṭa</i> drievoudig (459/2)
क्षीणताम्	<i>kṣīṇatām, kṣīṇatā</i> de staat van oplossing, verval (328/2); <i>√kṣi</i> vernietigen, ruïneren (328/1)
एति	<i>eti</i> gaat; <i>√i</i> gaan, lopen, bereiken (163/3)
ब्रह्मनिर्वाणम्	<i>brahmanirvāṇam</i> brahma-nirvāṇa oplossing in het Absolute (739/1); <i>brahma</i> Brahman, het Absolute (737/3); <i>√brh</i> dik zijn, groeien, toenemen (735/3); <i>nirvāṇa</i> het tot rust komen, uitdoven (557/3); <i>nir-√vā</i> uitgedoofd zijn (557/2); <i>nir</i> zonder, vrij van (539/2); <i>vāna</i> blazen (935/3); <i>√vā</i> blazen, geur uitwasemen, verwonden (934/2)
ऋच्छति	<i>ṛcchati</i> gaat; <i>√ṛch</i> stijf zijn, dwaas zijn, gaan (225/2)

Dit alles is enkel geest, en geest is enkel kennis.
 Onwetendheid is een vergissing⁵⁰, zo wordt gezegd.
 Gerealiseerde Kennis (*vijñāna*)⁵¹ is de hoogste staat.

मनोमात्रमिदं	स्व	तन्मनो	ज्ञानमात्रकम्	।
<i>mano-mātram</i>	<i>idam</i>	<i>sarvam</i>	<i>tan-mano</i>	<i>jñāna-mātrakam</i>
enkel geest	dit	alles	die geest	enkel kennis

अज्ञानं	भ्रम	इत्याहुर्विज्ञानं	परमं	पदम्	॥ ३८ ॥
<i>ajñānaṃ</i>	<i>bhrama</i>	<i>ity āhur vijñānaṃ</i>	<i>paramaṃ</i>	<i>padam</i>	(38)
onwetend- heid	vergissing	aldus zeggen zij	Kennis	hoogste	staat

मनोमात्रम् *manomātram* *manas-mātra* enkel geest; *manas* geest, intellect (783/3); √*man* denken, geloven, verbeelden (783/1); *mātra* maat, volledig, enkel (804/3); √*mā* meten, markeren (804/2)

इदम् *idam* dit, deze (165/2)

सर्वम् *sarvam, sarva* alle, gehele (1184/3)

तत् *tat* dat; *tad* dat (434/1)

मनम् *manas* geest, intellect (783/3); √*man* denken, geloven, verbeelden (783/1)

ज्ञानमात्रकम् *jñānamātrakam* *jñāna-mātraka* enkel kennis; *jñāna* kennis (426/1); √*jñā* kennen, weten, ervaren (425/2); *mātraka* = *mātra* maat, volledig, enkel (804/3); √*mā* meten, markeren (804/2)

⁵⁰ Het Sanskrietwoord '*bhrama*' betekent letterlijk 'dwalend' en kan worden vertaald als 'verwarring', 'verbijstering' of 'fout'.

⁵¹ Het voorvoegsel '*vi*' in '*vijñāna*' duidt op expansie, dus '*vijñāna*' is letterlijk 'expansieve Kennis'.

अज्ञानम्	<i>Ajñānam</i> a-jñāna onwetendheid; <i>a</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); <i>jñāna</i> kennis (426/1); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2);
भ्रम	<i>bhrama</i> zwervend; dwaling, vergissing, verwarring (769/3); √ <i>bhram</i> zwerven, dwalen (769/2)
इति	<i>iti</i> “.....”, verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)
आहुः	<i>āhuḥ</i> zij zeiden; √ <i>ah</i> zeggen, spreken (124/1)
विज्ञानम्	<i>vijñānam</i> , <i>vijñāna</i> gerealiseerde kennis, wijsheid, intelligentie, onderscheid (961/2); <i>vi</i> -√ <i>jñā</i> onderscheiden, onderzoeken, begrijpen (961/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
परमम्	<i>paramam</i> , <i>parama</i> hoogste, uiterste, opperste, ultieme (588/1)
पदम्	<i>padam</i> , <i>pada</i> staat (583/1); √ <i>pad</i> gaan, zich begeven naar (582/3)

Men zegt dat deze illusoire wereld onwetendheid is of onjuiste kennis. Men dient de Heer (*īśvara*)⁵² te kennen als de illusionist en Dat, wat voorbij de illusie is, als zuiver.

अज्ञानं	चान्यथाज्ञानं	मायामेतां	वदन्ति	।
<i>ajñānaṃ</i>	<i>ca anyathā jñānaṃ</i>	<i>māyām etāṃ</i>	<i>vadanti</i>	
onwetendheid	en onware kennis	illusie	dit	zij zeggen

ईश्वरं	मायिनं	विद्यान्मायातीतं	निरञ्जनम्	॥ ३९ ॥
<i>īśvaraṃ</i>	<i>māyinaṃ</i>	<i>vidyān māyā atītaṃ</i>	<i>nirañjanam</i>	(39)
vreesloos- heid	illusionist	men moet kennen	illusie voorbij gegaan	zuiver

अज्ञानम्	<i>ajñānam, ajñāna</i> onwetendheid, causaal lichaam (10/3); <i>a</i> niet, geeft ontkenning aan (1/1); <i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)
अन्यथा	<i>anyathā</i> anders, onwaar, vals (45/3)
ज्ञानाम्	<i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
मायाम्	<i>māyām, māyā</i> wijsheid, onwerkelijkheid, illusoire wereld (811/1); $\sqrt{mā}$ meten, markeren (804/2)
एताम्	<i>etām, etad</i> dat, dit, hier, deze (231/2)
वदन्ति	<i>vadanti</i> zij zeggen; \sqrt{vad} spreken, zeggen, uiten (916/1)

⁵² Hier wordt de Heer (*īśvara*) los gezien van het zuivere Zelf (*ātman*) of het Absolute (*brahman*). In vers 41 van Zelfonthulling (*Svātmaprakāśikā*) wordt van de Heer (*īśvara*) gezegd dat Hij verschijnt als gevolg van onwetendheid. In vers 26 van de huidige tekst wordt van de Heer (*īśa*) gezegd dat Hij een oorzaak is die moet worden opgegeven. Er is een tendens om deze Sanskrit woorden, die afgeleid zijn van de wortel *īś* 'krachtig zijn', te gebruiken wanneer er enige notie is van heerschappij of causaliteit wordt verondersteld, zoals in dit vers waarin de Heer (*īśvara*) wordt beschreven als de bezitter van illusie (*māyin*).

ते	<i>te</i> zij; <i>tad</i> hij, dat (434/1)
ईश्वरम्	<i>īśvaram</i> , <i>īśvara</i> meester, heer (171/1); $\sqrt{īś}$ bezitten, commanderen, regeren (171/1)
मायिनम्	<i>māyīnam</i> , <i>māyīn</i> illusionist, bedrieger (811/2); $\sqrt{mā}$ meten, markeren (804/2)
विद्यात्	<i>vidyāt</i> men zou moeten kennen; \sqrt{vid} weten, kennen, leren (963/2)
माया	<i>māyā</i> wijsheid, onwerkelijkheid, illusie (811/1); $\sqrt{mā}$ meten, markeren (804/2)
अतीतम्	<i>atītam</i> , <i>atīta</i> voorbij gegaan, verleden (16/2); <i>ati-√i</i> voorbij gaan, verlopen (16/2); <i>ati</i> over, -ver, hoogst (12/2); \sqrt{i} gaan, lopen bereiken (163/3)
निरञ्जनम्	<i>nirañjanam</i> nir-añjana smetteloos, zuiver (539/2); <i>nir</i> zonder, vrij van (539/2); <i>añjana</i> het aanbrengen van een kleur (11/1); $\sqrt{añj}$ zalven, smeren, decoreren (11/1)

Aan de hemel van bewustzijn, wat bestaan en oneindig geluk is, verschijnt de wolk van illusie en de bliksemsnelle geest. Het ‘ik’-gevoel (*ahantā*)⁵³ is de donder, en daar zijn gedachten stortbuien van regen.

सदानन्दे	चिदाकाशे	मायामेघस्तटिन्मनः	
<i>sad-ānande</i>	<i>cid-ākāśe</i>	<i>māyā-meghas taṭin-manaḥ</i>	
die bestaan en oneindig geluk is	aan de hemel van bewustzijn	de wolk van illusie	op bliksem lijkende geest

अहंता	गर्जनं	तत्र	धारासारा	हि	वृत्तयः	॥ ४० ॥
<i>ahantā</i>	<i>garjanam</i>	<i>tatra</i>	<i>dhārā-sārā</i>	<i>hi</i>	<i>vṛttayah</i>	(40)
het gevoel van “ik”	donder	daar	stortbuien	want	gedachten	

सदानन्दे *sadānande* sat-ānanda bestaan en oneindig geluk; *sat* dat wat bestaat (1134/2); √*as* zijn, bestaan, leven (117/1); *ānanda* geluk, plezier, vreugde (139/3); *ā-√nand* verheugen, verrukt zijn (139/3); *ā* bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); √*nand* genieten, verheugen, tevreden zijn (526/2)

चिदाकाशे *cidākāśe* cit-ākāśa de hemel van bewustzijn; *cit* zuiver denken, bewustzijn (395/3); √*cit* waarnemen, de aandacht richten op, begrijpen, herinneren (395/2); *ākāśa* ruimte, ether, hemel, atmosfeer (126/3); *ā-√kāś* zien, herkennen (126/3); *ā* bij, naar, dichtbij; maakt de handeling volledig (126/1); √*kāś* zichtbaar zijn, (ver)schijnen, helder schijnen, zien (280/2)

मायामेघः *māyāmeghaḥ* māyā-megha de wolk van illusie; *māyā* wijsheid, illusie, onwerkelijkheid (811/1); *megha* wolk (831/2); √*migh*=*mih* urineren, leegmaken, bevochtigen (818/2)

⁵³ Het woord *ahantā* (*ahantā*) zou ook kunnen worden vertaald als ‘ik-heid’ of ‘Zelfbewustzijn’, bestaande uit *aham* ‘ik’ met het achtervoegsel *tā*, dat bestaan of zijn aanduidt.

तटिन्मनः	<i>taṭinmanaḥ</i> taṭit-manas geest als een bliksem; <i>taṭit</i> (= <i>taḍit</i>) bliksem (432/1); √ <i>taḍ</i> slaan, verwonden, spreken, schijnen (432/1); <i>manas</i> geest, intellect (783/3); √ <i>man</i> denken, geloven, verbeelden (783/1)
अहंता	<i>ahantā</i> gevoel van ik, zelfbewustzijn (124/2)
गर्जनम्	<i>garjanam</i> , <i>garjana</i> donder, rommelen (van de wolken) (349/1); √ <i>garj</i> brullen, donderen (349/1)
तत्र	<i>tatra</i> daar, op die plaats, in dat geval, onder die omstandigheden, daardoor, dan, daarom (433/2)
धारासारा	<i>dhārāsārā</i> dhārā-sāra stortbuien, watervloed (515/3); <i>dhārā</i> watervloed, regenbui (515/3); √ <i>dhāv</i> rennen, stromen, schoonmaken, wassen (516/1); <i>sāra</i> beweging (1208/1); √ <i>sr</i> rennen, vloeien, bewegen (1244/3)
हि	<i>hi</i> want, omdat, tengevolge van, vanwege (1297/3)
वृत्तयः	<i>vṛttayah</i> , <i>vṛtti</i> stemming van de geest, gedrag, staat (1010/1); √ <i>vṛt</i> draaien, rollen, gebeuren, verblijven (1009/1)

In deze duisternis van grote verwarring regent het Goddelijke (*deva*)⁵⁴ onbelemmerd neer. Alleen de wind van het ontwaken doet deze stortvloed ophouden.

महामोहान्धकारेऽस्मिन्देवो		वर्षति	लीलया	।
<i>mahā-moha-andhakāre</i>	<i>'smin devo</i>	<i>varṣati</i>	<i>līlayā</i>	
in het duister van grote verwarring	in deze Goddelijke	regent	speels	

तस्या	वृष्टेर्विरामाय	प्रबोधैकसमीरणः	॥ ४१ ॥
<i>tasyā</i>	<i>vṛṣter virāmāya</i>	<i>prabodha-eka-samīraṇaḥ</i>	(41)
van deze	van regen	voor beëindiging	de ene wind van ontwaken

महामोहान्धकारे *mahāmohāndhakāre* mahā-moha-andhakāra de duisternis van grote verwarring; *mahā-moha* grote verwarring (799/1); *mahā, mahat* groot, uitgesterkt (794/2); *moha* verwarring (836/1); √*muh* in verwarring raken, bewustzijn verliezen, vergissen (824/3); *andhakāra* duisternis (44/3); *andha* blind, duisternis (44/3); √*andh* verblinden, blind maken (44/3); *kāra* makend, handeling (274/2); √*kr* doen, maken, uitvoeren (300/3)

अस्मिन् *asmin, idam* dit, deze (165/2)

देवः *devaḥ, deva* god, goddelijk (492/2); √*div* werpen, dobbelen, prijzen (478/2)

वर्षति *varṣati* het regent; √*vṛṣ* regenen, uitstorten (1011/3)

लीलया *līlayā, līlā* spel, sport, vermaak, gemakkelijk om te doen (903/2); √*lī* kleven, verkrijgen, smelten (903/2)

तस्याः *tasyāḥ, tad* dat, dit, deze (434/1)

⁵⁴ Het woord *deva* is afgeleid van de wortel *div* die volgens de traditie wordt gevonden in de volgende betekenissen: *krīdā* (spel), *vijigīṣā* (de wens om te veroveren), *vyavahāra* (activiteit), *dyuti* (licht), *stuti* (lofprijzing), *moda* (vreugde), *mada* (verslaving), *svapna* (slaap), *kānti* (schoonheid) en *gati* (beweging).

वृष्टेः	<i>vr̥ṣṭeh, vr̥ṣṭi</i> regen (1013/1); $\sqrt{vr̥ṣ}$ regenen, uitstorten (1011/3)
विरामाय	<i>virāmāya, virāma</i> eind, ten einde komen (982/2); <i>vi-√ram</i> stoppen, beëindigen (982/2); <i>vi</i> weg van, zonder, tegenover (949/3); \sqrt{ram} stoppen, verheugen, kalmeren (867/2)
प्रबोधैकसमीरणः	<i>prabodhaikasamīraṇaḥ</i> prabodha-eka-samīraṇa de ene wind van ontwaken; <i>prabodha</i> wakker wordend (683/2); <i>pra-√budh</i> bewust worden, kennen (683/2); <i>pra</i> voor, voort (652/2); \sqrt{budh} (ont)waken, observeren, leren, weten (733/1); <i>eka</i> een, enig, uniek (227/3); <i>samīraṇa</i> in gang zetten, wind, adem (1165/1); <i>sam-√īr</i> in beweging zetten, scheppen (1165/1); <i>sam</i> samen met, geeft verbinding aan (1152/1); $\sqrt{īr}$ gaan, oprijzen, agiteren (170/2)

Kennis is het gewaarzijn van de ziener en het geziene en gerealiseerde Kennis is de afwezigheid van het geziene.⁵⁵
 Het Absolute is één alleen en zonder tweede.
 Er is hier hoe dan ook geen verscheidenheid.⁵⁶

ज्ञानं	दृग्दृश्ययोर्भानं	विज्ञानं	दृश्यशून्यता	।
<i>jñānam</i>	<i>ḍṛg-ḍṛśyayor bhānam</i>	<i>vijñānam</i>	<i>ḍṛśya-śūnyatā</i>	
kennis	van de ziener en het geziene	gewaarszijn gerealiseerde Kennis	afwezigheid van het geziene	

एकमेवाद्वयं	ब्रह्म	नेह	नानास्ति	किञ्चन	॥ ४२ ॥
<i>ekam eva advayaṃ</i>	<i>brahma</i>	<i>na iha</i>	<i>nānā</i>	<i>asti kiñcana</i>	(42)
een	alleen non-duaal	het Absolute	niet hier verscheid- enheid	is hoe dan ook	

ज्ञानम्	<i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
दृग्दृश्ययोः	<i>ḍṛgḍṛśyayoh</i> ḍṛk-ḍṛśya ziener en geziene (491/2); <i>ḍṛk=ḍṛś</i> ziend (491/2); <i>ḍṛśya</i> geziene (491/3); $\sqrt{ḍṛś}$ zien, kijken, zichtbaar worden (491/1)
भानम्	<i>bhānam, bhāna</i> verschijnen, bewijs, gewaar zijn (751/1); $\sqrt{bhā}$ schijnen, verlichten, mooi zijn (750/3)
विज्ञानम्	<i>vijñānam, vijñāna</i> gerealiseerde Kennis, wijsheid, intelligentie, onderscheid (961/2); <i>vi-$\sqrt{jñā}$</i> onderscheiden, onderzoeken, begrijpen (961/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

⁵⁵ Hier worden de termen 'Kennis' (*jñāna*) en 'gerealiseerde Kennis' (*vijñāna*) contrasterend gebruikt. Deze twee stadia kunnen worden gezien als: 1) de differentiatie van de ziener van het geziene; en 2) de synthese van alles in de afwezigheid van afzonderlijke objecten die worden gezien.

⁵⁶ Zie *Bṛhadāraṇyaka Upaniṣad* 4.4.19, tweede kwart.

दृश्यशून्यता	<i>dr̥śyaśūnyatā</i> dr̥śya-śūnyatā afwezigheid van het geziene; <i>dr̥śya</i> geziene (491/3); $\sqrt{dr̥ś}$ zien, kijken, zichtbaar worden (491/1); <i>śūnyatā</i> leegheid, verlatenheid, afwezigheid (1085/2)
एकम्	<i>ekam, eka</i> een, alleen (227/3)
एव	<i>eva</i> waarlijk, inderdaad, alleen, slechts, precies zo; benadrukt het voorafgaande woord (232/2)
अद्वयम्	<i>advayam</i> a-dvaya niet twee, niet duaal (19/2); <i>a</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); <i>dvaya</i> tweevoudig, duaal (503/2)
ब्रह्म	<i>brahma, brahman</i> Brahman, het Absolute (737/3); \sqrt{brh} groeien, toenemen (735/3)
न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)
इह	<i>iha</i> hier, in deze wereld (169/3)
नाना	<i>nānā</i> verschillend, diversiteit, verscheidenheid (535/1)
किञ्चन	<i>kiñcana</i> hoe dan ook (282/3 en 283/1)

Die kennis wordt Kennis genoemd wanneer zowel de waarnemer (*kṣetrajña*)⁵⁷ als dat, wat wordt waargenomen, wordt ervaren. Gerealiseerde Kennis van beide is het zien van eenheid van waarnemer en het Hoogste Zelf.

क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोजनं	तज्ज्ञानं	ज्ञानमुच्यते	
<i>kṣetra-</i>	<i>kṣetrajñayor</i>	<i>jñānaṃ</i>	<i>taj- jñānaṃ jñānaṃ ucyate</i>
van het waargenomene	en de waarnemer	ervaring die kennis	Kennis er wordt verklaard

विज्ञानं	चोभयोरैक्यं	क्षेत्रज्ञपरमात्मनोः	॥ ४३ ॥
<i>vijñānaṃ</i>	<i>ca ubhayor</i>	<i>aikyam kṣetrajña-</i>	<i>paramātmānoḥ (43)</i>
gerealiseerde Kennis	en van beide	eenheid waarnemer	Hoogste Zelf

क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोः *kṣetrakṣetrajñayoḥ* *kṣetra-kṣetrajña* dat wat wordt waargenomen en de waarnemer; *kṣetra* veld, object van handelen (332/1); *kṣetrajña* waarnemer (332/2); $\sqrt{kṣi}$ verblijven, wonen (327/3); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis, ervaring (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

तद् *tad* die, dat juist, inderdaad (434/1)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis, Kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

उच्यते *ucyate* wordt verklaard, wordt genoemd; \sqrt{vac} spreken, zeggen, verklaren (912/1)

⁵⁷ Dit is een toespeeling op *Bhagavad Gītā* hoofdstuk 13, waarin het Absolute (*brahman*) wordt weergegeven als de waarnemer of de kenner van het veld (*kṣetrajña*), die verschilt van hetgeen geobserveerd wordt oftewel het veld in de natuur (*kṣetra*) inclusief alle dingen die geobserveerd worden. Dit onderscheid tussen kenner van het veld en het veld wordt in de *Advaita* leer eliminatie (*vyatireka*) genoemd. Zie ook het voorgaande vers 42.

विज्ञानम्	<i>vijñānam, vijñāna</i> gerealiseerde Kennis (961/2); <i>vi</i> weg van, zonder, tegenover (949/3); <i>jñāna</i> kennis (426/1); <i>√jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)
उभयोः	<i>ubhayoḥ, ubhaya</i> beide, tweevoudig (216/2)
ऐक्यम्	<i>aikyam</i> eenheid, harmonie (233/2)
क्षेत्रज्ञपरमात्मनोः	<i>kṣetrajñāparamātmanoh</i> <i>kṣetrajña</i> - <i>paramātman</i> de waarnemer en het Hoogste Zelf; <i>kṣetrajña</i> waarnemer (332/2); <i>kṣetra</i> veld, object van handelen (332/1); <i>√kṣi</i> verblijven, wonen (327/3); <i>√jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2); <i>paramātman</i> Hoogste Zelf (588/2); <i>parama</i> opperste, hoogste beste (588/1); <i>ātman</i> individuele zelf (135/1); <i>√at</i> rennen, voortdurend lopen (12/1)

Kennis die indirect door de geschriften wordt verkregen heet ‘*jñāna*’. Het directe gewaarzijn van het Zelf heet ‘*vijñāna*’⁵⁸. Het is volledig vrij van beperkende ideeën van Zelf en Absolute.

परोक्षं	शास्त्रजं	ज्ञानं	विज्ञानं	चात्मदर्शनम्	
<i>parokṣam</i>	<i>śāstrajam</i>	<i>jñānam</i>	<i>vijñānam</i>	<i>ca</i>	<i>ātma-darśanam</i>
indirecte	voortkomend uit de geschriften	‘ <i>jñāna</i> ’	‘ <i>vijñāna</i> ’	en	perceptie van het Zelf

आत्मनो	ब्रह्मणः	सम्यगुपाधिद्वयवर्जितम्	॥ ४४ ॥
<i>ātmano</i>	<i>brahmaṇaḥ</i>	<i>samyag-upādhi-dvaya-varjitam</i>	(44)
van Zelf	van Absolute	volledig vrij van de twee beperkende ideeën	

परोक्षम्	<i>parokṣam, parokṣa</i> onzichtbaar, indirect (589/1)
शास्त्रजम्	<i>śāstrajam</i> śāstra-ja voortkomend uit de geschriften; <i>śāstra</i> regel, instructie, leer, geschrift (1069/1); √ <i>śās</i> kastijden, straffen, onderwijzen (1068/3); √ <i>jan</i> voortbrengen, geboren worden (410/1)
ज्ञानम्	<i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
विज्ञानम्	<i>vijñānam, vijñāna</i> gerealiseerde Kennis, wijsheid, intelligentie, onderscheid (961/2); <i>vi-√jñā</i> onderscheiden, onderzoeken, begrijpen (961/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)

⁵⁸ Net als in vers 42 en 43 van de huidige tekst maakt de auteur een onderscheid tussen ‘*jñāna*’ en ‘*vijñāna*’. Het voorvoegsel ‘*vi*’ in ‘*vijñāna*’ suggereert opnieuw expansie, wat hier aantoont dat de kennis niet langer indirect is of ‘buiten het gezichtsveld’ (*parokṣa*).

आत्मदर्शनम्	<i>ātma-darśanam</i> ātma-darśana perceptie van het Zelf; <i>ātma, ātman</i> het Zelf (135/1); \sqrt{at} voortdurend gaan (12/1); <i>darśanam, darśana</i> onderhoud, observatie, inzicht, perceptie (470/3); $\sqrt{drś}$ zien, kijken, zichtbaar worden (491/1)
आत्मनः	<i>ātmanah, ātman</i> het Zelf (135/1); \sqrt{at} voortdurend gaan (12/1)
ब्रह्मणः	<i>brahmaṇah, brahman</i> Brahman, het Absolute (737/3); \sqrt{brh} groeien, toenemen (735/3)
सम्यगुपाधि- द्वयवर्जितम्	<i>samyagupādhidvayavarjitam</i> samyak-upādhi-dvaya-varjita volledig vrij zijn van de twee beperkende ideeën; <i>samyak</i> volledig (1181/2); <i>upādhi</i> dat wat in de plaats van iets anders gezet wordt, substituut (213/2); <i>upā-$\sqrt{dhā}$</i> plaatsen op (213/2); <i>upa</i> naar toe, dichtbij, onder, neer (194/3); $\sqrt{dhā}$ plaatsen, geven, scheppen (513/2); <i>dvaya</i> tweevoud, dubbel, van de twee (503/2); <i>varjitam, varjita</i> vrij van, uitgezonderd, verlaten, vermeden (924/1); \sqrt{vrj} buigen, draaien, plukken (1008/3)

Er bestaat kennis in de betekenis van ‘Jij’ en gerealiseerde Kennis in het woord ‘Dat’ (*tat*)⁵⁹. Echter het gewaarzijn, dat de woorden ‘Jij’ en ‘Dat’ identiek zijn, wordt ‘Kennis en gerealiseerde Kennis’ (*jñānavijñāna*)⁶⁰ genoemd.

त्वमर्थविषयं	ज्ञानं	विज्ञानं	तत्पदाश्रयम्	
<i>tvam-ārtha-viṣayaṃ</i>	<i>jñānaṃ</i>	<i>vijñānaṃ</i>	<i>tat-pada-āśrayam</i>	
met betrekking tot de betekenis van ‘Jij’	kennis	gerealiseerde Kennis	verbonden met het woord ‘Dat’	

पदयोरैक्यबोधस्तु	ज्ञानविज्ञानसंज्ञितम्	॥ ४५ ॥
<i>padayor aikya-bodhas tu</i>	<i>jñāna-vijñāna-samjñitam</i>	(45)
van de twee woorden	het gewaarzijn maar wordt ‘Kennis en gerealiseerde Kennis’ genoemd	

त्वमर्थविषयम् *tvamarthaviṣayam* *tvam-ārtha-viṣaya* het gebied van de betekenis van ‘Jij’; *tvam* jij, van *yuṣmad* (855/3); *ārtha* doel, betekenis (90/2); *√arth* wensen, verlangen, verzoeken (90/2); *viṣaya* gebied, omvang (997/1); *√viṣ* actief zijn, werken, uitvoeren (995/2)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); *√jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

विज्ञानम् *vijñānam, vijñāna* gerealiseerde Kennis (961/2); *vi-√jñā* onderscheiden, kennen, begrijpen (961/2); *vi* weg van, zonder, tegenover (940/3); *√jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

⁵⁹ Hier wordt een andere benadering van *jñāna* en *vijñāna*, gebaseerd op de grote uitspraak ‘Dat ben Jij’ (*tat tvam asi*), geïntroduceerd. Men kan dit zien als het vast stellen van de identiteit van het Zelf (voorgesteld door ‘Jij’) en het Absolute (‘Dat’).

⁶⁰ De uitdrukking *jñānavijñāna* staat in de Bhagavad Gītā 6.8 waarin wordt gezegd dat een wijs mens tevreden is in ‘Kennis en gerealiseerde Kennis’. Dit vers impliceert dat deze persoon de grote uitspraak ‘Dat ben Jij’ heeft gerealiseerd en dat zowel Kennis (*jñāna*) als gerealiseerde Kennis (*vijñāna*) nodig zijn voor deze realisatie.

तत्पदाश्रयम्

tatpadāśrayam tat-pada-āśraya verbonden met het woord 'Dat'; *tad* dat (434/1); *pada* woord, stap, deel (583/1); √*pad* vaststaan, vallen (582/3); *āśraya* afhankelijk van, verbonden met (158/2); *ā-√śri* verbinden, rusten op (158/2); *ā* bij, naar, dichtbij (126/1); √*śri* laten rusten op, vastmaken, benaderen, toevlucht nemen tot (1098/1)

पदयोः

padayoḥ, *pada* woord, stap, deel (583/1); √*pad* vaststaan, vallen (582/3)

ऐक्यबोधः

aikyabodhaḥ aikya-bodha gewaarzijn van eenheid; *aikya* eenheid, harmonie (233/2); *bodha* waarneming, kennis, begrip (734/2); √*budh* (ont)waken, observeren, leren, weten (733/1)

तु

tu maar, echter (449/3)

ज्ञानविज्ञानसंज्ञितम्

jñānavijñānasamjñitam jñāna-vijñāna-samjñita wordt Kennis en gerealiseerde Kennis genoemd; *jñāna* kennis (426/1); √*jñā* kennen, weten, ervaren (425/2); *vijñāna* gerealiseerde kennis (961/2); *vi-√jñā* onderscheiden, kennen, begrijpen (961/2); *vi* weg van, zonder, tegenover, geeft uitbreidng aan (940/3); √*jñā* onderscheiden, kennen, begrijpen (961/2); *samjñita* bekend gemaakt, gecommuniceerd (1133/3); *sam-√jñā* overeenstemmen, herkennen (1133/2); *sam* samen (met) (1152/1); √*jñā* onderscheiden, kennen, begrijpen (961/2)

Iemand die onderscheidend vermogen heeft, heeft Kennis zeggen de wijzen. In het dagelijks leven daarentegen heerst er onwetendheid. Het is gerealiseerde Kennis, wanneer geweten wordt dat het universum bestaat in Dat Absolute.

आत्मानात्मविवेकस्य ज्ञानमाहुर्मनीषिणः ।

ātma-anātma-vivekasya *jñānam āhur manīṣiṇaḥ*
 van iemand die het onderscheid kent tussen het Zelf en het niet-Zelf Kennis zij zeggen de wijzen

अज्ञानं चान्यथा लोके विज्ञानं तन्मयं जगत् ॥ ४६ ॥
a-jñanam ca anyathā loke vijñānam tanmayam jagat (46)
 onwetend- en anders in het gerealiseerde bestaand het heid heid dagelijks Kennis in dat univer- sum leven

आत्मानात्मविवेकस्य *ātmānātmavivekasya* *ātma-anātma-viveka* het onderscheid tussen het Zelf en het niet-Zelf; *ātman* het Zelf (138/1); *√at* voortdurend gaan (12/1); *anātma* an-ātman het niet-Zelf; *a* voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegen-overgestelde weergeeft (1/1); *ātman* het Zelf (138/1); *√at* voortdurend gaan (12/1); *viveka* onderscheidingsvermogen, het vermogen om onderscheid te maken tussen wat waar is en onwaar, tussen werkelijkheid en schijnwerkelijkheid (987/3); *vi-√vic* zeven, onderscheiden, verdelen (987/3); *vi* apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); *√vic* ziften, scheiden, onderscheiden (958/1)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); *√jñā* kennen, weten, ervaren (425/2)

आहुः *āhuḥ* zij zeggen; *√ah* zeggen, spreken (124/1)

मनीषिणः *manīṣiṇaḥ, manīṣin* bedachtzaam, intelligent, wijze (784/2); *√man* denken, geloven, verbeelden (783/1)

अज्ञानम्	<i>ajñānam</i> a-jñāna onwetendheid (10/3); <i>a</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); <i>jñāna</i> kennis (961/2); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
च	<i>ca</i> en (380/1)
अन्यथा	<i>anyathā</i> anders, op een andere manier, daarentegen, onjuist (45/3)
लोके	<i>loke, loka</i> open plek, regio, wijde wereld, universum, dagelijks leven (906/1); √ <i>lok</i> zien, waarnemen, herkennen (906/1)
विज्ञानम्	<i>vijñānam, vijñāna</i> gerealiseerde Kennis, wijsheid, intelligentie, onderscheid (961/2); <i>vi</i> -√ <i>jñā</i> onderscheiden, onderzoeken, begrijpen (961/2); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); √ <i>jñā</i> kennen, weten, ervaren (425/2)
तन्मयम्	<i>tanmayam, tanmaya</i> daarvan gemaakt, bestaand in dat, identiek met dat (434/3)
जगत्	<i>jagat</i> het bewegende, aarde, universum (408/1); √ <i>gam</i> gaan, bewegen (346/3)

Door positieve en negatieve beschouwing (*anvayavyatireka*)⁶¹ wordt het Ene overal waargenomen. Kennis rijst op uit een gedachte (*vṛtti*)⁶². Enkel gerealiseerde Kennis is zuivere Kennis.

अन्वयव्यतिरेकाभ्यां	सर्वत्रैकं	प्रपश्यति	।
<i>anvaya-vyatirekābhyām</i>	<i>sarvatraikam</i>	<i>prapaśyati</i>	
door positieve en negatieve beschouwing	overal een	neemt waar	

यत्तत्तु	वृत्तिजं	ज्ञानं	विज्ञानं	ज्ञानमात्रकम्	॥ ४७ ॥
<i>yat tat tu</i>	<i>vṛttijam</i>	<i>jñanam</i>	<i>vijñanam</i>	<i>jñānamātrakam</i>	(47)
die dat	geboren uit	Kennis	gerealiseerde	alleen zuivere	
echter	een gedachte	Kennis	Kennis	Kennis	

अन्वयव्यतिरेकाभ्याम् *anvayavyatirekābhyām* *anvaya-vyatireka* positieve en negatieve beschouwing, logische verbinding en verschil (46/2); *anvaya* natuurlijke orde, verbinding (46/2); *anv-√i* volgen, achterna gaan (47/2); *anv=anu* achter, onder, langs, mee (31/1); *√i* gaan, lopen, bereiken (163/3); *vyatireka* onderscheid, verschil (1030/2); *vi-ati-√ric* overstijgen, verschillen van (1030/2); *vi* weg van, zonder, tegenover (940/3); *ati-√ric* overstijgen, domineren (15/2); *ati* over, ver, hoogst (12/1); *√ric* leegmaken, evacueren, opgeven (880/2)

सर्वत्र *sarvatra* overal, altijd (1189/2)

एकम् *ekam* een (227/3)

प्रपश्यति *prapaśyati* neemt waar; *pra-√paś* observeren, waarnemen (682/2); *pra* voor, voort (652/2); *√paś* zien, waarnemen (611/2)

यत् *yat, yad* die, welke (844/2)

⁶¹ Zie voetnoot 5.

⁶² *Vṛtti* betekent gedachte (zie vers 33). In de *Advaita* traditie heeft het echter betrekking op gedachten als de grote uitspraken uit de geschriften als 'Dat ben Jij' en 'Ik ben het Absolute'. De visie dat het woord *jñāna* betrekking heeft op Kennis die door de geschriften is verkregen, wordt aangegeven in vers 44 en hier opnieuw voorgesteld.

तत्	<i>tat, tad</i> dat, dit (434/1)
तु	<i>tu</i> maar, echter (449/3)
वृत्तिजम्	<i>vṛttijam</i> vṛtti-ja geboren uit moreel gedrag; <i>vṛtti</i> moreel gedrag, staat (1010/1); \sqrt{vrt} draaien, rollen, gebeuren, verblijven (1009/3); <i>ja</i> geboren (407/3); \sqrt{jan} voortbrengen, geboren, oprijzen (410/1)
ज्ञानम्	<i>jñānam, jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
विज्ञानम्	<i>vijñānam, vijñāna</i> gerealiseerde Kennis (961/2); <i>vi-$\sqrt{jñā}$</i> onderscheiden, kennen, begrijpen (961/2); <i>vi</i> weg van, zonder, tegenover (940/3); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)
ज्ञानमात्रकम्	<i>jñānamātrakam</i> jñāna-mātraka alleen zuivere Kennis; <i>jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2); <i>mātraka</i> = <i>mātra</i> maat, hoeveelheid (804/2); $\sqrt{mā}$ meten, markeren (804/2)

Kennis vernietigt onwetendheid; Gerealiseerde Kennis bezit de natuur van zowel kennis als onwetendheid⁶³. Overgave⁶⁴ aan dat altijd aanwezige Absolute dient zowel Kennis als gerealiseerde Kennis te behelzen.

अज्ञानध्वंसकं	ज्ञानं	विज्ञानं	चोभयात्मकम्	
<i>ajñāna-dhvaṃsakam</i>	<i>jñānam</i>	<i>vijñānam</i>	<i>ca ubhaya-ātmakam</i>	
onwetendheid vernietigend	Kennis	gerealiseerde Kennis	en van beide de natuur bezittend	

ज्ञानविज्ञाननिष्ठेयं	तत्सद्ब्रह्मणि	चार्पणम्	॥ ४८ ॥
<i>jñāna-vijñāna-niṣṭheyam</i>	<i>tat-sad-brahmaṇi</i>	<i>ca arpaṇam</i>	(48)
dient betrekking te hebben op zowel kennis als onwetendheid	aan dat altijd aanwezige Absolute	en overgave	

अज्ञानध्वंसकम् *ajñānadhvaṃsakam* ajñāna-dhvaṃsaka onwetendheid vernietigend; *ajñāna* onwetendheid (10/3); *a* voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, waarnemen, onderzoeken (425/2); *dhvaṃsaka* vernietigend, verwijderend (522/1); $\sqrt{dhvaṃs/dhvas}$ vergaan, in stukken vallen (522/1)

ज्ञानम् *jñānam, jñāna* kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

विज्ञानम् *vijñānam* gerealiseerde Kennis (961/2); *vi- $\sqrt{jñā}$* begrijpen, onderscheiden, kennen (961/1); *vi* apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2)

⁶³ Ware Kennis (*vijñāna*) sluit niets uit, gaat verder dan alle dualiteiten van kennis en onwetendheid, terwijl zij beide omarmt.

⁶⁴ Het Sanskrietwoord voor 'overgeven aan' is hier *arpaṇa*, waarvan de etymologische betekenis 'veroorzaken naar binnen te gaan' is.

च	<i>ca</i> en (380/1)
उभयात्मकम्	<i>ubhayātmakam</i> ubhaya-ātmaka de natuur van beide bezittend; <i>ubhaya</i> beide (216/2); <i>ātmaka</i> de natuur bezittend, bestaand uit (136/1)
ज्ञानविज्ञाननिष्ठेयम्	<i>jñānavijñānaniṣṭheyam</i> jñāna-vijñāna-niṣṭheya dient betrekking te hebben op zowel kennis als onwetendheid; <i>jñānam</i> , <i>jñāna</i> kennis (426/1); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2); <i>vijñānam</i> gerealiseerde Kennis (961/2); <i>vi-√jñā</i> onderscheiden, begrijpen, kennen (961/1); <i>vi</i> apart, weg van, zonder; geeft uitbreiding aan (949/3); $\sqrt{jñā}$ kennen, weten, ervaren (425/2); <i>niṣṭheya</i> dient gevestigd te zijn; <i>ni-ṣṭhā</i> = <i>ni-√sthā</i> ; <i>ni</i> neer, terug (538/3); $\sqrt{sthā}$ staan, positioneren (1262/2); <i>stheya</i> moet geplaatst of gefixeerd worden (1265/1)
तत्सद्ब्रह्मह्यणि	<i>tatsadbrahmaṇi</i> tat-sad-brahman dat altijd aanwezige Absolute; <i>tad</i> dat (434/1); <i>sat</i> zijnde, bestaand (1134/1); <i>brahman</i> Brahman, het Absolute (737/3)
च	<i>ca</i> en (380/1)
अर्पणम्	<i>arpaṇam</i> , <i>arpaṇa</i> toevertrouwen, offeren, teruggave (92/3); \sqrt{ri} gaan, bewegen, bereiken (223/2)

Men zegt dat hij die ervaart, de kwaliteit heeft van zuiver zijn; Het middel om te ervaren heeft de kwaliteit van activiteit; wat ervaren wordt heeft de kwaliteit van passiviteit, en toch maakt het Zelf dit alles⁶⁵ zichtbaar.

भोक्ता	सत्त्वगुणः	शुद्धो	भोगानां	साधनं	रजः	।
<i>bhoktā</i>	<i>sattva-guṇaḥ</i>	<i>śuddho</i>	<i>bhogānām</i>	<i>sādhanam</i>	<i>rajaḥ</i>	
hij die ervaart	kwaliteit van zijn	zuiver	van ervaringen	het middel	aktiviteit	

भोग्यं	तमोगुणं	प्राहुर	आत्मा चैषां	प्रकाशकः	॥ ४९ ॥
<i>bhogyam</i>	<i>tamo-guṇam</i>	<i>prāhur</i>	<i>ātmā ca</i>	<i>eṣām prakāśakaḥ</i>	(49)
wat ervaren wordt	kwaliteit van passiviteit	zij hebben gezegd	Zelf en	van deze	onthuller

भोक्ता *bhoktā, bhoktr* hij die ervaart, voelt (760/1); *√bhuj* genieten, gebruiken, eten (759/3)

सत्त्वगुणः *sattvagūṇaḥ* *sattva-guṇa* kwaliteit van zijn; *sattva* zijnde, natuur, essentie, goedheid (1135/2); *√as* zijn, bestaan, leven; *guṇa* kwaliteit, eigenschap (357/1); *√grah* grijpen, nemen, bevallen (371/2)

शुद्धो *śuddho, śuddha* zuiver, puur, waar (1082/1); *√śudh* zuiveren, schoonmaken (1082/1)

भोगानाम् *bhogānām* van ervaringen; *bhoga* vreugde, ervaring waarneming (767/2); *√bhuj* genieten, gebruiken, eten (759/2)

⁶⁵ Dat wat ervaart is de geest, die wordt verlicht door de reflectie van bewustzijn (*cidābhāsa*), ook wel bekend als het individu (*jīva*). De organen van handeling zijn de middelen tot ervaring, die hun kracht ontleen aan de levenskrachten (*prāṇa*). Hetgeen wordt ervaren zijn de wereldlijke objecten. Het Zelf (*ātman*) staat buiten dit proces, toch maakt het dit zichtbaar.

साधनम्	<i>sādhanam, sādhana</i> middel om iets te bereiken (1201/1); $\sqrt{sādh}$ doelgericht zijn, succes hebben, recht maken, beheersen (1200/3)
रजः	<i>rajaḥ, rajas</i> kleuring, aktie, mist (863/2); $\sqrt{raj} = \sqrt{rañj}$ kleuren, verven, rood maken (861/2)
भोग्यम्	<i>bhogyam, bhogya</i> wat genuttigd moet worden, ervarend (767/3); \sqrt{bhuj} genieten, gebruiken, eten (759/2)
तमोगुणम्	<i>tamogūṇam</i> tamo-guṇa eigenschap van passiviteit; <i>tamas</i> duisternis, passiviteit (438/1); \sqrt{tam} verstikken, uitgeput zijn (438/1); <i>guṇa</i> kwaliteit, eigenschap (357/1); \sqrt{grah} grijpen, nemen, bevallen (371/2)
प्राहुः	<i>prāhuḥ</i> zij hebben gezegd; <i>pra</i> voor, voort (652/2); \sqrt{ah} zeggen, spreken (124/1)
आत्मा	<i>ātmā, ātman</i> individuele Zelf (135/1); \sqrt{at} rennen, lopen (12/1)
च	<i>ca</i> en, niettegenstaande, toch (380/1)
एषाम्	<i>eṣām</i> van dezen; van <i>idam</i> dit, deze (165/2)
प्रकाशकः	<i>prakāśakaḥ, prakāśaka</i> helder, onthuller (653/2); <i>pra-√kās</i> zichtbaar worden, verschijnen (653/1); <i>pra</i> voor, voort (652/2); $\sqrt{kās}$ (ver)schijnen, zichtbaar zijn (280/2)

Iemand die toegewijd is aan het bestuderen van de Veda⁶⁶, heeft altijd plezier in studeren. Degene die weet dat alles het Absolute is, wordt *brahmacārin*⁶⁷ genoemd.

ब्रह्माध्ययनसंयुक्तो	ब्रह्मचर्यगतः	सदा ।
<i>brahma-adhyayana-samyukto</i>	<i>brahmacarya-rataḥ</i>	<i>sadā</i>
iemand die zich wijdt aan de studie van de Veda	die plezier heeft in studeren	altijd

सर्वं	ब्रह्मेति	यो	वेद	ब्रह्मचारी	स	उच्यते	॥ ५० ॥
<i>sarvaṃ</i>	<i>brahmeti</i>	<i>yo</i>	<i>veda</i>	<i>brahmacārī</i>	<i>sa</i>	<i>ucyate</i>	(50)
alles	het Absolute aldus	die	weet	student	die persoon	wordt genoemd	

ब्रह्माध्ययनसंयुक्तः *brahmādhyayanasaṃyuktaḥ* *brahma-adhyayana-samyukta* iemand die toegewijd is aan de studie van de Veda; *brahman* de Veda (737/3); $\sqrt{brh/brṇh}$ spreken, stralen (737/1); *adhyayana* lezen, studeren, met name de Veda's (22/3); *adhi-√i* leren, studeren (22/3); *adhi* boven, naast (20/2); \sqrt{i} herhaaldelijk studeren, gaan (163/3); *saṃyutta* samengevoegd, verbonden (1112/2); *saṃ-√yuj* samenvoegen, verbinden, toevertrouwen, mediteren; *saṃ* samen, met, geeft verbinding aan (1152/1); \sqrt{yuj} concentreren, geabsorbeerd in meditatie (853/2)

ब्रह्मचर्यगतः *brahmacaryarataḥ* *brahmacarya-rata* iemand die plezier heeft in studeren; *brahmacarya* studie van de Veda's, de staat van een ongetrouwd religieus student (738/2); *rata* verheugd, tevreden (867/2); \sqrt{ram} stoppen, verheugen, kalmeren (867/2)

⁶⁶ In deze context zijn de *Upaniṣads* het belangrijkste aspect van de Veda.

⁶⁷ Verzen 50-53 bespreken de betekenis van de vier traditionele levensfasen, namelijk de student (*brahmacārin*), de huishouder (*grhastha*), de gepensioneerde (*vānaprastha*) en de verzaker (*sannyāsin*).

सदा	<i>sadā</i> altijd (1139/2)
सर्वम्	<i>sarvam, sarva</i> alle, gehele (1184/3)
ब्रह्म	<i>brahma</i> Brahman, het Absolute (737/3); \sqrt{brh} groeien, toenemen (735/3)
इति	<i>iti</i> “.....”, verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)
यः	<i>yaḥ</i> die, wie; van <i>yad</i> (844/2)
वेद	<i>veda</i> hij weet (1015/1); \sqrt{vid} weten, kennen, leren (963/2)
ब्रह्मचारी	<i>brahmacārī, brahmacārin</i> student (738/2)
सः	<i>sah</i> hij; van <i>tad</i> hij (434/1)
उच्यते	<i>ucyate</i> er wordt gezegd, hij wordt genoemd; \sqrt{vac} spreken, zeggen, verklaren (912/1)

Van de huishouder, verblijvend temidden van de eigenschappen van de natuur, wordt gezegd dat het lichaam het huis is. Iemand met intelligentie weet ‘de eigenschappen van de natuur voeren handelingen uit. Ik ben niet degene die handelt’.⁶⁸

गृहस्थो	गुणमध्यस्थः	शरीरं	गृहमुच्यते	।
<i>grhastho</i>	<i>guṇa-madhyasthaḥ</i>	<i>śarīraṃ</i>	<i>grham ucyate</i>	
huishouder	verblijvend te midden van de kwaliteiten van de natuur	lichaam	huis wordt gezegd	

गुणाः	कुर्वन्ति	कर्माणि	नाहं	कर्तेति	बुद्धिमान्	॥ ५१ ॥
<i>guṇāḥ</i>	<i>kurvanti</i>	<i>karmāṇi</i>	<i>nāhaṃ</i>	<i>kartā iti</i>	<i>buddhimān</i>	(51)
de kwaliteiten van de natuur	zij voeren uit	handelingen	niet ik	doener aldus	iemand met intelligentie	

गृहस्थः *grhasthaḥ, grhastha* huishouder (362/2)

गुणमध्यस्थः *guṇamadhyasthaḥ* *guṇa-madhyastha* verblijvend in de eigenschappen van natuur; *guṇa* kwaliteit, eigenschap (357/1); *madhya* midden, tussenin (781/3); *stha* staand, verblijvend (1262/3); √*sthā* positioneren, staan (1262/2)

शरीरम् *śarīram, śarīra* lichaam (1057/3)

गृहम् *grham, grha* huis, familie (361/3)

उच्यते *ucyate* wordt gezegd; √*vac* spreken, zeggen, verklaren (912/1)

गुणाः *guṇāḥ, guṇa* kwaliteit, eigenschap (357/1)

कुर्वन्ति *kurvanti* zij doen; √*kr* doen, maken, uitvoeren (300/3)

⁶⁸ Zie *Bhagavad Gitā* 3.27: In alle gevallen worden handelingen uitgevoerd door de eigenschappen van de natuur. wiens geest is misleid door egoïsme denkt: “Ik ben de uitvoerder”.

कर्माणि	<i>karmāṇi, karman</i> actie, handeling, werk (258/3); √ <i>kr</i> doen, maken, uitvoeren (300/3)
नाहं	<i>na aham</i> niet ik; <i>na</i> niet, geeft ontkenning aan (154/2); <i>aham</i> ik; van <i>asmad</i> ik, wij (123/2)
कर्ता	<i>kartā, kartṛ</i> doener, maker (257/3); √ <i>kr</i> doen, maken, uitvoeren (300/3)
इति	<i>iti</i> (al)dus (165/1)
बुद्धिमान्	<i>buddhimān, buddhimat</i> intelligent, iemand met intelligentie (734/1); √ <i>budh</i> (ont)waken, observeren, leren, weten (733/1)

Wat voor een nut heeft strenge discipline (*tapas*)⁶⁹ voor iemand wiens discipline Kennis is?

Degene die volledig vrij is van verlangen en boosheid, wordt woudbewoner genoemd (*vānaprastha*)⁷⁰

किमुग्रैश्च	तपोभिश्च	यस्य	ज्ञानमयं	तपः	।
<i>kim ugraiś ca</i>	<i>tapobhiś ca</i>	<i>yasya</i>	<i>jñāna-mayaṃ</i>	<i>tapah</i>	
welke	strenge	en	disciplines	en	van
					wie
			bestaande uit	discipline	
			Kennis		

हर्षामर्षविनिर्मुक्तो	वानप्रस्थः	स	उच्यते	॥ ५२ ॥
<i>harṣa-amarṣa-vinirmukto</i>	<i>vāna-prasthaḥ</i>	<i>sa</i>	<i>ucyate</i>	(52)
vrij van verlangen en	woudbewoner	hij	wordt gezegd	
boosheid				

किम् *kim* + 3^e naamval wat is het nut van (282/2); wat? hoe? waarom? (282/2)

उग्रैः *ugraiḥ, ugra* krachtig, sterk, stevig (172/2)

च *ca* en (380/1)

तपोभिः *tapobhiḥ, tapas* warmte, hitte, religieuze kastijding, beperkende maatregel (437/1); \sqrt{tap} warmte afgeven, schijnen, verwonden (436/3)

च *ca* en (380/1)

यस्य *yasya* van *yad* welke, van wie (844/2)

⁶⁹ *Tapas*, hier vertaald als 'discipline', wordt vaker weergegeven als 'soberheid'. De vertaling 'discipline' is gekozen om het brede gebruik van het woord weer te geven in passages zoals in de *Bhagavad Gītā* 17.14-16 waarin de *tapas* van lichaam, spraak en geest worden beschreven. *Tapas* is afgeleid van de wortel *tap*, 'heet zijn', verwijzend naar de transformatie die wordt teweeggebracht door zuiverende acties. De 'hitte' van discipline of soberheid veroorzaakt een toestandsverandering zoals wanneer ijs warm wordt gemaakt.

⁷⁰ De woudbewoner (*vānaprastha*) is letterlijk 'iemand die naar het bos is getrokken'. Traditioneel vertrekt de huisbewoner naar het bos bij de geboorte van het eerste kleinkind (zie *Manusmṛti* 6.2).

ज्ञानमयम्	<i>jñānamayam</i> jñāna-maya bestaande uit Kennis (426/1)
तपः	<i>tapah</i> , <i>tapas</i> warmte, hitte, religieuze kastijding, beperkende maatregel (437/1); \sqrt{tap} warmte afgeven, schijnen, verwonden (436/3)
हर्षामर्षविनिर्मुक्तः	<i>harṣāmarṣavinirmuktaḥ</i> harṣa-amarṣa-vinirmukta vrij van verlangen en boosheid; <i>harṣa</i> verlangen, vreugde (1292/2); $\sqrt{hrṣ}$ opgewonden, ongeduldig zijn (1303/2); <i>amarṣa</i> a-marṣa ongeduld (81/1); <i>a</i> voorvoegsel dat ontkenning inhoudt of het tegenovergestelde weergeeft (1/1); $\sqrt{mrṣ}$ vergeten, negeren, vergeven (831/1); <i>vinirmukta</i> bevrijd, vrij van (971/1); <i>vi-nir-√muc</i> verlaten, loslaten (971/1); <i>vi</i> apart, weg van, zonder, geeft uitbreiding aan (949/3); <i>ni</i> neer, in (838/3); \sqrt{muc} loslaten, bevrijden (820/3)
वानप्रस्थः	<i>vānaprasthaḥ</i> vāna-prastha woudbewoner, iemand die zijn huis verlaat om als asceet in het bos te gaan wonen (940/3); <i>vana</i> woud, bos (917/2); <i>prastha</i> op reis gaan, vertrekken (699/3); <i>pra-√sthā</i> opstaan, vertrekken (699/2); <i>pra</i> voor, voort (652/1); $\sqrt{sthā}$ staan, positioneren (1262/2)
सः	<i>sah</i> hij, van <i>tad</i> dat (434/1)
उच्यते	<i>ucyate</i> wordt gezegd; \sqrt{vac} spreken, zeggen, verklaren (912/1)

Het teken van loslaten is het besluit ‘Ik ben niet het lichaam. Ik ben het Zelf’. Deze discipline is waarlijk loslaten en niet het dragen van saffraankleurige kleding⁷¹.

देहाभ्यासो	हि	संन्यासो	नैव	काषायवाससा	
<i>deha-abhyāso</i>	<i>hi</i>	<i>saṁnyāso</i>	<i>na eva</i>	<i>kāṣāya-vāsasā</i>	
discipline van het lichaam	waarlijk	loslaten	niet waarlijk	met het dragen van saffraankleurige kleding	

नाहं	देहोऽहमात्मेति	निश्चयो	न्यासलक्षणम्	॥ ५३ ॥
<i>nāham</i>	<i>deho 'ham ātma iti</i>	<i>niścayo</i>	<i>nyāsa-lakṣaṇam</i>	(53)
niet ik	lichaam ik Zelf	aldus	besluit	teken van loslaten

देहाभ्यासः *dehābhyāsaḥ* deha-abhyāsa discipline van het lichaam; *deha* lichaam, vorm (496/3); *√dih* zalven, smeren (480/2); *abhyāsa* gewoonte, praktijk, discipline (76/3); *abhi-√as* uitoefenen, toepassen (76/3); *abhi* naar, in, over, op (61/1); *√as* zijn, bestaan, leven (17/1)

हि *hi* waarlijk, juist (1297/3)

संन्यासः *saṁnyāsaḥ, saṁnyāsa* verzaking, afstand doen van, loslaten van de wereld (1148/1)

नैव *naiva, na eva* niet waarlijk; *na* niet, geeft ontkenning aan (522/1); *eva* waarlijk, juist (232/2)

काषायवाससा *kāṣāyavāsasā* kāṣāya-vāsas saffraankleurige kleding; *kāṣāya* bruinrood (281/1); *kaṣāya* oranjegeel, saffraankleurig (265/1); *vāsas* kleding, kleren (947/2); *√vas* aantrekken, dragen (932/1)

नाहम् *nāham, na aham* niet ik; *na* niet, geeft ontkenning aan (522/1); *aham* ik; van *asmad* ik, wij (123/2)

⁷¹ Hij die onthecht is (*saṁnyāsin*) draagt traditionele saffraankleurige kleding die het vuur van verzaking symboliseert.

देहः	<i>dehaḥ, deha</i> lichaam, vorm (496/3); √ <i>dih</i> zalven, smeren (480/2)
अहम्	<i>aham</i> ik; van <i>asmad</i> ik, wij (123/2)
आत्मा	<i>ātmā, ātman</i> individuele Zelf (135/1); √ <i>at</i> rennen, lopen (12/1)
इति	<i>iti</i> verwijst naar iets dat gezegd of gedacht is, zo, aldus, op deze wijze (165/1)
निश्चयः	<i>niścayaḥ, niścaya</i> besluit, verzekering, overtuiging, zekerheid (561/2); <i>niś-√ci</i> zich verzekeren, onderzoeken, besluiten (561/2); <i>niś</i> = <i>nis</i> uit, weg van, zonder (543/2); √ <i>ci</i> ordenen, ophopen, verzamelen (394/2)
न्यासलक्षणम्	<i>nyāsalakṣaṇam</i> <i>nyāsa-lakṣaṇa</i> teken van afstand doen; <i>nyāsa</i> wegnemend, afstand doen (572/1); <i>ny-√as</i> opgeven, afstand doen (572/1); <i>ni</i> neer, terug (538/3); √ <i>as</i> werpen, schieten (117/2); <i>lakṣaṇa</i> teken, symbool, attribuut (892/1); √ <i>lakṣ</i> markeren, tekenen, mikken op (891/3)

De wijzen die immer deze eeuwige weg⁷² onderzoeken, worden snel bevrijd van de oceaan van wereldse illusie (*saṃsāra*)⁷³. Hier bestaat geen twijfel over.

सदाचारमिमं	नित्यं	येऽनुसन्धते	बुधाः	।	
<i>sad-ācāram</i>	<i>imaṃ</i>	<i>nityaṃ</i>	<i>ye</i>	<i>'nusandadhate</i>	<i>budhāḥ</i>
eeuwige weg	deze	immer	die	onderzoeken	de wijzen

संसारसागच्छीघ्रं	मुच्यन्ते	नात्र	संशयः	॥ ५४ ॥
<i>saṃsāra-sāgarāc</i>	<i>chīgram</i>	<i>mucyante</i>	<i>nātra</i>	<i>saṃśayaḥ</i> (54)
van de oceaan van wereldse illusie	snel	zij worden bevrijd	niet, hier	twijfel

सदाचारम्

sadācāram sad-ācāra eeuwige weg; *sad*=*sat* zijnde, blijvend, voortdurend, waar (1134/2); *√as* zijn, bestaan, leven (117/1); *ācāra* ā-cāra goed gedrag, gewoonte, gebruik (131/3); *ā-√car* benaderen, zich gedragen, gebruiken (131/2); *ā* bij, naar, dichtbij: maakt de handeling volledig (126/1); *√car* gaan, bewegen, lopen (389/1)

इमम्

imaṃ van *idam* dit, deze (165/2)

नित्यम्

nityaṃ, nitya voortdurend, eeuwig verblijvend in (547/2)

ये

ye zij; van *yad* welke (844/2)

⁷² Het Sanskriet woord *sadācāra* vormt het eerste deel van de titel van dit werk *sadācārānu-sandhānam*. *Sat* betekent 'zijnde, bestaande, aanwezig zijnde, blijvend, voortdurend; echt, werkelijk, waar' en *ācāra* is 'een manier of manier van handelen'. *Anusandhānam* betekent 'een onderzoek of verkenning', in dit vers vertegenwoordigd door de werkwoordsvorm *anusandadhate*.

Dit vers geeft een uitweiding over de titel, die zou kunnen worden vertaald als 'een verkenning van de eeuwige weg'. Zie de Inleiding voor een uitgebreidere uitleg.

⁷³ *Saṃsāra* betekent in het algemeen de herhaaldelijk terugkerende geboorte en dood van een individuele ziel. *Advaita* beschouwt dit als een illusie.

अनुसंधते	<i>anusandadhate</i> zij onderzoeken; <i>anu-sam-√dhā</i> verkennen, onderzoeken (40/3); <i>anu</i> achter, langs, langs zij (31/1); <i>sam</i> met, samen met (1152/1); <i>√dhā</i> plaatsen, geven, scheppen (513/2)
बुधाः	<i>budhah, budha</i> wijze, geleerde (734/1); <i>√budh</i> (ont)waken, observeren, leren, weten (733/1)
संसारसागरात्	<i>samsārasāgarāt</i> <i>samsāra-sāgara</i> de oceaan van wereldse illusie; <i>samsāra</i> wereldse illusie, transmigratie (1119/2); <i>sam-√sr</i> samenstromen, transmigratie ondergaan; <i>sam</i> samen met, vergezeld van (1111/2); <i>√sr</i> rennen, vloeien, bewegen (1244/3)
शीघ्रम्	<i>śīghram</i> snel (1077/2)
मुच्यन्ते	<i>mucyante</i> zij worden bevrijd; <i>√muc</i> loslaten, bevrijden (820/3)
न	<i>na</i> niet, noch, geen (523/1)
अत्र	<i>atra</i> hier, in deze zaak, in dit geval, nu (17/2)
संशयः	<i>samśayah, samśaya</i> twijfel, onzekerheid (1117/3)